

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ARCHIVNICTVÍ A POMOCNÝCH VĚD HISTORICKÝCH

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2008

JIŘÍ CUKR

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Filozofická fakulta
Ústav archivnictví a pomocných věd historických

Jiří Cukr

VÝVOJ OBECNÍHO KRONIKÁŘSTVÍ V LEDENICÍCH

Bakalářská práce

2008
České Budějovice

vedoucí práce:
doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.

ANOTACE

Bakalářská práce si klade za cíl přiblížit vývoj obecního kronikářství v městysi Ledenice na Českobudějovicku od jeho počátků v roce 1885 až po současnost. Je rozdělena na čtyři základní kapitoly, součástí je rozsáhlý seznam literatury a pramenů a také přílohy s přehlednými tabulkami a s ukázkami rukopisů jednotlivých kronikářů. První kapitola je zaměřena na všeobecné dějiny českého kronikářství, které se zrodilo ve středověku a do 19. století prodělalo složitou cestu, na níž se postupně objevila řada speciálních kronik (městské, venkovské, spolkové, rodové). Od 19. století je sledován pouze vývoj kronikářství obecního podléhající ve 20. století úpravám podle změn státních zřízení ve státě. Právě dopady zákonných předpisů na kronikářskou práci, jejich dodržování, resp. porušování, ale např. i problémy s jmenováním letopisců a se schvalováním ročních zápisů sleduje další kapitola přibližující souhrnně historii ledenického kronikářství. Krátký výčet na jejím konci představuje další kroniky z provenience institucí, úřadů a spolků s působností v Ledenicích. Třetí část se věnuje popisu samotných obecních kronik, analýze zápisů v nich a kritice jejich formálního a obsahového hlediska. Poslední kapitola představuje různorodé rodinné a profesní životy kronikářů, kteří se někdy o obecní kroniku v Ledenicích starali. Závěr je zhodnocením veškerých poznatků, přiblížením obecní kroniky jako cenného historického pramene a nastíněním možností na její využití a další výzkum v této problematice.

ANNOTATION

The Bachelor's work sets the task to introduce the development of local chronicle writing in Ledenice, a small town near České Budějovice, from its beginning in 1885 to the present. The work is split up to four basic chapters. It contains an extensive list of the literature and sources as well as the supplements with synoptic tables and samples of the single chroniclers' handwritings. The first chapter is about the general history of the Czech chronicle writing, which was formed in the Middle Ages and made the complicated way till the 19th century. The number of special chronicles (urban, country, club, clan) gradually appeared. The development from the 19th century is recorded only in the local chronicle writing liable to the adjustments according to changes in the regime in the 20th century. The consequence of statutory rules on the chroniclers work in 20th century, their observance, if you like lawbreaking but also for example the problems with the appointment chroniclers or with the acceptance of annual records are in the next chapter which resumes the history of chronicle writing in Ledenice. The short enumeration at the end this chapter represents the other chronicles of institutions, offices and clubs in Ledenice. The third chapter includes description of chronicles, analysis of their records and critique of their form and content. The last chapter represents various family and vocational lives of the Ledenice chroniclers. In the end there is the evaluation of the all knowledge, the presentation of local chronicle like the valuable historical source and a concise possibilities of its use the further research in these problems.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval zcela samostatně, veden svým
nejlepším svědomím za použití uvedených pramenů a literatury.

.....

OBSAH

PODĚKOVÁNÍ	6
ÚVOD	7
1. HISTORIE A SOUČASNÝ STAV OBECNÍHO KRONIKÁŘSTVÍ	
1.1 Nejstarší české kroniky.....	10
1.2 Obecní kronikářství v letech 1835-1938.....	13
1.3 Obecní kronikářství v letech 1939-1989.....	17
1.4 Obecní kronikářství a metodologie v současnosti.....	19
2. HISTORIE LEDENICKÉHO KRONIKÁŘSTVÍ	
2.1 Obecní kronikářství v Ledenicích v letech 1885-1949.....	22
2.2 Obecní kronikářství v Ledenicích v letech 1950-1990.....	26
2.3 Obecní kronikářství v Ledenicích v současnosti.....	29
2.4 Další kroniky.....	30
3. POPIS LEDENICKÝCH KRONIK A ANALÝZA JEJICH ZÁPISŮ	
3.1 Kronika se zápisy z let 1885-1940.....	32
3.2 Kronika se zápisy z let 1945-1958.....	39
3.3 Kronika se zápisy z let 1959-1967.....	43
3.4 Kronika se zápisy z let 1968-1987.....	45
3.5 Kronika se zápisy z let 1988-2007.....	48
4. OBECNÍ KRONIKÁŘI A JEJICH ŽIVOTNÍ OSUDY	
4.1 František Sládek.....	54

4.2 Emil Králík.....	56
4.3 Josef Prošek.....	58
4.4 Antonín Rubín.....	59
4.5 Theodor Sládek.....	61
4.6 František Pohan.....	62
4.7 Karel Vaněk.....	63
4.8 Antonín Vojta.....	64
4.9 František Krafl.....	66
4.10 Robert Linha.....	67
4.11 Jan Tůma.....	68
4.12 Drahoslava Kálalová.....	70
4.13 Jan Čížkovský.....	71
ZÁVĚR: OBECNÍ KRONIKY JAKO HISTORICKÝ PRAMEN.....	74
SEZNAM ZKRATEK.....	77
POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY.....	78
PŘÍLOHY.....	84

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych chtěl srdečně poděkovat všem, kteří mi během sestavování bakalářské práce byli jakkoli nápomocni. Jedná se o velké množství osob a nelze je všechny jednotlivě jmenovat. Proto si vystačím s kolektivním poděkováním pracovníkům a zejména pracovnícím českobudějovického Státního okresního archivu, Státní vědecké knihovny (regionální oddělení a oddělení periodik) a Jihočeského muzea (knihovna). Zvláštní poděkování zaslouží paní PhDr. Marta Zavřelová z Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, která mi jako bývalá okresní metodička pro kronikářství pomohla svou zkušeností ozřejmit řadu otázek.

Jako další je třeba zmínit zaměstnance Úřadu městyse Ledenice a Základní školy, základní umělecké školy a mateřské školy Ledenice, kteří mi často vyšli vstříc, půjčili potřebné materiály a vždy se s nimi příjemně spolupracovalo.

Cenné informace o osobách kronikářů mi poskytl také pan Václav Kříž, rodina ing. Moravce, zaměstnankyně personálního oddělení Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a některé drobné zprávy se podařilo získat od mých rodinných příslušníků. Právě má rodina si zaslouží další velký dík za toleranci, trpělivost a pochopení v době sestavování této práce.

Závěrem musím směřovat upřímná děkovná slova také vedoucí své bakalářské práce doc. PhDr. Marii Ryantové, CSc., ředitelce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, která mi nejednou pomohla svou radou, konzultací a celkově milým přístupem při řešení vybrané problematiky.

ÚVOD

V roce 2005, když jsem na tehdejší Obecní úřad Ledenice přišel s myšlenkou uspořádat u příležitosti 120. výročí vzniku ledenické obecní kroniky komplexní výstavu o veškerém ledenickém kronikářství, seznámil jsem se poprvé výrazněji s dějinami tohoto odvětví lidské činnosti. Již předtím, v roce 2004, jsem se stal obecním kronikářem v Ledenicích a poznal tuto práci blíž, ale až příprava zmiňované výstavy znamenala podrobnější zaujetí celou problematikou. Bylo potřeba seznámit se detailně s příslušnou historickou legislativou, provést stručný popis jednotlivých svazků všech kronik a stručně připomenout životy obecních kronikářů. Od té doby se můj vztah k obecnímu kronikářství ještě prohloubil, a protože toto odvětví nebylo v novější době reflektováno v historiografickém bádání s náležitou důkladností, rozhodl jsem se tento nedostatek poněkud napravit a učinit z něho náplň své bakalářské práce.

Většina literatury, která k tomuto tématu v poslední době vychází, se věnuje metodologickému návodu, jak kroniky psát, nicméně vývoj kronikářství zůstává poněkud opomíjen a je zmiňován pouze velice stručně k dokreslení celkového přehledu. Zcela chybí reakce na příslušné zákonné požadavky, jejich dodržování, resp. porušování při vlastní kronikářské práci. Vzhledem k tomu, že u nás nebyl nikdy proveden plošný výzkum obecního kronikářství (jistě dílčí výsledky máme jen k roku 1970), nelze k nastíněnému problému dávat úplné závěry. Ve své bakalářské práci se tedy snažím alespoň přiblížit dopady zákonů a nařízení při práci obecního kronikáře v městysi Ledenice na Českobudějovicku. Stejně tak přináším celkový přehled vývoje obecního kronikářství v tomto městečku, popis a analýzu jednotlivých svazků kroniky a zápisů v nich a nechybí ani životopisy ledenických kronikářů.

Jak již bylo zmíněno, literatura k danému tématu existuje pouze výjimečně a navíc se povětšinou jedná o knihy vydané před více jak dvaceti lety. Přesto mezi nimi nacházíme jednu, která je dodnes cenným zdrojem s podrobným líčením celkového vývoje obecního kronikářství. Jedná se o knihu *Kroniky a kronikáři* od Václava Pubala z roku 1985 (starší vydání 1976), která vedle metodiky nabízí i hluboký exkurz k základům kronikářské práce a přehledně přináší zprávy o legislativě od roku 1835, kdy bylo vydáno guberniální nařízení o vedení pamětních knih, první výnos v této oblasti.

Dále bylo využito mnoha prací a příruček, které vycházely v průběhu celého 20. století a obecního kronikářství, hlavně jeho metodologii, se nějak dotýkaly.

Nejnovějšími pracemi v tomto ohledu jsou potom knihy *Jak vést kroniku obcí a měst* z roku 2006 od trojice moravských historiček Lidmila Šotnarová, PhDr. Marie Kašubová a Růžena Gošová, *Kroniky z pera Tomáše Hromádky* (2006) a *O kronikách obcí* v druhém vydání z roku 2007, pod níž je podepsán Jiří Bartoň. Všechny tituly jsou vzhledem k malému nákladu a regionálnímu nakladatelství poměrně těžko dostupné.

O vlastních ledenických kronikách potom publikoval autor této práce několik drobnějších článků v regionálním tisku. Při sestavování práce však bylo nutné zvýšenou měrou navýšit využití pramenů, tedy především dochovaných svazků obecní kroniky. K sestavení patřičných životopisných údajů o kronikářích bylo třeba nahlédnout také do školních kronik (většina kronikářů byla učiteli na ledenické škole), matrik a maximálním způsobem zužitkovat informace, které se o nich objevily přímo v obecní kronice. Výpovědi pamětníků a potomků nebylo plně využito z důvodu časové náročnosti při získávání a zpracovávání informací.

V seznamu literatury a pramenů se nachází také řada titulů, které sloužily pouze k vysvětlení a doplnění zjištěných skutečností. Tady mám na mysli hlavně dva rukopisy – *Paměti městečka Ledenice* z roku 1970 od Jindřicha Diviše a *Příspěvek k vlastivědnému vyučování týkající se obce Ledenic* z roku 1934 od Theodora Sládka. Obsáhlé *Paměti* (380 stran) sepsal tajemník ledenického úřadu Diviš na základě bohatého archivního materiálu, který se v Ledenicích dochoval a který měl jako obecní archivář možnost pořádat. Objevuje se zde však i řada jeho vzpomínek na někdejší život. Spis sestávající ze dvou oddílů (paměti a místopis) uchovávají v originále Divišovi potomci, existuje však také v několika kopiích, z nichž jedna se nalézá v Státním okresním archivu České Budějovice.

Sládkův drobný spisek (36 stran) je rozšířen také jako rozmnoženina na řadě míst v Ledenicích (úřad městyse, knihovna, soubor Ledenický nábytek – historie a současnost, autor a další), v Českých Budějovicích vlastní jeden výtisk opět státní okresní archiv. Kde se nachází originál, se nepodařilo zjistit.

Jindřich Diviš v některých pasážích nazývá své dílo pamětní knihou, kronikou. Na tomto místě je záhodné ozřejmit tento pojem (pojmy) i vzhledem k celkovému zaměření bakalářské práce. Existují tři definice, které vymezují pojem kronika a je třeba si uvědomit o kronice jaké formy a z jaké doby hovoříme.¹ Středověké kroniky zachycovaly výpravným stylem (i veršem) bez bližšího popisu a příčinné souvislosti historické události

¹ Definici slova *kronika* přináší každý výkladový slovník. Ze starší doby např. *Ottův slovník naučný*, 15. díl, Praha 1900, s. 248-249, který však pojem *obecní kronika* ještě nezná, z novější pak např. *Všeobecná encyklopedie Diderot ve čtyřech svazcích*, 2. díl (G-L), Praha 1997, s. 549 nebo též *Akademický slovník cizích slov A-Ž*, Praha 2000, s. 432. Obdobné je to s definicí *análů*.

vztahující se většinou k větším územním celkům. Představují spíše díla literárního charakteru a jako významné narativní prameny dávají mnohdy jediné informace o tehdejší životě. Kroniku lze chápat také z pohledu literárně-vědního, kde toto slovo znamená beletristicky zpracovaný román odehrávající se v časově rozsáhlém období. Třetí definice, která nás bude zajímat nejvíce a je částečně podobná té první, hlásá, že kronika (anebo v tomto případě lze užívat i spojení pamětní kniha) je v časové posloupnosti pravidelné zapisování připomínající a komentující základní jevy a události dotčené instituce, organizace, skupiny lidí apod. (obecní, spolkové, školní atd.) Kronikou se potom nazývá také vlastní kniha s těmito pamětními zápisy. Divišovo dílo však striktně nelze ztotožnit ani s jedním vymezením.

S kronikářstvím, především tím středověkým, také úzce souvisejí anály neboli letopisy, což jsou vlastně vlastní kronikářovy poznámky, které vznikají chronologicky bez věcných souvislostí průběžně během roku, z nichž poté vzniká vlastní zápis do kroniky. Ve spojitosti s obecním kronikářstvím, kterému se výhradně věnuje tato bakalářská práce, se tyto pojmy nepoužívají.

Práce je členěna na čtyři základní kapitoly, které mají na základě dostupné literatury a pramenů, jejichž rozsáhlý seznam je v závěru připojen, přinést současný pohled na vybranou problematiku. První kapitola seznamuje s vývojem zákonodárství týkající se kronikářství od roku 1835 do dneška, krátký pohled je věnován také rozmanitému vývoji starých kronik v období 12.-18. století. Celkové shrnutí dějin obecních pamětních knih v Ledenicích nabízí druhá kapitola, která mj. na příkladu tohoto městečka názorně ukazuje, jak se zde projevovaly příslušné zákonné normy. Další kapitola představuje jednotlivé vlastní svazky ledenické obecní kroniky a věnuje se jejich popisu, zdobnosti a hodnocení zápisů po formální i obsahové stránce. Nedílnou součástí bakalářské práce je také přiblížení rodinných a profesních osudů všech třinácti kronikářů ve čtvrté kapitole, kteří se od roku 1885 do roku 2003 o obecní ledenickou kroniku starali. Analýza nejnovějších kronikářských zápisů vytvořených autorem této práce již nebyla z pochopitelných důvodů provedena. A nechybí pochopitelně bohatá příloha prezentující nejen ukázky jednotlivých knih a styl psaní a členění zápisů každého kronikáře, ale také všechna důležitá nařízení (včetně nejstaršího z roku 1835 i nejnovějšího z roku 2006), přehledné tabulky, ilustrace a další zajímavosti.

1. HISTORIE A SOUČASNÝ STAV OBECNÍHO KRONIKÁŘSTVÍ

1.1 Nejstarší české kroniky

S kronikami jako literárními díly se setkáváme již v antice a Byzanci. Z Franské říše je pro Čechy významná Fredegarova kronika (7. století), ve které jsou první věrohodné zmínky o Sámově říši a pobytu Slovanů ve střední Evropě.

Ve specifickém českém prostředí jsou kroniky záležitostí až raného středověku.² Jejich autory se stávali buď duchovní osoby, anebo lidé znalí písma zdržující se většinou u královského dvora. Kroniky vznikají z jejich vlastní vůle pro zachování současného dění a věnují se především vylíčení dějin státu od jeho vzniku a poté politickým událostem celostátního významu, kterých již byl pisatel současníkem, případně nechybí příběhy z autorova okolí a prostředí, zvláštní klimatické poměry a významné události ve světě. Je téměř pravidlem, že nový kronikář využívá a mnohdy i doslovně opisuje pro zachycení staršího období pasáže z děl svých předchůdců, což bylo koneckonců považováno za přínosné.³

Nejznámějšími knihami, českými středověkými kronikami, jsou bezesporu Kosmova kronika (12. století) a díla jeho pokračovatelů (druhá polovina 12. století, 13. století), veršovaná Dalimilova kronika (14. století), Zbraslavská kronika (14. století) a Kronika Vavřince z Březové (15. století). Kronikářství se výrazně rozvíjelo za vlády Karla IV. a v první polovině 15. století v souvislosti s husitstvím, kdy celé písemnictví

² Velice stručný přehled středověkého kronikářství přináší nejnověji HROMÁDKA, Tomáš, *Kroniky*, Praha 2006, s. 4; ŠOTNAROVÁ, Lidmila – KAŠUBOVÁ, Marie – GOŠOVÁ, Růžena, *Jak vést kroniku obcí a měst*, Brno 2006, s. 10-11. V obecném kontextu se nejstarším českým kronikám věnuje Marie Bláhová v řadě svých prací. Za všechny *Společenské a kulturní předpoklady vzniku nejstarší české kroniky*, AUC phil. et his. 2, Z pomocných věd historických 9, 1991, s. 7-27; *Česká historiografie v husitské revoluci*, in: Husitství – reformace – renesance. Sborník k šedesátinám Františka Šmahela, Praha 1992, s. 439-448; *Archivy v dílech nejstarších českých kronikářů a analistů (do konce 12. století)*, in: 155 let archivnictví v českých zemích. Sborník příspěvků z konference uspořádané u příležitosti 155. založení Moravského zemského muzea v Brně 31. 5.-1. 6. 1995, Brno 1995, s. 117-124; *Offizielle Geschichtsschreibung in den mittelalterlichen böhmischen Ländern*, in: Die Geschichtsschreibung in Mitteleuropa, Torun 1999 (= Subsidia historiographica I), s. 21-40; *Kosmas, první český historik*, in: Jaroslava Lakosilová (ed.), *Duchem, ne mečem. Fakta – úvahy – souvislosti*, Praha 2003, s. 16-28; *Funkce středověké historiografie se zřetelem k českým zemím*, in: Hana Pátková (ed.), *Česká beseda o německých i českých kronikách, pamětech a dalších vyprávěcích pramenech. Příspěvky z konference pořádané 9. 11. 2001 v Ústí nad Labem, Dolní Břežany 2006*, s. 9-24.

³ SPUNAR, Pavel, *Spisovatelé – vzdělanci – básníci*, in: František Šmahel – Martin Nodl (edd.), *Člověk českého středověku*, Praha 2001, s. 286.

prošlo laicizací. Většina nejstarších českých kronik byla zpřístupněna širší veřejnosti edičně.⁴

Od konce 15. století postupně kronikářské snahy pronikají stále zřetelněji také do prostředí města. Tradiční pohnutkou k založení pamětní knihy byla např. volba nové městské rady. Tvorbě kronik se ujímali povětšinou úředníci městské kanceláře, městští radní nebo uvědomělí měšťané. Důležité je, že většina těchto knih byla vedena soukromě. Hlavní pozornost je v nich věnována hospodářskému rozvoji místa, jeho dopadu na obyvatele a životu v dané lokalitě celkově. V jednom městě mohlo psát kroniku i vícero občanů najednou nezávazně na sobě, nicméně převládají období, kdy neregistrujeme žádné pamětní zápisy. Každopádně se tyto městské kroniky soukromých osob, mnohdy pojednávající spíše o autorově rodině a okolí, staly vlastně prazákladem dnešních obecních kronik.

Vedle těchto kronik se vedly v městské kanceláři tzv. památné knihy (*libri memorabilium*), které tvořily část knih soudních a zapisovaly se do nich závěry jednání u městského soudu. Je třeba důrazně uvést, že v žádném případě nelze tyto knihy řadit mezi kronikářské výtvořky, ačkoli jejich označení, i vzhledem k jeho pozdějšímu užívání jako synonyma pro kroniky, by k tomu mohlo hodně svádět.

Ve městech, ale spíše na venkově⁵ jsou známy přípisky různého charakteru, které se vpisovaly na volné listy modlitebních knížek, biblí či kalendářů. Zachycovaly události spojené s rodinnými příslušníky a blízkými (narození, úmrtí, úraz, robotní dny, inovace v zemědělství apod.), příp. klimatické extrémy a výkyvy počasí a jejich vliv na úrodu (sucho, neúroda, bouřka, ceny obilí apod.). Sedmnácté století potom s sebou vnáší do venkovského prostředí i vznik vlastních pamětních knih, jejichž autory se stávají lidové

⁴ Edice kronik přináší ve svých dílech BLÁHOVÁ, Marie – HRDINA, Karel (edd.), *Kosmova kronika česká*, Praha-Litomyšl 2005; BLÁHOVÁ, Marie – HRDINA, Karel (edd.), *Pokračovatelé Kosmovi*, Praha 1974; BLÁHOVÁ, Marie – KRČMOVÁ, Marie – VRBOVÁ, Hana (edd.), *Kronika tak řečeného Dalimila*, Praha-Litomyšl 2005; HEŘMANSKÝ, František – MERTLÍK, Rudolf (edd.), *Zbraslavská kronika*, Praha 1976; KRATOCHVÍL, Miloš Václav (ed.), *Husitská kronika Vavřince z Březové*, Praha 1956. Pro období vlády Karla IV. vydali souhrnně BLÁHOVÁ, Marie – PAVEL, Jakub (edd.), *Kroniky doby Karla IV.*, Praha 1987; obdobně pro kroniky husitské doby HLAVÁČEK, Ivan (ed.), *Ze zpráv a kronik doby husitské*, Praha 1981.

⁵ Městskému ani venkovskému kronikářství nebyla v novější době věnována žádná pozornost. Této problematice se naposledy úměrně k době vydání věnoval především ROBEK, Antonín, *Městské lidové kronikářství na Rychnovsku*, Praha 1976; ROBEK, Antonín – NAHODIL, Otakar, *České lidové kronikářství*, Praha 1960; ROBEK, Antonín – PUBAL, Václav, *Píšeme kroniku*, Praha 1963, s. 7-12. Nově jen velice stručně také HROMÁDKA, T., *Kroniky*, s. 4; KOUBA, Jaromír, *Na pomoc začínajícím kronikářům*, Praha 1996, s. 1; KUTNAR, František, *Lidová kultura pamětní a písmácká*, Rmen, jaro 1995, s. 3-7; ŠOTNAROVÁ, L. – KAŠUBOVÁ, M. – GOŠOVÁ, R., *Jak vést kroniku*, s. 11. Velice cennou je v mnoha ohledech publikace PUBAL, Václav, *Kroniky a kronikáři*, Praha 1985, s. 8-9. Kniha vyšla několikrát a není-li uvedeno jinak, je v bakalářské práci citováno nejnovější vydání z roku 1985.

písmáci. Jejich rozvoj je však třeba hledat až ve století osmnáctém. Jejich autory bývaly různé osoby společenského spektra (sedlák, rychtář, učitel, chalupník řemeslník, podruh).⁶

Zápisy venkovského obyvatelstva, jak na volných stránkách kalendářů, tak vlastní pamětní knihy, jsou cenným informačním zdrojem z mnoha úhlů pohledů. Vedle vyložené historické hodnoty je to mnohdy ukázka názorů prostých lidí, zvyků, pranostik a nezanedbatelný je také např. význam pro vodní hospodářství, hydrologii či historickou klimatologii.⁷ Oproti městům, kde je přeci jenom listinný materiál dochován ve větším a podrobnějším množství, mají tyto zprávy pro český venkov význam skutečně jedinečný a mnohdy představují jediný informační pramen pro studium vesnického prostředí. Je třeba také uvést, že tyto pamětní knihy se po obsahové stránce poměrně odlišují od obdobných knih z městského prostředí, což je dáno celkově jiným způsobem života.

Řada prací lidových kronikářů byla zpřístupněna formou edice, a to buď samostatné knižní, anebo časopisecké. Nejvýznamnějšími představiteli lidového kronikářství jsou František Jan Vavák z Milčic a Josef Dlask z Doláněk u Turnova.⁸

Ještě polovina 19. století má své venkovské písmáky, později se s nimi již ale tolik nesetkáváme, ačkoli bezpochyby existovali. Zásluhou badatelského úsilí českých historiků se staré lidové kroniky dostaly poměrně brzy mezi objekty zájmu hlavně díky vysoké vypovídací hodnotě. Mezi nástupce lidových písmáků bychom s notnou dávkou zlehčení mohli dnes zařadit autory rodinných kronik, kteří však bývají známi jen pro své nejbližší okolí.⁹

Od 19. století narůstá kvantita dalších typů kronik, které prodělávaly vlastní kontinuální vývoj a patří rovněž mezi cenné zdroje historického poznání. Zaznamenávají nejen události spojené s institucí či úřadem, kde vznikaly, ale mnohdy i události z celé obce. Jedná se zejména o kroniky farní vznikající hojně již ve století osmnáctém (i dříve), dále o kroniky všech typů škol a s rozvojem spolkové činnosti ve druhé polovině 19. století i o kroniky různých spolků a sdružení (hasiči, divadelníci, sokolové, baráčníci atd.) Dále už budeme sledovat pouze vývoj kronik obecních.

⁶ PUBAL, V., *Kroniky*, s. 8; ROBEK, A., *České lidové kronikářství*, s. 25-29 dává jejich rozvoj do souvislosti se sociálními a politickými krizemi, vzpourami venkovanů a povstání nevolníků.

⁷ BRÁZDIL, Rudolf – KOTYZA, Oldřich, *Současná historická klimatologie a možnosti jejího výzkumu v historickém výzkumu*, Časopis Matice moravské 120, 2001, s. 17-59; ELLEDER, Libor, *Historické povodně*, in: Josef Langhammer (ed.), *Změny krajiny jako ovlivňující faktor průběhu a projevů extrémních povodní*, Praha 2006, s. 8-36; VOTRUBA, Ladislav – PATERA, Adolf, *Povodně v Čechách v dílech českých historiků a kronikářů*, Praha 2004, s. 5.

⁸ KUTNAR, František (ed.), *Paměti sedláka Josefa Dlaska*, Praha 1941; SKOPEC, Jindřich (ed.), *Paměti Františka J. Vaváka, souseda a rychtáře milčického z let 1770-1816*, I.-V., Praha 1907-1938.

⁹ O jedné takové kronikářce pojednává CHMELÍK, Jan, *Trojí psaní těšínovské kronikářky*, Českobudějovické listy (dále jen ČBL), 12. 7. 2004, s. 20.

1.2 Obecní kronikářství v letech 1835-1938

Důležitým datem v historii českého obecního kronikářství je 31. srpen 1835. Tehdy vydal nejvyšší purkrabí Karel Chotek guberniální nařízení č. 5962, podle kterého si měla do 1. ledna 1836 všechna města, městyse a obce světské i církevní vrchnosti opatřit a vést pamětní knihu. Chotek se inspiroval v sousedním Bavorsku, odkud si také vyžádal znění jejich výnosu o vedení kronik, který se stal podkladem pro obdobné ustanovení v českých zemích.¹⁰

Nařízení vydané roku 1835 obsahovalo ve čtrnácti bodech poměrně podrobně propracované metodické pokyny.¹¹ Ve stručnosti si je připomeňme, neboť nám poslouží při komparaci s později vydanými nařízeními. Bod 1) kroniky se mají vést pod dohledem vyšších úřadů v německém potažmo latinském jazyce, bod 2) kronikáře si má zvolit dotčená obec, bod 3) kronika je majetkem obce a má být uschována v obecním domě, bod 4) kronika se má psát na kvalitní papír folio formátu, mají ji chránit tvrdé desky s koženým hřbetem a rohy. K psaní je doporučován černý inkoust. Na začátku knihy je třeba uvést letopočet založení, jméno a funkci (povolání) kronikáře. Své jméno a povolání má uvést i kronikář, který nahradí původního. Bod 5) zapisovat se do kroniky mají události, které se přihodí v obci, nebo se obce bezprostředně dotýkají, bod 6) v úvodu je dobré připomenout dříve psané kroniky a listiny uložené v obecním archivu. Doporučuje se zpracovat stručné dějiny sídla a občas připojit k zápisům obrázek místa či plánek. Za svou práci má kronikář dostávat odměnu. Bod 7) o věcech, které se do kroniky dostanou, rozhoduje kronikář (následuje podrobný návrh témat, o kterých se může psát), bod 8) za určitých okolností může být vedena jedna kronika pro více okolních obcí, bod 9) je dobré všimnout si i různých detailů a drobností, zvyků a událostí, které odpovídají době a nemusí se primárně jevit jako pamětihodné, bod 10) zápisy mají mít velmi stručnou formu, mají být oprostěny od věcného hodnocení a uváděny chronologicky, bod 11) kronikář by měl zapisovat události ihned poté, co se stanou,¹² bod 12) po ukončení zápisů do jedné knihy je možné zpracovat věcný rejstřík, bod 13) každá obec připojí ke kronice tento návod, toto

¹⁰ Guberniální nařízení z roku 1835 zmiňuje většina prací o obecním kronikářství uvedená v seznamu literatury, ale žádná z nich nepřináší jeho plné znění, které je součástí přílohy č. 1a v této práci. Přehledně, kvalitně a podrobně zpracované dějiny českého obecního kronikářství přinesla dosud nepřekonaná práce PUBAL, V., *Kroniky*, s. 8-34.

¹¹ *Provinzialgesetzsammlung des königreichs Böhmen für das Jahr 1835*, Band 17, Prag 1836, s. 547-522. Českým čtenářům je stručně přiblížil PUBAL, V., *Kroniky*, s. 10-11.

¹² Není jisté, jestli je má zapisovat rovnou do kroniky anebo nejprve do příručního sešitu, ale vzhledem k tomu, že nařízení se o příručním sešitu nezmiňuje, předpokládáme, že se tak má dít rovnou do kroniky.

nařízení, bod 14) jedna kniha má mít 300-350 listů a číslované stránky protažené provázkem opatřeným obecní pečeti.

Nařízení sice neřeší případné postihy při jeho nedodržování, tzn., pokud jej nějaká obec ignoruje a kroniku psát nezačne, ale tento problém registrujeme i u všech pozdějších výnosů. Jinak se jím navrhovaná metodologie nikterak zásadně neliší od té, která byla doporučována kronikářům po přijetí zákona o pamětních knihách obecních o pětadesát let později v Československé republice a koneckonců ani od té současné (v základních záležitostech).

Chotkův záslužný počín se však v době svého vzniku neseťkal s kladným ohlasem. Hlavní překážkou byla pravděpodobně formule o tom, že kronika se má psát v německém popř. latinském jazyce, čímž se jednak zúžil výběr možného kronikáře, a za druhé neviděly české obce v době vrcholícího tzv. národního obrození žádnou potřebu vést pamětní knihu v cizím jazyce. A navíc ani vrchnostenská byrokracie, kteří výnos vnímali jako další úřední povinnost, neměli na vedení kronik výraznější zájem, neboť dohled nad celou záležitostí pro ně znamenal nepříjemnou práci, snad vnímanou i jako zbytečnou.

Přesto známe několik obcí, které na výnos reagovaly okamžitě a kroniky od této doby vedly.¹³ Někdy však zápisy neměly dlouhého trvání a zaměřovaly se spíše na výrazné události spojené s monarchií než s obcí. Po celé 19. století můžeme sledovat jistý rozvoj obecního kronikářství nezávislý na zmiňovaném nařízení z roku 1835 a vyvolaný předně vlastními iniciativami uvědomělých občanů.¹⁴ To je také případ Ledenic.

Další dva vydané předpisy se staly nezávaznými. Podle textu uveřejněného při příležitosti oslav čtyřicátého výročí panování Františka Josefa I. počátkem prosince 1888 bylo právě toto jubileum doporučována jako vhodná příležitost pro založení pamětní knihy v obcích, kde se ještě žádná nepíše.¹⁵ V některých končinách agitační úsilí skutečně našlo ohlas, což se však nedá tvrdit o společné snaze Muzejní komise agrárního dorostu a Československého zemědělského muzea z konce roku 1914, kdy jejich iniciativa vyšla

¹³ PUBAL, V., *Kroniky*, s. 12 např. uvádí několik obcí z okresů Rakovník a Náchod. Od roku 1836 vedlo městskou kroniku např. město Jindřichův Hradec, která je dnes uchovávána ve Státním okresním archivu Jindřichův Hradec a přístupná mj. i na internetu: <http://digi.ceskearchivy.cz/index.php?doctree=1kxohjhf> (staženo 12. 1. 2008).

¹⁴ Např. Třinec (od 1880) a Brušperk (od 1894) na Frýdeckomístecku podle seznamu obecních kronik okresu zveřejněný na internetových stránkách Státního okresního archivu Frýdek-Místek (<http://www.archives.cz/zao/frýdek-místek/home/fondy/index.html> – staženo 12. 1. 2008). Na Vysočině Pelhřimov (od 1889) a Humpolec (od 1895) podle PUBAL, V., *Kroniky*, s. 91. Z jihočeských obcí je to např. Vlachovo Březí (od 1864, <http://www.ceskearchivy.cz/index.php?doctree=1ehd-76> – staženo 12. 1. 2008) nebo Nová Včelnice (od 1881, <http://digi.ceskearchivy.cz/index.php?doctree=1kxonof> – staženo 12. 1. 2008).

¹⁵ ŠOTNAROVÁ, L. – KAŠUBOVÁ, M. – GOŠOVÁ, R., *Jak vést kroniku*, s. 12-13.

tiskem a vybízela k zaznamenávání událostí spojených s nedávno rozpoutanou první světovou válkou.¹⁶

Vznik samostatného československého státu na podzim roku 1918 spojený s koncem války s sebou přinesl nemalé změny mj. i v oblasti kronikářství. Převratnou novinkou byl nový zákon č. 80 o pamětních knihách obecních přijatý na 113. zasedání Národního shromáždění v pátek 30. ledna 1920, který platil až do roku 2006. Zákon sestával ze čtyř krátkých paragrafů, a je proto často citován celý v plném znění:

§ 1 Každá politická obec má povinnost založiti a vésti pamětní knihu obecní.

§ 2 K založení a vedení pamětní knihy obecní zřízena budiž v každé obci komise. Zápisy provádí kronikář, ustanovený obecním zastupitelstvem, za přiměřenou odměnu.

§ 3 Provésti zákon ukládá se ministru školství a národní osvěty a ministru vnitra.

§ 4 Zákon nabývá platnosti dnem vyhlášení.

Byl podepsán prezidentem Masarykem, předsedou vlády Vlastimilem Tusarem, ministrem školství a národní osvěty Gustavem Habrmanem a ministrem vnitra Antonínem Švehlou a zveřejněn ve sbírce zákonů.¹⁷

Zákon byl vydán na popud kulturního výboru a jeho člena, poslance, významného českého lékaře a univerzitního profesora Otakara Srdínka,¹⁸ pozdějšího ministra školství či zemědělství, který ve svém projevu před poslanci Národního shromáždění mj. řekl: *„Myšlenka zakládati pamětní knihy obecní není nová. Nyní, když v historii našeho národa takový mezník důležitý, jako jest převrat z října 1918, jest to dostatečným vybídnutím, abychom od toho dne počali zakládati pamětní knihy obecní, tedy kroniky, v celé republice. Aby bylo jisto, že se tak stane bezpečně všude – není možno se spoléhati na dobrou vůli jednotlivých obcí – pojal jsem myšlenku dokázati, že by se to mohlo provést zákonem.“*¹⁹

Vzhledem k tomu, že nový zákon byl velice stručný, došlo vzápětí k vydání vládního nařízení č. 211, které jej rozšiřovalo a podrobněji vysvětlovalo, jak kroniky psát. Na jeho sestavení se podíleli nejen politici, ale i četní odborníci a historikové (mj. Václav Vojtíšek, Josef Pekař, Gustav Friedrich) a předcházelo mu mnohdy až bouřlivé

¹⁶ ŠOTNAROVÁ, L. – KAŠUBOVÁ, M. – GOŠOVÁ, R., *Jak vést kroniku*, s. 13. Též KAZIMOUR, Josef, *Návod k vedení pamětních knih*, Praha 1921, s. 3.

¹⁷ *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*, částka 16, Praha 1920, s. 135. Jinak opět citováno ve většině prací o obecním kronikářství uvedených v seznamu literatury.

¹⁸ <http://www.psp.cz/eknih/1918ns/ps/stenprot/113schuz/s113001.htm> (staženo 17. 1. 2008); ČERNÝ, Václav, *Kronikář*, Praha 1936, s. 4; HROMÁDKA, T., *Kroniky*, s. 4.

¹⁹ HROMÁDKA, T., *Kroniky*, s. 4-5.

připomínkové řízení.²⁰ Bylo nakonec vydáno 9. června 1921²¹ a platilo pouze pro české země, situace ve zbylých částech Československa byla poněkud odlišná.²²

Oproti doporučení a návodu k vedení obecních kronik z roku 1835 se tento nový poněkud lišil, avšak rozličnosti neměly tak výrazný charakter. Největší změnou bylo zřízení letopisecké komise, která měla za úkol „*dozírati na úpravu pamětní knihy obecní a zápisy v ní, v pochybných případech určití zápis nebo naříditi doplnění zápisu po stránce věcné*“²³ a podávala zprávu o vedení kroniky zastupitelstvu. Cílem našeho výzkumu není na tomto místě hledat obecné odchylky, zkoumat dopad nařízení v jednotlivých obcích, jeho plnění resp. neplnění, a proto se věnujme spíše dalšímu vývoji.

Nový zásah do kronikářské práce se setkal s výrazně souhlasným ohlasem a první polovina dvacátých let 20. století je skutečným vrcholem v pořizování obecních kronik v Čechách. Aby se nová metodologie dostala co nejdříve mezi obecní kronikáře, byly vydávány různé metodické brožury, které shrnovaly návod, jak kroniky vést a chránit a vycházely z právě vydaného nařízení.²⁴ V roce 1924 ministerstvo školství a národní osvěty přivedlo na svět dokonce výnos o kurzech pro kronikáře, které měly pořádat okresní osvětové sbory. Pětihodinový kurz (tři hodiny teorie, dvě hodiny praxe) měl vést znalý odborník (nejlépe archivář).²⁵

Obdobné kurzy jsou doporučovány opět v roce 1929 zemským úřadem v Praze. Tehdy se také hovoří o vystavování pamětních a oceňování nejlepších kronik a kronikářů.²⁶

V roce 1932 bylo nahrazeno vládní nařízení č. 211 z roku 1921 novým, které vyšlo 17. listopadu 1932 pod číslem 169.²⁷ Mělo dvanáct paragrafů, nařizovalo založit kroniky

²⁰ PUBAL, V., *Kroniky*, s. 16-19. Starší vydání stejné knihy z roku 1976 se problému věnuje podrobněji na s. 22-25.

²¹ *Sbírka zákonů a nařízení republiky československé*, částka 51, Praha 1921, s. 478-480. Toto prováděcí nařízení je citováno ve většině prací o obecním kronikářství uvedených v seznamu literatury.

²² Na území Slovenska bylo vydáno první nařízení o psaní kronik v roce 1849 a platilo pouze 12 let. Poté většinou uherská vláda doporučovala přepisovat důležité události k zápisům z jednání obecní rady. Kroniky však vznikaly spontánně podobně jako v Čechách. Zákon z roku 1920 se Slovenskem ani Podkarpatskou Rusí nepočítal kvůli jejich „kulturní nepřipravenosti.“ Tyto součásti Československa se dočkaly až v listopadu 1932, kdy vyšlo vládní nařízení vztahující se také na ně. Pozdějšímu vývoji zde nebude věnována pozornost. ČERNÝ, V., *Kronikář*, s. 4. Václav Pubal se problematice Slovenska a Rusi věnuje pouze ve starším vydání své knihy *Kroniky a kronikáři* z roku 1976 na s. 29-30.

²³ *Sbírka zákonů a nařízení republiky československé*, částka 51, Praha 1921, s. 479, § 7.

²⁴ HOSÁK, L., *Rukověť obecního kronikáře*, Brno 1927; KAZIMOUR, Josef, *Návod k vedení pamětních knih*, Praha 1921; MARKUS, Antonín, *Pamětní kniha obecní*, Praha 1922, která se stala oficiálně vydaným metodologickým návodem ministerstva školství a národní osvěty.

²⁵ *Věstník ministerstva školství a národní osvěty*, ročník 7, 15. 1. 1925, sešit 1, s. 3-5. Stručně též PUBAL, V., *Kroniky*, s. 23; ŠOTNAROVÁ, L. – KAŠUBOVÁ, M. – GOŠOVÁ, R., *Jak vést kroniku*, s. 14.

²⁶ PUBAL, V., *Kroniky*, s. 23.

²⁷ *Sbírka zákonů a nařízení státu československého*, částka 64, Praha 1932, s. 611-613. Citováno ve většině prací o obecním kronikářství uvedených v seznamu literatury.

tam, kde se tak dosud nestalo nejpozději od 1. července 1933 a od předešlého se téměř nelišilo. Novinkou bylo, že se vztahovalo na celé území Československa a dozor nad prací kronikářů již neměl okresní školní inspektor. Zákon z roku 1920 i vládní nařízení z roku 1932, které nahradilo to z roku 1921, platily až do vydání nového zákona o kronikách obcí v roce 2006. Kompletní znění nařízení č. 211 je v příloze č. 1c.

Ministerstvo školství a národní osvěty opět reagovalo na nové vládní nařízení vydáním výnosu (1935), který byl zaměřen především na kontrolu kronikářské práce a rejstřík kronik obcí jednoho okresu, který měl vést okresní úřad. Okresní úřad měl dále za úkol jednou za tři roky kontrolovat, zda je zákon naplňován správně.²⁸ V tomtéž roce provedli pracovníci Archivu ministerstva vnitra plošný průzkum o stavu obecního kronikářství. Z výsledků vyplývá, že 87% obcí vedlo kroniku, 88% obcí ji mělo v pořádku a v souladu se zákonem, což byla velice potěšitelná čísla.²⁹

1.3 Obecní kronikářství v letech 1939-1989

Do další vývoje výrazně promluvila doba nacistické okupace a druhá světová válka. Po nutnosti provést na konci roku 1939 revizi stavu kronik, následovala přísnější směrnice ministerstva školství a národní osvěty z 21. října 1940, podle které měly být všechny obecní kroniky odevzdány do konce listopadu 1940 na okresních úřadech a následně odevzdány zemským archivům v Praze a Brně.³⁰ Jsou známy také případy, kdy v obci byla narychlo pořízena kopie kroniky a ta předána, přičemž originál zůstal tajně uložen v místě. Někde se prý podařilo doložit, že kniha byla nedopatřením spálena při likvidaci zakázaných knih.³¹

V dnešní době již víme, že zabránění kronik do archivů sice nařídil říšský protektor, ale vše bylo vyvoláno českými historiky, aby „*kroniky prošly dobou okupace bez fyzických šrámů a aby jejich zápisy nebyly znehodnoceny psaním údajů z donucení a nátlaku.*“³²

²⁸ HROMÁDKA, T., *Kroniky*, s. 5; PUBAL, V., *Kroniky*, s. 24-25.

²⁹ PUBAL, V. *Kroniky*, s. 25-26; ŠOTNAROVÁ, L. – KAŠUBOVÁ, M. – GOŠOVÁ, R., *Jak vést kroniku*, s. 15.

³⁰ KOUBA, J., *Na pomoc*, s. 3; PUBAL, V. *Kroniky*, s. 26-27; ŠOTNAROVÁ, L. – KAŠUBOVÁ, M. – GOŠOVÁ, R., *Jak vést kroniku*, s. 15.

³¹ Jako příklad může sloužit obec Zaliny poblíž Ledenic, kde se tehdejšímu kronikáři Blažejovi Havlovi podařilo vytvořit falzifikát kroniky a ten odevzdat. Originál byl potom zazděn do zdi jednoho domu a po válce se pokračovalo v zapisování do něj. Osud falza není znám.

³² ŠOTNAROVÁ, L. – KAŠUBOVÁ, M. – GOŠOVÁ, R., *Jak vést kroniku*, s. 15. Pozornost létům 1939-1945 věnoval také PUBAL, V., *Kroniky*, s. 26-30 a ještě podrobněji ve starším vydání téže knihy z roku 1976 na s. 36-44. Kronika se tehdy v Ledenicích, stejně jako ve většině jiných míst, oficiálně nevedla.

Nejpozději v roce 1941 tedy většina kronikářů přestává s vedením pamětní knihy, neboť nechtěla respektovat nové nařízení vytvořené v duchu fašistické ideologie.³³ Období let 1941-1945 je proto v obecních kronikách v lepších případech dopisováno retrospektivně, k čemuž napomohla i muzejní a archivní sekce při Zemském národním výboru, která ihned v květnu 1945 vydala svolání obecním kronikářům, aby urychleně zaznamenali proběhlé události spojené s válkou a osvobozením. V některých končinách však takové zpětné záznamy chybějí a někde bylo potřeba zakládat nové kronikářské knihy (hlavně v pohraničí a v oblastech s převahou německého obyvatelstva).³⁴

Než se však stav stačil vrátit do prvorepublikových kolejí, přišla další tvrdá úprava kronikářské metodologie. Vedle nařízení ministerstva informací a osvěty z 30. září 1950 se směrodatnou stala především směrnice ministerstva školství a kultury z 30. ledna 1956,³⁵ která celou činnost výrazně zpolitizovala a přizpůsobila socialistickému myšlení (celé její znění v příloze č. 1d). Kroniky bylo třeba nyní chápat a užívat jako „významného osvětového prostředku pro politické uvědomování a posilování našeho lidu v jeho budovatelském úsilí“³⁶ a jednotlivé záznamy musely „být oproštěny od dřívější falešné, předstírané objektivnosti a lhostejnosti k otázkám třídního boje.“³⁷ Nicméně byl kronikář „povinen pravdivě, věrně a věcně zapisovat události, které se staly v obci, zejména ty, které vystihují účast obce při budování socialismu.“³⁸

Výnos se dále věnuje věcem, které se dosud v legislativě pro kronikáře neobjevily. Jedná se o přílohy, které se, pokud nějaké budou, mají ukládat ve zvláštních deskách při kronice, kronikář již nemusí mít k ruce letopiseckou komisi, pouze mohou být jmenováni dva až tři spolupracovníci (ideový, dokumentátor a příp. písař). Později se doporučuje utvořit tzv. kronikářský aktiv, který by kronikářovi pomáhal při práci. „Bylo by správné, aby mezi spolupracovníky byli i odborníci, kteří by svou odbornou zkušeností pomohli při hodnocení různých jevů v obci.“³⁹ Kronikáři měli mít při své práci k dispozici kronikářský průkaz vydaný okresním národním výborem, „v němž se potvrzuje oprávněnost kronikáře

³³ Literatura přímo neuvádí žádnou konkrétní směrnici k vedení kronik, nicméně je jisté, že kronikářství byla věnována pozornost. Pořádaly se školící kurzy a byly zřízeny poradny. Krátká vývojová éra kronikářství v letech 1939-1945 je velice zajímavá, hodná zkoumání a bližšího poznání. Protože se tomu dosud nikdo nevěnoval, lze předpokládat, že se může objevit řada nových zajímavých skutečností.

³⁴ HROMÁDKA, T., *Kroniky*, s. 5; PUBAL, V. *Kroniky*, s. 28-30; ŠOTNAROVÁ, L. – KAŠUBOVÁ, M. – GOŠOVÁ, R., *Jak vést kroniku*, s. 15-16.

³⁵ *Sbírka instrukcí pro výkonné orgány národních výborů*, 1956, částka 2, poř. č. 15, s. 1. Toto nařízení bylo oficiálně zrušeno až směrnicí ministerstva kultury ze dne 17. 1. 2007 zveřejněné ve *Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí*, 2. 2. 2007, částka 1, s. 28.

³⁶ *Sbírka instrukcí pro výkonné orgány národních výborů*, 1956, částka 2, poř. č. 15, s. 1.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Tamtéž, s. 2, článek IV.

³⁹ PUBAL, V., *Kroniky*, s. 47-48.

zjišťovat informace pro kronikářské záznamy a který mu umožňuje volný vstup na představení a podniky v místě pořádané.⁴⁰ Každoročně (většinou ve dnech 9. až 24. května) se měly kroniky vystavovat na veřejnosti.⁴¹

S úpravou se opět objevila řada příruček, které měli kronikářům pomoci v jejich práci.⁴² Přirozeně se výrazně v této době zvýšila celková pozornost věnovaná kronikám, kronikářům a pamětním záznamům. Dozor nad pamětními knihami převzaly odbory školství a kultury při krajských a okresních národních výborech. Poradenskou a kontrolní činnost vykonávala příslušná okresní muzea ve spolupráci s Ústředním muzeologickým kabinetem při Národním muzeu v Praze, při němž pracoval Ústřední poradní sbor pro kronikářství. Při muzeích také pracoval metodik kronikářské práce, který každoročně dostával obecní kroniky ke kontrole a zjištění, zda jsou vedeny podle norem. Aby se v nich vyskytovalo co nejméně chyb a problematických záznamů, existovala různá poradní střediska, pořádaly se kurzy a přednášky. Nedílnou součástí se staly také soutěže vyhlašované muzei většinou u příležitosti nějakého výročí, na kterých se vyhodnocovaly nejlepší zápisy a nejlepší kronikáři.⁴³ Muzea také vedla evidenci kronikářů a vyplácely se přes ně kronikářům odměny, a to podle počtu obyvatel obce.⁴⁴

Po celou dobu komunistického režimu nebyly další zásahy do kronikářské práce činěny. Snad jedinou výjimkou byl rok 1971, kdy vydalo ministerstvo kultury pokyn k provedení revize kronikářských údajů z let 1968 a 1969. Doslova se v něm píše, že je třeba „uvést na pravou míru zápisy za toto období, pokud nejsou v souladu se zásadami politiky strany a vlády.“⁴⁵ Zápisy, které budou shledány jako chybné, se nesmí nikterak znehodnocovat, náprava se má provést novým písemným záznamem.

1.4 Obecní kronikářství a metodologie v současnosti

Dalším mezníkem ve vývoji českého obecního kronikářství se stal samozřejmě revoluční rok 1989, který opět vrátil do republiky demokratické ideály. Vedení kronik a péče o kronikáře přešla podle zákona č. 367 z roku 1990 na samotné obce, ačkoli muzea

⁴⁰ Tamtéž, 47 a 116-117.

⁴¹ Tamtéž, s. 69-70 a 83.

⁴² MARCINKOVÁ, Anna, *Obecné kroniky*, Osvětový ústav 1956; *Příručka pro kronikáře*, Praha 1956; ROBEK, František – PUBAL, Václav, *Píšeme kroniku*, Praha 1963.

⁴³ PUBAL, V., *Kroniky*, s. 100-103.

⁴⁴ Tamtéž, s. 118-121. Odměňování kronikářů upravovalo ministerstvo kultury v roce 1974 a 1983.

⁴⁵ *Věstník ministerstva školství a ministerstva kultury České socialistické republiky*, ročník 27, sešit 7, 20. 7. 1971, s. 111.

v některých případech s kronikáři spolupracovala, alespoň v prvních letech nového desetiletí, i nadále.⁴⁶ Někde však tuto spolupráci ihned rozvázala, což se ukazuje jako ne vždy ideální a dnes jsou registrovány oboustranné hlasy, které požadují jistou opětovnou spolupráci a komunikaci mezi kronikáři a muzei (příp. archivy).

Kronikářství počátkem devadesátých let všeobecně nezažívalo přívětivou dobu. Někde se kroniky ztratily, někde se psát přestaly a známé jsou i případy, kdy starostové kronikáře odmítali zaměstnat. Práce kronikáře se tehdy opět řídila podle starého zákona z roku 1920 a jeho rozšiřujícího nařízení z roku 1932.

Určité zlepšení je možné pozorovat až s koncem 20. století, kdy s rozvojem místní kultury a historických tradic obcí opět kroniky nabývají na vážnosti a jejich vlastnictví je záležitostí obecní prestiže a hrdosti. Nicméně se z denního tisku dozvídáme o tom, že mnohde mají obce stále problém sehnat kvalitního kronikáře.⁴⁷

Výsledkem snah o vylepšení obecního kronikářství v České republice se stal zákon č. 132 ze 14. března 2006 o kronikách obcí,⁴⁸ který s účinností od 1. července 2006 zavádí nová pravidla do vedení pamětních knih a hlavně ruší dosud platné směrnice z let 1920 a 1932. K úplné dokonalosti má daleko, o čemž mj. svědčí četné dotazy a polemiky kronikářů.⁴⁹ Jeho kompletní znění včetně stručného rozboru nedostatků je v příloze č. 1e.

S kronikami také souvisí zákon č. 499 o archivnictví a spisové službě ze dne 30. června 2004,⁵⁰ který říká, že každá kronika je archiválií⁵¹ a deset let po ukončení zápisů do ní je obec povinna ji odevzdat do péče okresního archivu (směrnice z roku 1956 kalkulovala s dobou padesáti let). V některých obcích archivy narážejí na zarputilou nevoli ze strany samosprávy, jinde se předání uskutečňují bez komplikací.

V posledních letech se také výrazně zlepšily podmínky pro práci kronikáře, opět se začaly konat přednášky a besedy a hlavně vznikají metodické návody (mnohdy po konzultaci se zkušenými kronikáři) s podrobným popisem, jak kroniky vést.⁵² Uvažuje se o založení kronikářské sekce při České archivní společnosti.

⁴⁶ VESELÁ, Eva, *Kroniky, kronikáři, muzea a archivy v Moravskoslezské kraji*, Místní kultura 1-2, 2007, s. 19; Táž, *Kroniky, kronikáři, muzea a archivy v Královéhradeckém kraji*, Místní kultura 6, 2007, s. 15; Táž, *Kroniky, kronikáři, muzea a archivy kraje Vysočina podruhé*, Místní kultura 5, 2006, s. 15.

⁴⁷ Např. BOHÁČOVÁ, Lucie, *Obcím chybějí kronikáři, spisy vedou starostové*, ČbL, 22. 6. 2005, s. 10; KLIEROVÁ, Marika, *Obecní kronikář není podle starostů vděčnou funkcí*, ČbL, 14. 1. 2000, s. 15-16.

⁴⁸ *Sbírka zákonů České republiky*, částka 46, Praha 2006 s. 1602.

⁴⁹ Např. na <http://www.ad1.cz/kultura-umeni/read.asp?id=2218&from=0> (staženo 19. 1. 2008).

⁵⁰ *Sbírka zákonů České republiky*, částka 173, Praha 2004, s. 9742-9780.

⁵¹ Tamtéž, s. 9773 (příloha č. 2 a 3 k zákonu č. 499/2004).

⁵² Vedle zde často citovaných děl Tomáše Hromádky a trojice Šotnarová, Kašubová, Gošová je to ještě např. BARTOŇ, Jiří, *O kronikách obcí*, Praha 2005¹ a 2007²; KOUBA, Jaromír, *Na pomoc začínajícím kronikářům*, Praha 1996 nebo SAMČÍK, Peter, *Obecní kronika*, Veřejná správa 31, 2005 (příloha, též

Bohužel dosud neexistuje celkový seznam obecních kronik či kronikářů, a proto nelze vyjádřit čísla, v kolika obcích se kroniky vedou, ani sledovat sociální zázemí kronikářů (věk, dobu vedení, povolání atd.) a tím vytvořit příslušné statistiky, jež by jistě mohly náležitě demonstrovat vývojové tendence dané problematiky.⁵³

zveřejněno na http://www.mvcr.cz/2003/casopisy/vs/0531/pril_info.html – staženo 18. 1. 2008). Cenné a aktuální informace jsou zveřejňovány také na internetové adrese www.kronika.sf.cz.

⁵³ Některé základní dílčí statistiky vztahující se k jednotlivým krajům publikuje v posledních letech časopis Místní kultura, který vždy jednu kapitolu každého čísla kronikářství věnuje. Od roku 2008 vychází pouze v internetové podobě na adrese: <http://www.mistnikultura.cz/> (staženo 20. 1. 2008).

2. HISTORIE LEDENICKÉHO KRONIKÁŘSTVÍ

2.1 Obecní kronikářství v Ledenicích v letech 1885-1949

Guberniální nařízení vydané 31. srpna 1835 příkazující obcím vést pamětní knihy nenašlo v Ledenicích stejně jako ve většině českých obcí patřičnou odezvu. Zdejší úřad sice v prosinci 1835 obdržel dopis vrchnostenské kanceláře z Třeboně, aby na nařízení reagoval a urychleně sdělil, zda již byly učiněny v jeho vyplnění nějaké kroky, a také jestli už je známo jméno osoby, která práci kronikáře bude zastávat. Dále jsou Ledeničtí žádání o sdělení zprávy o případném vedení a zachování kronik již před rokem 1835. Reprezentanti městyse Ledenice v odpovědi napsali, že vše splní a pamětní knihu si nechají vyrobit u českobudějovického knihaře. Přesto nemáme písemný ani hmotný důkaz o tom, že by Ledenice měly kroniku již v první polovině 19. století.⁵⁴

Rozličné události významné pro zemské i místní dějiny, které s sebou přinášela další léta 19. století (především revoluční rok 1848) neznamenal podnětný impuls k založení pamětní knihy. A tak je první ledenická kronika záležitostí až poslední čtvrtiny předminulého století. Jejím zakladatelem, pokud můžeme použít toho slova, se v roce 1885 stal František Sládek. Knihu svázal knihařský mistr Anton Kováč z Českých Budějovic.⁵⁵

František Sládek tou dobou působil v Ledenicích jako tajemník zdejšího úřadu a jeho bratr Jan zde byl dlouholetým starostou. Na tomto místě je záhodné zmínit, že Jan Sládek⁵⁶ si také vedl jakousi soukromou kroniku, jejíž zápisky se vzhledem k postavení pisatele dotýkaly mnohdy celé obce. Kniha je dokonce nadepsána jako „*Kronika městyse Ledenice*“ a obsahuje i mnoho informací o nejstarších dějinách Ledenic včetně přepisů archivních dokumentů.⁵⁷ Toto cenné dílko však vzhledem k okolnostem za jakých vznikalo (soukromý pisatel) není bráno jako oficiální pamětní kniha Ledenic.

⁵⁴ Stání okresní archiv České Budějovice (dále jen SOKA ČB), Archiv městečka Ledenice (dále jen AM Ledenice), karton 25, sign. F/3, inv. č. 264. Oba dopisy, jejich transkripce a překlady jsou v příloze č. 2.

⁵⁵ O původu knihy více na s. 32.

⁵⁶ Jan Sládek se narodil 17. 6. 1839 v Borovanech jako prvorozený syn řeznického mistra Jakuba (1796-1859). V Ledenicích provozoval v domě čp. 3 hostinec, v roce 1863 byl poprvé zvolen starostou. Ač byl nejvyšším obecním představitelem celkem 36 let, nevyhnuły se mu různé aféry – zfalšování voleb nebo spor s farářem Fischmeisterem, do kterých byl zapleten také jeho bratr František (o nich více v medailónku Františka Sládka na s. 54-56). Jan Sládek zemřel 6. 4. 1912 v Ledenicích, kde je také pohřben.

⁵⁷ Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, sbírka rukopisů, sign. R 311. Tento historický pramen není badateli takřka vůbec využíván, neboť o jeho existenci a potažmo uložení se příliš neví. Přesto poskytuje mnoho cenných informací kronikářského charakteru do roku 1909 a obsahuje i podrobný rejstřík. Zápisy pojímají i první polovinu 19. století a některé se věnují i událostem z 18. století. „Kroniku“ budějovickému muzeu daroval Sládkův syn Ferdinand, známý sběratel lidových písní (o něm více v pozn. 221).

František Sládek se o obecní kroniku pečlivě staral šest let. Na konci roku 1891 totiž zažádal obecní výbor o ustanovení definitivním tajemníkem (dosud byl pouze zatímním), nebo propuštění z funkce.⁵⁸ Vzhledem k jeho svědomitosti byl ustanoven tajemníkem definitivně, nicméně v kronikářství už nepokračoval.⁵⁹ K tomu, kdo se stal jeho nástupcem ve funkci kronikáře, nás dovede podrobný rozbor několika okolností. V zápisech ze zasedání obecních reprezentantů není žádná zmínka o jmenování nového kronikáře, nicméně to nebyla zákonná povinnost a ani Sládek nebyl oficiálně ustanoven, takže na tento pramen nelze spoléhat. Je třeba odmítnout i možnost, že Sládek byl kronikářem i nadále až do roku 1910, jak se dříve mylně uvažovalo.⁶⁰ Proti tomu totiž jasně hovoří výrazná změna věcné náplně zápisů, stylu písma i celkové formy, kterou používal pisatel k zápisům od roku 1892. Vše nasvědčuje tomu, že letopiscem se stal, resp. zapsal tato léta, již Emil Králík, který byl považován za autora záznamů až od roku 1911.⁶¹ Srovnáme-li písmo z roku 1892 a roku 1912, dospějeme k závěru, že zápisy konala jedna a tatáž ruka. A máme i další nepřímé důkazy. Ve výrazně chudších záznamech oproti Františku Sládkovi se objevuje několik málo případů, které se věnují nějaké relativně drobné události. A všechny tyto události spojuje osoba Emila Králíka. On jako první použil roku 1892 v Ledenicích umělé hnojivo,⁶² on se stal roku 1894 předsedou Spolku vojenských vysloužilců,⁶³ on byl od roku 1899 skladníkem nově založeného truhlářského družstva.⁶⁴ Navíc v roce 1910 František Sládek zemřel, Emil Králík se stal obecním tajemníkem a kronika, kterou pravděpodobně Sládek přechovával u sebe doma, byla „znovuobjevena.“ Tím je vysvětlena i jednodušší podoba zápisů z let 1892-1909, které musely být zaznamenány zpětně.

Poslední roční zápis vytvořený Králíkovou rukou nese letopočet 1912. Z jakých důvodů nezapisoval události dalších let, se můžeme pouze domnívat, pravděpodobně se tak dělo kvůli jeho zhoršenému zdravotnímu stavu. Konec první světové války ani vznik Československa neznamenal patřičný impuls k návratu k pamětním zápisům do kroniky. A tak až reakce obecní reprezentace na nově vydaný zákon z 30. ledna 1920 a vládní

⁵⁸ SOkA ČB, AM Ledenice, sign. II/2, inv. č. 324, kniha 55 (Kniha protokolů schůze obecního výboru 1885-1899), s. 214. Též *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), s. 17.

⁵⁹ Aféra s jeho jmenováním definitivním tajemníkem, zvyšováním služného a sporům s farářem je rozepsána v jeho medailónku na s. 54-56.

⁶⁰ CUKR, Jiří, *120 let obecního kronikářství v Ledenicích*, Výběr. Časopis pro historii a vlastivědu jižních Čech 43, 1, 2006, s. 59 a 62; Týž., *Ledenické obecní kronice je 120 let*, Ledenický zpravodaj, srpen 2005, s. 5; DIVIŠ, Jindřich, *Paměti městyse Ledenice*, rukopis 1970, s. 10.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), s. 17.

⁶³ Tamtéž, s. 20.

⁶⁴ Tamtéž, s. 21.

nařízení k němu z roku 1921 znamenala jmenování nového letopisce. Na podzim roku 1923 se jím stal Josef Prošek.⁶⁵

Toto místo měl však původně zastávat Jan Čížkovský,⁶⁶ neboť v protokolu ze schůze obecního zastupitelstva ze dne 14. října 1923 ve čtvrtém jednacím bodě čteme: „*usneseno naříditi obecní pamětní knihu, s ohledem k tomu zvolena letopisecká komise sestávající z pánů Františka Tůmy, Josefa Fyrbacha a Aloise Pulcra. Za kronikáře zvolen pan Jan Čížkovský.*“⁶⁷ Proč se Čížkovský, jinak velice kulturně činný muž, učitel a otec pozdějšího kronikáře stejného jména, pamětní knihy neujal, nevíme.

Podle Proškových slov v kronice se zastupitelstvo dále usneslo,⁶⁸ že kronikář má retrospektivně dopsat léta, která v kronice chybí, tzn. období 1913-1923. „*Úkol však velmi nesnadný pro toho, kdo v té době v obci nežil,*“⁶⁹ postěžoval si nový letopisec přímo do kroniky. Z toho je patrné, že ani letopisecká komise ustanovená zastupitelstvem nebyla nějak aktivní, protože Prošek si musel starší informace opatřovat sám většinou z kroniky obecné školy.⁷⁰

Malíř a natěrač Josef Prošek skončil s kronikářstvím brzy po svém jmenování, neboť již rok 1926 jím zůstal nezpracovaný, i když on sám působil v Ledenicích ještě dlouho poté až do své smrti v roce 1972. V únoru 1927 se pamětní knihy ujal na následujících dvanáct let řídící učitel Antonín Rubín, který se do práce pustil s evidentní pečlivostí kantora první republiky a výsledkem jsou jedny z nejlepších zápisů v ledenické kronice vůbec (dopsal i rok 1926 a závěr roku 1925).

Byl to také on, kdo do psaní vnesl řadu inovací, které se později používaly zcela běžně a přirozeně (věcná hesla, podpis za ročním zápisem, výjimečně i podpis starosty, vložení fotografií, uvádění událostí z domova i ze světa). Vedle mnoha jiného se z jeho poznámek dovídáme také o složení letopisecké komise (po celou dobu jeho kronikaření ve složení Antonín Rubín, odborný učitel a knihovník Josef Vuško a malíř Josef Prošek)⁷¹

⁶⁵ Tamtéž, s. 39.

⁶⁶ Jan Čížkovský (1892-1951) byl významnou osobností první poloviny 20. století v Ledenicích. Jeho životu se podrobněji věnujeme v medailónku jeho syna, obecního kronikáře v letech 1995-2004, na s. 71-73.

⁶⁷ SOKA, AM Ledenice, sign. II/4, inv. č. 326, kniha 57 (Kniha protokolů o schůzích městské rady 1914-1915 a protokolů o schůzích obecního zastupitelstva 1921-1929), 46. Založení (resp. znovuzahájení psaní) obecní pamětní knihy bylo schváleno ve 4. jednacím bodě v zasedání konaném dne 1. 10. 1922 (tamtéž, s. 25).

⁶⁸ *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), s. 39. V protokolech ze zasedání zastupitelstva takový údaj není.

⁶⁹ *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), s. 39.

⁷⁰ Tamtéž, s. 42. Poznámka „*dle místní školní kroniky*“ je uvedena na začátku zápisu k roku 1913.

⁷¹ Ani jeden z nich nefiguruje jako člen letopisecké komise ustanovené v roce 1923 na zasedání obecního zastupitelstva, což je poněkud zajímavý fakt.

a pravidelném vystavování kroniky na veřejnosti (každé tři roky tak, jak to žádal zákon).⁷² Je pravděpodobné, i když o tom nemáme žádné důkazy, že se Rubín seznámil s nějakou metodickou brožurou, která ve dvacátých letech vyšla a která radila, jak kroniky psát.

Dne 30. dubna 1939 oznámil Rubín rezignaci na post kronikáře a zároveň odešel z obecné školy (k 31. březnu), kde mj. vedl také školní kroniku, na zasloužilý odpočinek. Krátce poté ho ve funkcích obecního kronikáře (od 5. června), řídicího učitele a školního kronikáře (od 1. dubna) nahradil Theodor Sládek.⁷³ Doba, ve které Sládek kronikářství přebíral, nebyla jednoduchá, o čemž věrohodně vypovídají i jeho zápisy, které se víceméně omezují na líčení dopadů říšských nařízení na prosté obyvatelstvo a život na venkově. Sám Sládek musel v září roku 1939 provést podle výnosu ministerstva č. 6011/39 revizi všech záznamů v kronice a výsledkem bylo zjištění, že „*pamětní kniha neobsahuje nic závadného a vyhovuje zákonnému požadavku.*“⁷⁴

Následujícího roku vyšel další výnos, kterým byly obce povinny kroniky odevzdat do státních archivů do Prahy nebo Brna. V současné době nejsme prozatím schopni sdělit, kde ledenická kronika období druhé světové války přečkala. Podle příkladů jiných míst můžeme kalkulovat s třemi v úvahu připadajícími variantami. Buď byla kronika odevzdána do státního archivu v Praze, nebo byl do archivu odeslán narychlo vytvořený falzifikát a originál uložen do bezpečí, popř. byla kronika prohlášena za ztracenou (spálenou). Vzhledem k několika indiciím je možno předpokládat jako nejpravděpodobnější odevzdání do archivu podle předpisu. Nejenže rokem 1940 v ní veškeré záznamy končí, ale ihned po osvobození je pořízena kniha nová, ačkoli v původní zůstal dostatek prostoru k pokračování (vrácena zřejmě až několik měsíců po květnu 1945). I její zhoršený fyzický stav může být následkem častého přemísťování (na Okresní úřad v Českých Budějovicích a následně do Zemského archivu v Praze, po válce zase zpět) a špatného skladování v nedobrych podmínkách (to však mohlo způsobit i její pečlivé uchránění přímo v Ledenicích).

Krátce po osvobození v květnu 1945 (či možná již před ním) opatřil učitel František Pohan nový druhý svazek pro ledenickou kroniku. A byl to také on, kdo začal se zapisováním do něj. Jeho záznamy mají obrovskou hodnotu, především proto, že přímo vypovídají o situaci spojené s koncem války a osvobozením. Na podzim roku 1945 byl

⁷² Kronika byla vystavena na radnici ve dnech 15.-30. 4. 1927, 1.-16. 5. 1930, 1.-15. 5. 1933, 21. 4.-4. 5. 1937 a poté ještě za kronikáře Theodora Sládka ve dnech 12. 6.-30. 6. 1939. Doklad o tom, že by někdo z veřejnosti podal nějakou stížnost či návrh na doplnění zápisů v kronice, neregistrujeme.

⁷³ *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), s. 90; *Kronika Obecné školy Ledenice II.* (1925-1945), s. 39.

⁷⁴ *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), s. 93.

Pohan pracovně přeložen do Českých Budějovic, ale i přesto zápisy do kroniky za rok 1945 ještě dokončil.⁷⁵

Pohanova nástupce Karla Vaňka, který se o pamětní knihu staral v letech 1947-1950 a dopsal i rok 1946, můžeme směle označit za nejméně svědomitého kronikáře v dosavadní historii obecního kronikářství v Ledenicích. Již jeho současníci shledávali jeho práci za špatnou, o čemž nám podává přímý doklad obecní archivář Jindřich Diviš, který napsal, že „*zápisy značně zanedbal pošt mistr Karel Vaněk.*“⁷⁶ Jejich nedostatky lze shledávat především v zaujetí nastupujícími komunistickými ideály, líčením nesmyslných oslav a výročí a celkovým nepostižením proměn obyčejného života lidí i celého městečka v revoluční době konce čtyřicátých let.

2.2 Obecní kronikářství v Ledenicích v letech 1950-1990

V listopadu 1950 byl pověřen vedením obecní kroniky od 1. ledna následujícího roku místní učitel Augustin Vojta, který prováděl podrobné chronologicky řazené zápisy a na konci každého roku zaznamenal „*jednotlivé ucelené statě života sociálního, hospodářského, kulturního, náboženského, o stavbách, rodině atd.*“⁷⁷ Výrazným rozšířením obsahu přispěl Vojta k vylepšení kronikářské práce, kterou jeho dva předchůdci Pohan a Vaněk a především druhý jmenovaný poněkud zanedbávali.

Vojtova příkladu však nenásledoval jeho nástupce František Krafl, který kronikářství převzal v polovině roku 1955 poté, co se Vojta 25. července toho roku odhlásil z trvalého pobytu v Ledenicích.⁷⁸ Krafl se opět uchýlil pod vlivem zaujetí tehdejší ideologií k očividnému zapisování tendenčních událostí, které mají na prvním místě ukazovat příkladnou politicko-osvětovou práci tehdejšího MNV a jeho pracovníků.

František Krafl ukončil rokem 1958 zapisování do druhého svazku ledenické kroniky. Poté ještě zapsal jeden rok do nově založené knihy a od 1. ledna 1960 pokračoval ve funkci obecního kronikáře Robert Linha. Kronika, která obsahovala zápisy let 1959-1967, je dnes nezvěstná a nemůžeme o ní podat podrobnější informace.

Čtvrtá samotná pamětní kniha sloužila od roku 1968. Nevíme, jak ledeničtí kronikáři reflektovali vycházející nařízení upravující kronikářskou práci „v lidovém duchu“

⁷⁵ *Kronika obce Ledenice II. (1945-1958)*, s. 25.

⁷⁶ Diviš, J., *Paměti*, s. 11.

⁷⁷ *Kronika obce Ledenice II. (1945-1958)*, s. 74. Cituje CUKR, J., *120 let obecního kronikářství*, s. 60.

⁷⁸ *Kronika obce Ledenice II. (1945-1958)*, s. 203.

a zda měli k dispozici nějaké metodologické příručky. Jisté je, že jak Krafl, tak Linha, kteří oba byli čelnými představiteli KSČ v obci, se neubránili při svých zápisech přehnané jednostrannosti pramenící z jejich zápalu pro socialismus.

Léta 1972-1975 zaznamenal do kroniky Jan Tůma, který se výrazně lépe dokázal vyvarovat poplatnosti tehdejší době a kronikářské zápisy opět povznesl na vyšší úroveň, přestože jako jediný v dějinách obecního kronikářství v Ledenicích používal k psaní téměř výhradně propisovací tužku, což bylo v rozporu s nařízením. Nebál se však např. připojovat vlastní názory na popisovanou problematiku, ačkoli si zřejmě ani neuvědomoval pravdivý a stále platný fakt, že „*kronika má umožnit především rychlou orientaci v událostech líčeného období a proti suchým úředním záznamům má přinášet živý názor současníka na události.*“⁷⁹

Z této doby máme dochovaný zápis z jednání rady MNV Ledenice ze dne 14. března 1972, kde došlo ke schválení kronikářského zápisu za rok 1971. Zápis byl členům rady přečten a ti jej odsouhlasili s tím, že „*bude doplněn o připomínky jednotlivých členů rady MNV.*“⁸⁰ Rada dále doporučila odboru kultury ONV vyplatit kronikáři Tůmovi částku 600 Kčs.⁸¹ To, že se schvalování zápisu do kroniky a návrh na kronikářovu odměnu dostalo na zasedání rady MNV, je vcelku ojedinělá záležitost, neboť v pozdějších protokolech ze zasedání o tom nacházíme pouze výjimečné zmínky, jak se ostatně brzy přesvědčíme.

Zřejmě kvůli zdravotním problémům Jan Tůma v práci na kronice nepokračoval a po jeho smrti v roce 1976 se Ledenice ocitly na několik let bez kronikáře.

Až od 1. ledna 1981 se této funkce ujala PhDr. Drahoslava Kálalová,⁸² jež vnesla do této práce moderní metody. Nejprve zpětně dopsala vynechaná léta a poté kroniku vedla až do roku 1994. Začala zápisy dělit tématicky, barevně odlišovala nadpisy, založila každoroční přílohu ke kronice ukládanou ve speciálních deskách (v letech 1982-1988 plastových, poté až dodnes lepenkových, příloha 7b), vypisovala na okraje stránek věcná hesla a připojovala pravidelně za ukončený roční zápis svůj podpis s razítkem obce.

Kálalová kroniku využívala maximálním způsobem „*k soustavné politickovýchovné a vzdělávací práci,*“⁸³ přesně tak, jak bylo tehdy doporučováno. Čerpala z ní látku pro

⁷⁹ PUBAL, V., *Kroniky*, s. 92-93. Pubal toto uvádí pro městské kroniky, ale lze to uplatnit i na větší obce, resp. městyse jakým jsou i Ledenice, kde se střetávají prvky venkovské s městskými.

⁸⁰ SOkA ČB, Místní národní výbor Ledenice (dále jen MNV Ledenice), karton 4, sign. I/2a, inv. č. 39 (Zápisy se schůzí rady a pléna 1972-1976).

⁸¹ Tamtéž.

⁸² *Kronika obce Ledenice IV.* (1968-1987), s. 134.

⁸³ PUBAL, V., *Kroniky*, s. 81.

články do Ledenického zpravodaje anebo organizovala besedy nad kronikou. Beseda uspořádaná v roce 1983 byla podle jejích vlastních slov „zdařilá a hojně navštívená.“⁸⁴ Nemůžeme prozatím sdělit, jestli k propagaci používala také místní rozhlas a jestli nějakým způsobem spolupracovala se školou „*při rozšiřování regionálních znalostí, při probouzení a utužování socialistických vlastenectví naší mládeže.*“⁸⁵

Bohatě dochované dokumenty z provenience MNV Ledenice nám bohužel neumožňují dohledat informace týkající se obecního kronikářství podrobněji, což je problém v celém jeho dlouhém vývoji. Především o přesném jmenování kronikářů a členů letopisecké komise na zasedání obecních zastupitelů nemůžeme blíže poreferovat, neboť protokoly ze schůzí se o tom vůbec nezmiňují. Je tedy na místě se domnívat, že kronikářství bylo vnímáno jako marginální záležitost, což koneckonců víceméně podporoval i zákon, který uváděl, že „*jmenování nového kronikáře by mělo být /podtržení J. C., tzn. nemusí/ oznámeno na veřejném zasedání pléna národního výboru.*“⁸⁶

Ostatní záležitosti nebyly a v mnohým místech jistě dodnes nejsou dodržovány přesně podle zákonného požadavku, proto se o nich ze zápisů ze schůzí nedovíme a pokud ano, tak jen zřídka. Můžeme tedy uvést strohé údaje o schvalování ročních zápisů, které jsme již částečně poznali u Jana Tůmy. Na zasedání školské a kulturní komise při MNV Ledenice dne 25. března 1982 přečetla Drahoslava Kálalová kronikářské zápisy let 1975-1980, které zpracovala retrospektivně, což byl zřejmě důvod, proč se na pořad jednání vůbec dostaly. Členové komise se usnesli, že „*zápisy jsou vyčerpávající, až na menší úpravy doporučuje komise radě místního národního výboru schválit.*“⁸⁷ Později se již schvalování a hodnocení kronikářského zápisu na schůzi ŠKK nedostalo. Podle nařízení se tak mělo dít každoročně do 15. března před ŠKK či radou MNV.⁸⁸

Některá dílčí zjištění máme ohledně platů za kronikářskou práci. V roce 1987 pobírala kronikářka podle dohody o provedení práce 3816 Kčs, předtím to bylo 3072 Kčs. Za rok 1990 už dostala 4560 Kčs. Odměna se vyplácela po splnění následujících podmínek: „1. za kvalitní čistopis zápisu do kroniky za rok, celkovou jeho úpravu a uspořádání, včasné předložení a projednání v kulturní komisi a radě MNV a včasné předložení metodickému úseku Jihočeského muzea, 2. za včasné předložení odpovídající

⁸⁴ *Kronika obce Ledenice IV.* (1968-1987), s. 196.

⁸⁵ PUBAL, V., *Kroniky*, s. 83.

⁸⁶ Tamtéž, s. 44.

⁸⁷ SOkA ČB, MNV Ledenice, karton 6, sign. I/2a, inv. č. 39 (Zápisy ze schůzí pléna a rady MNV 1980-1981 a ŠKK 1980-1985).

⁸⁸ PUBAL, V., *Kroniky*, s. 51 a 67-69. „*V této řídicí a schvalovací činnosti národních výborů jsou stále závažné nedostatky,*“ napsal k tomu Pubal v prvním vydání své knihy *Kroniky a kronikáři* z roku 1976 (s. 103) i druhém z roku 1985 (s. 68).

dokumentační přílohy kroniky metodickému úseku Jihočeského muzea, 3. za vykonanou kulturně-výchovnou činnost řádně doloženou potvrzením MNV (besídky, přednášky, výstavy apod.)“⁸⁹

Nedostatečné jsou rovněž informace o vystavování kronik. V hodnocení za rok 1987 se uvádí, že kronika byla dvakrát vystavena, dvakrát do ní nahlédli badatelé a využita byla také pro publikační účely.⁹⁰ Blíže není nic specifikováno, ale lze předpokládat, že nějaká prezentace kroniky (výstava, beseda) proběhla každý rok.

Co se týče využívání pamětních knih badateli, nemůžeme k tomu říci naprosto nic podrobnějšího. Otázku půjčování kronik nám částečně osvětluje vložený list v kronice se zápisy z let 1968-1987. Na něm jsou zaznamenána jména lidí, kteří si kroniku mezi léty 1972-1980 půjčili, datum odkdy dokdy ji měli u sebe, jejich podpis a příslušný svazek půjčené kroniky. Jedinými zájemci o kroniky byli místní učitelé a bývalý kronikář František Krafl.

Poslední stránkou zápisu roku 1987 se přesně naplnilo místo ve čtvrtém dílu ledenické kroniky, takže se musel pořídít nový svazek. Ani o pořizování nové knihy nemůžeme podat důkladnější sdělení. Ze zápisů přímo v kronice víme, že ji věnoval knihař Roman Čech,⁹¹ nicméně jestli se tak stalo na něčí popud nebo objednávku či se jednalo o Čechův dar, nelze zatím sdělit.

2.3 Obecní kronikářství v Ledenicích v současnosti

Po roce 1989 zůstala ledenickou kronikářskou PhDr. Drahoslava Kálalová, která pokračovala v kvalitní práci do roku 1994. V průběhu roku 1995 se z Ledenic odstěhovala a novým kronikářem se stal Jan Čížkovský, jenž se snažil výrazně obohatit kroniku o vlastní ilustrace, což se mu také podařilo. Avšak nejednou si neodpustil vlepení nějakého obrázku či grafu a použitím lepidla narušil listy knihy, stejně tak se dělo při použití vodových či fixových barev. Čížkovský do kroniky poměrně často zařazoval události výlučně zemského či světového formátu, které mísil s vlastními zprávami z Ledenic. Příliš pozornosti nevěnoval ani příloze, navíc lze v textu objevit řadu faktických i gramatických

⁸⁹ SOkA ČB, MNV Ledenice, karton 34, sign. IV/3, inv. č. 64.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ *Kronika obce Ledenice V.* (1988-2007), úvodní nečíslovaná strana.

chyb. To je důsledkem nepředkládání konceptu ročního zápisu a jeho neschvalování na tehdejším obecním úřadě.

Od roku 2004 je kronikářem Ledenic autor této práce, který podle poznámek svého předchůdce dokončil také zápis za rok 2003. Ročním zápisem 2007 bylo dokončeno zapisování do pátého svazku a rokem 2008 se začne zapisovat do nové ledenické kroniky. Kronikářské zápisy jsou od roku 2004 vyhotovovány také v digitální podobě. Koncept schvalují a připomínkují členové Rady městysu Ledenice.

Do konce roku 2008 dojde podle zákonného požadavku (deset let po ukončení posledního zápisu v knize) k uložení tří svazků ledenické kroniky do Státního okresního archivu České Budějovice. Dosud byly všechny svazky včetně dokumentačních příloh uloženy v dřevěné skříni v registratuře v přízemí radniční budovy v Ledenicích (příloha 4). O přesné lokaci v předchozích dobách nelze psát se stoprocentní jistotou.

2.4 Další kroniky

Historie ledenického kronikářství by nebyla úplná, kdybychom se alespoň výčtem nezmínili o ostatních dochovaných kronikách a pamětních knihách z provenience ledenických institucí, organizací, spolků a úřadů. Tyto knihy informují nejen o činnosti svých původců, ale mnohdy i o důležitých událostech v celém městečku.⁹²

Nejprve je třeba zmínit kroniky římskokatolické farnosti sv. Vavřince v Ledenicích, které byly psány již v 17. století. Nejstarší Liber memorabilium obsahuje léta 1628-1878, druhá 1842-1929 a třetí začíná rokem 1930 a stále ještě slouží svému účelu.

Nejstarší kronika obecné školy obsahuje zápisy z let 1882-1925, volně na ni navazuje druhý (1925-1945) a třetí díl (1945-1951). Zápisy z válečných let byly dopsány retrospektivně. Měšťanská škola založená v roce 1922 má dochovanou kroniku až z let 1940-1956. Od roku 1951 sloužila tato kniha nové vzniklé základní devítileté škole. Další školní kroniky, samostatné svazky, obsahují léta 1956-1966, 1966-1978 a 1978-dodnes.

Mezi kroniky musíme počítat také tři pamětní knihy pionýrské organizace (1952-1970, 1970-1979 a 1979-1984) a školní sportovní kroniku (1964-1965). Se školou souvisí

⁹² Tyto kroniky jsou dosud uchovávány u svých původců, knihy dokončené před rokem 1950 jsou již uloženy v příslušných fondech v SOkA ČB. Autor práce se všemi kronikami seznámil díky pořádání výstavy v roce 2005, avšak o jejich přesném místě uložení neví.

také mateřská škola, která vede svou kroniku od postavení nové budovy v roce 1971. Od školního roku 2001/2002 se využívá již druhý svazek.

Ze spolkových kronik vyniká především precizně vedená kronika sboru dobrovolných hasičů založená v roce 1890, ale obsahující retrospektivní záznamy až do roku 1877, kdy v Ledenicích sbor vznikl. Kniha byla několikrát oceněna na různých výstavách. Sloužila do roku 1933, poté byl pořízen druhý svazek. Ten ale popisuje události jen do roku 1937, další léta jsou zanedbána a pamětnice obsahuje pouze informace o oslavách výročí v roce 1967 a otevření nové zbrojnice roku 1988.

Další kroniky ledenických spolků nemají prozatím tak dlouhou historii. Pamětní knihy Loutkářského souboru Krajánek pojímají léta 1975-1984 a 1981-1987, pamětní knihy vlastenecko-dobročinné obce baráčnické Vitoraz období 1973-1994 a 1995-dodnes, pamětní kniha rybářů 1980-dodnes a pamětní kniha dětského přírodovědného spolku Žraloci 1997-dodnes.

Tzv. Zlatá kniha Sokola založená 1. ledna 1947 krátce před položením základního kamene ke stavbě nové Sokolovny, aby připomínala ty, kteří na stavbu finančně přispěli, je sice hezky zdobená, ale neobsahuje bohužel žádné pamětní zápisy.

Na Úřadu městyse Ledenice jsou v opatrování čtyři pamětní knihy se zápisy z vítání občánků, zlatých svateb a dalších občanských záležitostí (1957-1963, 1964-1980, 1980-1989 a 1989-dodnes). Kniha hostů s podpisy významných návštěvníků je vedena od roku 1996.

Krátce byla vedena kronika výrobního družstva Ledenický nábytek, o kronice včelařů, zahrádkářů nebo Jednotného zemědělského družstva nevíme. V období komunistické éry mezi léty 1948-1989 existovala řada uskupení (Svaz socialistické mládeže, Brigáda socialistické práce, Svaz československo-sovětského přátelství), která také mohla vést své pamětní knihy, nicméně o tom nic bližšího zatím nevíme, neboť pokud existují, zůstávají u svých pisatelů.

Známe také kroniku Živnostenského společenstva různých živností a kroniku ledenické buňky Národně socialistické německé dělnické strany (NSDAP). A mezi občany registrujeme takové, kteří si vedou rodinné pamětní knihy.

Osady patřící administrativně pod Úřad městyse Ledenice (Ohrazení, Ohrazeníčko, Zaliny a Zborov) se také mohou pochlubit vlastními obecními, školními a spolkovými kronikami.

3. POPIS LEDENICKÝCH KRONIK A ANALÝZA JEJICH ZÁPISŮ

3.1 Kronika se zápisy z let 1885-1940

Nejstarší ledenická kronika obsahuje nejstarší písemný záznam z roku 1885. Provedl jej tehdejší tajemník místního úřadu František Sládek, který pravděpodobně také obstaral samotnou knihu. Tu vytvořila dílna známého kniháře Antona Kováče z Českých Budějovic.⁹³ Kniha má rozměry 36 x 31,5 cm a je potažena červeným plátnem, na kterém je vyražen zlatou barvou nápis „*Památní kniha obce Ledenic.*“ Velikost písmen je 22 mm, písmena slova „obce“ jsou o něco menší, měří 13 mm. V rozích na deskách jsou ozdobné vlysy (příloha 5a).

Hřbet knihy je dnes poškozen, stejně jako dolní část předních i zadních desek, pravděpodobně důsledkem vystavení špatným klimatickým podmínkám v neznámé době.

Na začátku chybí (je vytrháno) několik stránek, proto hned první stránka obsahuje zdobený krasopisně psaný nápis „*Pamětní kniha obce Ledenic.*“ Pod ním jsou podpisy členů městské rady,⁹⁴ které ovšem neodpovídají složení městské reprezentace v osmdesátých letech 19. století, ale až o padesát let později.⁹⁵ Dále na této stránce vidíme razítko obce a poznámku: „*Ověřuje se obsah 120 listů, tj. slovy jednodvacet listů.*“ Ve skutečnosti je ale v kronice popsáno 102 regulérně číslovaných stran (označeny vždy nahoře uprostřed). První dva listy jsou foliovány (tzn. jedno číslo pro jeden list), vzápětí Sládek přešel na standardní označování na každý list (paginaci).

„*Tato kniha založena jest roku tisíceho osmistého osmdesátého pátého (1885).*“⁹⁶ Tak zní první věta v kronice. Následuje složení městské rady, představení duchovního, správce školy, popis školní budovy, uvedení počtů dětí ve škole, školního platu. Do čtyř samostatných tabulek je rozpracovaný počet obyvatel Ledenic podle sčítání z roku 1880 (příloha 6a), jedna tabulka se věnuje počtu chovaných domácích zvířat a dále Sládek představuje místní spolky. Až doposavad se všechny zápisy týkají života v Ledenicích

⁹³ Tento údaj odvozujeme na základě komparace vnějších znaků (především zdobných motivů na deskách) dalších kronik, kterou jsou uschovány v SOKA ČB a u kterých je evidentně prokazatelné, že jejich knihvazačem byl právě Anton Kováč (mají na deskách štítek s jeho jménem a firmou).

⁹⁴ Jmenovitě je zde uveden starosta František Houska, první náměstek Jindřich Posavád, druhý náměstek František Krafl a tři další radní Josef Prošek, Karel Doležel a František Špatný.

⁹⁵ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/6, inv. č. 328, kniha 59 (Kniha zápisů městské rady, obecního zastupitelstva a obecní finanční komise). František Houska byl starostou v letech 1932-1938.

⁹⁶ *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), fol. 1r.

všeobecně, mají stručně přiblížit podobu městečka a jeho kulturní, společenskou a osvětovou vyzrálost.

Vlastní kronikářské záznamy k roku 1885 začínají podrobným líčením hrozivé povodně, která se přes městys přehnala 15. července 1885. O skutečně ničivých škodách a dalším možném nebezpečí ze záplav svědčí i další podrobný zápis z roku 1886, ve kterém Sládek rozebírá žádost některých občanů na zrušení rybníka Lazny.⁹⁷ Vedle zpráv o volbách do obecního zastupitelstva se jednalo o nejdůležitější událost zmiňovaného roku.

Sládkovy kronikářské zápisy lze charakterizovat jako poměrně podrobné, tématicky vyrovnané a faktograficky přesné. Bez větších debat je to způsobeno jeho vztahem k věci plynoucím z jeho zastávaných funkcí. V několika případech se nevyhnul podrobnějším analýzám událostí, kterých byl přímým účastníkem. Nejvíce je to patrné na dramatickém líčení záchrany ženy při další povodni v roce 1890, kdy sám Sládek jako hasič musel lézt do jejího bytu po žebříku.⁹⁸ I takové popisy do kroniky bezesporu patří a jen dokládají a názorně ilustrují těžkosti a důsledky způsobené živelnými katastrofami, v našem případě velkou vodou. Mohou však hrát zajímavou roli i při deskripci různých slavností nebo jiných událostí, kdy zaznamenají nějaký detail, drobnost či na svou dobu malichernost, která se z dnešního pohledu jeví jako záznam významné historické hodnoty především pro výzkum místních dějin či národopisu (u Sládka např. sázení stromů,⁹⁹ epidemie spalniček a chřipky¹⁰⁰ nebo z bezpečnostního hlediska otočení kostelních dveří tak, aby se otvíraly směrem ven¹⁰¹).

Roční události Sládek řadil chronologicky bez ohledu na téma, jakému se věnují. Bohužel své zápisy neopatřoval věcnými hesly po stranách listů (třebaže vynechával až 4 cm od vnějšího okraje strany), takže ucelenost textu poněkud komplikuje celkovou přehlednost. V novější době byla hesla tužkou z nějakého jednorázového úkolu vepsána, ale po jeho splnění byla částečně vygumována. Co se týče gramatických chyb, převažuje špatné psaní *i* a *y* (např. *sipal*, *nežly*, *přislýbeno*), nesprávná interpunkce a psaní předpon *s/z* na počátku slov (*spůsobila*).

V roce 1891 si František Sládek sice vydobyl jmenování definitivním tajemníkem úřadu,¹⁰² ale se zápisy do kroniky na konci tohoto roku skončil a kroniku patrně uložil

⁹⁷ Tamtéž, fol. 2-3.

⁹⁸ Tamtéž, s. 15.

⁹⁹ Tamtéž, s. 10.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 11.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 7.

¹⁰² SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/2, inv. č. 324, kniha 55 (Kniha protokolů o schůzích obecního výboru 1885-1899), s. 214.

u sebe doma (pro zajímavost je třeba uvést, že bydlel přímo na radnici¹⁰³). Až po jeho smrti v roce 1910 se pamětní kniha „objevila“ a začal se o ní starat Sládkův nástupce ve funkci obecního tajemníka Emil Králík.

Králík nejprve zpětně dopsal chybějící údaje za léta 1892-1909.¹⁰⁴ Tyto zápisy jsou výrazně primitivní a věnují se pouze výrazným obecním jevům (volby, sčítání obyvatelstva, začátek kutání křemeliny atd.) Léta 1895¹⁰⁵ a 1906¹⁰⁶ nejsou dokonce zapsána vůbec. Místo letopočtů 1896 a 1897 jako začátků ročních zápisů předběhl Králík dobu a mylně uvedl 1996 a 1997, což je spíše úsměvná záležitost (příloha 6b).¹⁰⁷

Počínaje rokem 1910 jsou Králíkovy zápisy pečlivější, avšak k dokonalosti mají stále daleko. Předně se až přespříliš zaobírají klimatickými podmínkami na úkor života v obci. Jako příklad budiž nám zápis za rok 1911, který na dvou stránkách obsahuje líčení stavu počasí a úrody a na konci zápisu impertinentní poznámku: „*v letošním roce se nic pamětihodného neudálo.*“¹⁰⁸ Je tedy jen na škodu pisatele, že nevyužil své pozice coby obecní tajemník, který měl přístup ke všem kauzám, událostem a věcem, které se obce týkaly.

Další výtka pak míří na gramatiku, která má ještě více nedostatků než u Sládka. Vedle „tradičního“ špatného psaní *i* a *y* (*hřbytov, zvík, mylejší*) a interpunkce, které však registrujeme i u dalších ledenických kronikářů a jistě nejen u nich, je to především důsledné zdůrazňování měkkosti nad písmenem *n* pomocí háčku, pokud *n* předchází *i* nebo *e* (př. *ohledně, sklizně, přečteňí, obviňňí, prodáňí*).

Naopak je třeba s díkem kvitovat Králíkovo zahájení psaní hesel na okraje stran, ač s tím započal až od roku 1911 a omezil se jenom na uvedení příslušného měsíce. Písmo je poněkud vertikální, velké a více roztažené. Zásadně nerozděloval (máme jen výjimky) slova mezi dva řádky, ale snažil se i za cenu nepřehlednosti vmáčknout potřebné slovo na konec řádku.

Na straně 29 je podpis c. k. dvorního rady a českobudějovického okresního hejtmana Františka Josefa Křikawy,¹⁰⁹ který Ledenice navštívil dne 14. října 1906. Jeho

¹⁰³ SLÁDEK, Theodor, *Příspěvek k vlastivědnému vyučování týkající se obce Ledenic*, rukopis 1934, s. /20/.

¹⁰⁴ *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), s. 17-25.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 20.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 23-24.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 20.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 35.

¹⁰⁹ F. J. Křikawa (4. 10. 1851 Příbram – 11. 8. 1932 České Budějovice) vystudoval práva a od roku 1875 působil jako úředník u mnoha českých úřadů, v letech 1877-1880 byl zaměstnancem ministerstva kultury a vyučování ve Vídni. Jako okresní komisař pracoval v Kolíně a v Českých Budějovicích, v roce 1889 se stal okresním hejtmanem v Rumburku, poté v Mostě a v letech 1897-1913 v Budějovicích. Byl také držitelem titulů místodržitelství rada (od 1899) a dvorní rada (1906). Více o něm např. KOBLASA, Pavel, *František*

podpis i s komentářem Emila Králíka o okolnostech jeho návštěvy je zcela nelogicky vložen mezi zápisy k roku 1910 (příloha 6b).

Králíkovy zápisy končí rokem 1912 a dalším letopiscem byl ustanoven až v roce 1923 Josef Prošek.¹¹⁰ Na přání obecního zastupitelstva musel retrospektivně dopsat, stejně jako jeho předchůdce, který tak ale učinil z vlastní vůle, vynechaná léta 1913-1922.¹¹¹ Vzhledem k tomu, že v inkriminovaných letech Prošek ještě v Ledenicích nežil, byl to pro něho úkol složitý a proto se mu výchozím pramenem poskytujícím základní podklady stala kronika obecné školy.

Nejprve se však rozepisuje o rozvoji Ledenic po první světové válce, rozšíření školy, zřízení telegrafu a poštovního spojení se železniční zastávkou v Záluží (dnešní Trocnov), prosperitě zdejší kampeličky a truhlářství, založení okrašlovacího spolku a osobnosti kněze a senátora Františka Jana Kroihera.¹¹²

Všechna léta, která Prošek retrospektivně dopsal, se vyznačují absolutní strohostí a věnují se víceméně třem základním tématům – škole, farářům a událostem na okresní či zemské úrovni (především úmrtím osobností). Samozřejmě nechybí zmínka o sarajevském atentátu, vypuknutí první světové války a poté o jejím konci a všeobecných oslavách. Rok 1915 neobsahuje žádný písemný ani jiný záznam. Původně ale byla jeho součástí alespoň ukázka dobových bankovek, které byly do kroniky vlepeny (příloha 6d). Dosvědčuje nám to dochovaný popisek na dotčené straně: „*Ukázka posledních rakousko-uherských peněz,*

Jan Křikawa (1851-1932), nejvyšší c. a k. úředník ve městě České Budějovice, Rodopisná revue, podzim 2006, s. 4; KOVÁŘ, Daniel a kol., *Okres České Budějovice. Z historie státní správy a územní samosprávy 1850-2002*, České Budějovice 2001, s. 17.

¹¹⁰ *Kronika obce Ledenice I. (1885-1940)*, s. 39.

¹¹¹ Tamtéž, s. 42-52.

¹¹² Tamtéž, s. 39-41. F. J. Kroihher se narodil 2. 12. 1871 v Rojšíně u Kremže, studoval gymnázium v Rychnově nad Kněžnou a Českých Budějovicích, roku 1894 byl po absolvování bohosloveckého semináře vysvěcen na kněze. Působil na farách v Blatné, Borovanech a od roku 1914 až do své smrti v Ledenicích. Angažoval v národohospodářské práci a pomáhal zakládat kampeličky. V letech 1918-1920 byl členem revolučního Národního shromáždění, poté byl postupně čtyřikrát zvolen senátorem za agrární stranu. Byl znám jako vynikající a vtipný řečník a publicista, v letech 1931 a 1936 vyšly dvě sbírkové knihy jeho novinových příspěvků pod názvem Články a úvahy Frant. Jana Kroihhera. Nezapomínal ani na duchovní život, působil v Jednotě katolického duchovenstva, v Ledenicích vyučoval náboženství a pečlivě se staral o zdejší faru a kostel. V roce 1933 vedl pohřební kondukt ministerského předsedy Antonína Švehly a v roce 1937 byl jmenován čestným kanovníkem českobudějovické katedrální kapituly. Podporoval řadu náboženských i jiných spolků, v Ledenicích např. předsedal zdejší kampeličce, která se významně podílela na financování obecních projektů. Zemřel 17. června 1948 v Ledenicích, kde je také pohřben. V novější době se jeho osobě a hlavně životu v Ledenicích věnoval CUKR, Jiří, *František Jan Kroihher (1871-1948). Portrét zapomenutého Jihočecha*, seminární práce z dějepisu na Gymnáziu J. V. Jirsíka v Českých Budějovicích, 2004; Týž, *Ledenický děkan pohřbíval Antonína Švehlu*, Českobudějovické listy 13, č. 195, 21. 8. 2004, příloha Nedělní kanape, s. 2. Kroihherův politický profil sleduje prof. Pavel Marek z Univerzity Palackého v Olomouci: MAREK, Pavel, *Senátor agrární strany František Jan Kroihher*, in: *Osobnosti agrární politiky 19. a 20. století. Sborník příspěvků z mezinárodní konference konané ve dnech 24.-25. května 2006, Uherské Hradiště 2006*, s. 107-112.

*kterými se platilo u nás do převratu r. 1918. Poněvadž jsou červené a bylo jich příliš mnoho (neměly téměř kupní hodnoty), říkalo se jim úplavice.*¹¹³

Od zápisu k roku 1919 lze pozorovat jistou drobnou snahu o důkladnější líčení, nicméně kronikářské záznamy zůstávají i nadále daleko za dokonalostí i zákonným požadavkem, a to i po roce 1923, kdy již byl Prošek přímým pozorovatelem obecního dění. Nejpodrobněji se ve své krátké kronikářské kariéře věnoval povodni z 25. srpna 1925 a otevření rekonstruované školní budovy 27. září 1925.¹¹⁴

O kolik jsou Proškovy zápisy jednoduché, o to jsou pravopisně správné. Výrazných gramatických chyb nacházíme minimum, což zarazí více po konstatování, že autor byl povoláním „pouhý“ malíř a lakýrník. Právě umělecké řemeslo by mohlo naopak předznamenat nějaké ikonografické vyzdobení stran obecní kroniky, leč Prošek, ač maloval i obrazy s motivem Ledenic,¹¹⁵ do kroniky neprovedl žádnou malbu. Kronikář také zpětně paginoval stránky, které nechával jeho předchůdce Králík bez číslování a Proškovi je třeba připočíst k dobru i občasné uvádění věcných hesel, pokud to bylo nutné (vzhledem k přehlednému členění a krátkosti zpráv však tomu tak často nebývalo).

Roční zápisy z let 1913-1922, ať byly sebemeně krátké (třeba dva odstavce), psal Josef Prošek kategoricky každý na novou stránku, čímž za ním zůstalo mnoho volného místa. Toho využil jeho nástupce ve funkci obecního kronikáře – Antonín Rubín, který tam podle formátových možností stran vepsal historii ledenického hradu, obory, obecního dvora, pivovaru¹¹⁶ a kempeličky,¹¹⁷ dále přehled všech rychtářů, purkmistrů a starostů z období 1600-1932.¹¹⁸ Rubín je také autorem popisku bankovek, o kterých jsme se zmínili výše.

Rubín je jedním z nejpečlivějších ledenických kronikářů. Do pamětní knihy zapisoval chronologicky od 10. února 1927, ale zpětně dopsal i konec roku 1925 a celý rok 1926. Ve svých zápisech se věnoval doslova „všemu.“ Ať už se jedná o úpravy budov, kostela, veřejných prostranství, oslavy svátků a výročí, volby, klimatické podmínky a úrodu či technický rozvoj. Nezapomíná na zmínky o T. G. Masarykovi a později o Edvardu Benešovi, což bylo zcela podmíněno dobou, celkovou euforií a přátelským pohledem na tyto dvě osobnosti.

¹¹³ *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), s. 44.

¹¹⁴ *Tamtéž*, s. 56-57.

¹¹⁵ Dodnes je jejich majiteli několik ledenických občanů. Reprodukce jednoho jeho obrazu je v příloze č. 6c.

¹¹⁶ *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), s. 41.

¹¹⁷ *Tamtéž*, s. 45.

¹¹⁸ *Tamtéž*, s. 42-43.

Rubín se však nevyhýbá ani obširnějším zprávám z republiky potažmo z celého světa (v roce 1934 např. politické nepokoje ve Vídni a Paříži a mistrovství světa ve fotbale,¹¹⁹ v roce 1935 tragická smrt belgické královny¹²⁰ nebo v roce 1937 výbuch na texaské škole¹²¹), které reflektuje vždy krátkou větou na konci ročního zápisu. Zajímavé je také vylíčení mnohých drobností, které se dnes mohou jevit jako rarity (např. poznámka o rozšíření hračky jo-jo v Ledenicích v roce 1932,¹²² sběr hub v roce 1934¹²³ nebo úmyslné rozbití kolotoče během Velikonoc 1935¹²⁴).

Zprávy týkající se ledenického školství oproti minulým zápisům téměř mizí, neboť Rubín byl zároveň také kronikářem obecné školy, a proto nepovažoval za důležité tyto záznamy opakovat. Díky svázanosti osoby obecního kronikáře se školou se v pamětních knihách obou institucí (radnice i školy) objevují poměrně často podpisy okresního školního inspektora Roberta Vondrušky.¹²⁵ Ostatně do vydání nového nařízení v roce 1932 byla inspektorova povinnost, „*aby při každé školní inspekci se vhodným způsobem přesvědčil, zda v obci se řádně vede paměť kniha obecní.*“¹²⁶

Rubín se staral pečlivě nejen o formální hledisko a náplň zápisů, ale věnoval též nemalou pozornost estetické podobě stránek, ačkoli se zdobnými majuskulemi či vlastními doprovodnými ilustracemi se u něho neseťkáváme. Novinkou je však neobvyklé rámování stránek pomocí červené pastelové barvy, které ještě více vyniká od zápisů k roku 1930.¹²⁷ Tehdy totiž Rubín začal záznamy psát do dvou sloupců a červené dělící čáry jsou tudíž četnější. Rubín také během svého působení ve funkci obecního kronikáře umístil mezi zápisy tři obrázky. Jeden (k roku 1930) pravděpodobně zobrazoval Masarykův portrét, dnes již v kronice ale není a zůstala po něm jen prázdná stránka.¹²⁸ K domněnce, že znázorňoval právě prvního československého prezidenta, nás vede líčení oslav jeho osmdesátin na vedlejší straně.

Další dva obrázky jsou malé fotografie (rozměry 84 x 60 mm) připojené k zápisu z roku 1937 zachycující smuteční setkání na ledenickém náměstí k uctění památky

¹¹⁹ Tamtéž, s. 81.

¹²⁰ Tamtéž, s. 83.

¹²¹ Tamtéž, s. 88.

¹²² Tamtéž, s. 77.

¹²³ Tamtéž, s. 81.

¹²⁴ Tamtéž, s. 82.

¹²⁵ V obecní kronice 21. 3. 1927, 13. 2. 1931, 3. 6. 1933 a 7. 6. 1937. Ve školní kronice je to ještě častěji. Podobně si počínal také Theodor Sládek, který do kroniky nechal podepsat okresního školního inspektora Adolfa Linhu 2. 6. 1939 (s. 90).

¹²⁶ *Sbírka zákonů a nařízení republiky československé*, částka 51, Praha 1921, s. 479, § 10.

¹²⁷ *Kronika obce Lednice I. (1885-1940)*, s. 71.

¹²⁸ Tamtéž, s. 70.

zesnulého T. G. Masaryka¹²⁹ (příloha 5a). Snímky jsou k papíru vlepeny velice pevně a lepicí látka narušila reversní stranu listu, což způsobuje zhoršení čitelnosti (zesvětlení textu) a má vliv i na fyzický stav papíru (natržen důsledkem přehnutí při otáčení stránky). Agresivností lepidla trpí i stránka následující.

O Rubínově přínosu k poznání celkového vývoje lednického kronikářství díky informacím o letopisecké komisi a veřejném vystavení kroniky již bylo psáno v předešlé kapitole. Přestože je možno Antonína Rubína směle označit za dosud nejlepšího lednického letopisce a jeho zápisy za jedny z nejkvalitnějších (i z hlediska pravopisného) v celé kronikářské historii Ledenic, patří jeho styl písma naopak k nejméně povedeným. Je to dáno kostrbatostí, vkládáním tiskacích liter a malými rozměry. Vše se rok od roku stupňuje a zápisy vedené v letech 1934-1939 jsou skutečně až nepřehledné v porovnání s písmem z let 1927-1930.

Ve vysoce nastavené laťce kronikářských poznámek pokračoval po Rubínovi, který post kronikáře dobrovolně opustil k 30. dubnu 1939, Theodor Sládek.¹³⁰ Vzhledem k pedagogickému povolání nového letopisce se jeho zápisy stejně jako u Rubína vyznačují výraznou gramatickou správností a bohatým líčením dějinných událostí. S předchůdcem spojuje Sládek také uvádění věcných hesel na vnější okraje každé stránky. Výrazný rozdíl je ovšem v porovnání písma obou kronikářů, protože Theodor Sládek se vrací k vytříbenému krasopisnému stylu z přelomu 19. a 20. století. Není zřejmě náhoda, že jeho rukopis se v jistých ohledech poměrně značně podobá způsobu psaní, jaký užíval v osmdesátých letech 19. století jeho strýc František.

Specifika života na konci třicátých a na počátku čtyřicátých let ve spojení s německou okupací a následnou druhou světovou válkou jsou všeobecně známa. Sládek věnuje velký prostor právě zapisování nejrůznějších nařízení a jejich dopadů na Ledenice (zákaz činnosti KSČ, jízda vpravo,¹³¹ zdobení budov německými vlajkami¹³² atd.) Bohužel se většinou zaměřuje pouze na suché konstatování a podrobněji nekomentuje dopad příkazů na prosté obyvatelstvo a život na venkově.

Naopak se hojně zmiňuje o materiálních problémech, které s sebou přinášela druhá světová válka, znásobených krutou zimou 1939/1940 (omezování prodeje, zdražení benzínu,¹³³ zákaz zabíjení vepřů,¹³⁴ nedostatek uhlí a přerušení školního vyučování¹³⁵ atd.)

¹²⁹ Tamtéž, s. 86.

¹³⁰ Tamtéž, s. 90.

¹³¹ Tamtéž, s. 91.

¹³² Tamtéž, s. 100-101.

¹³³ Tamtéž, s. 94.

Nechybí ani zmínky o vývoji v protektorátu a na bojištích. Událostí, které by nesouvisely s válečným stavem, je skutečně minimum.

Sládek si kronikářství příliš neužil, protože vydáním nařízení z roku 1940 se musely všechny obecní kroniky odevzdat do zemského archivu do Prahy nebo Brna. S určitostí to prozatím tvrdit nemůžeme, ale předpokládáme, že i ledenická kniha byla do Prahy odevzdána. Poslední zápis v ní se věnuje cenám potravin v červnu 1940. Zůstalo v ní nepopsaných 112 stran. Všech pět kronikářů, kteří se podíleli na tvorbě zápisů do této knihy, používalo k psaní tuš černé barvy.

3.2 Kronika se zápisy z let 1945-1958

Druhý svazek ledenické obecní kroniky byl pořízen asi v roce 1945. Kniha má rozměry 30 x 22 cm, listy jsou svázány do kožené vazby tmavě hnědé barvy. Na deskách je zlatým písmem vtačen tištěný nápis „*KRONIKA města LEDENIC*,“ který končí přesně s polovíně plochy. Velikost písmen je rozdílná, slovo „*kronika*“ je vysoké 22 mm, „*města*“ 6 mm a „*Ledenic*“ 10 mm. V dolní části plochy je opět ve zlatém provedení symbolicky vyobrazeno psacího brko v kalamári (příloha 5b). Jméno knihaře-zhotovitele svazku neznáme. Fyzický stav kroniky je po všech stránkách perfektní.

Stránky knihy nebyly ve své době číslovány, jejich paginaci provedl z funkce kronikáře městyse Ledenic autor této práce na konci roku 2007. Kniha tedy obsahuje 386 stran.

Začátek knihy patří kresbě vytvořené tuší neznámým tvůrcem (není signována, není o ní v kronice zmínka).¹³⁶ Pravděpodobně ji vytvořil František Pohan, první zapisovatel do knihy, nebo někdo z jeho blízkých, třeba kolega kantor ze školy. Do alegorického obrázku, který symbolizuje konec války a svobodné dny, je nenásilně vkomponován totožný nápis jako na deskách knihy, tentokrát psaný ručně a v jiném duktu. Ústředním motivem je vlevo stojící stožár s československou vlajkou, která vlaje nad celou kresbou. Erbovní štít tradičních tvarů¹³⁷ pod vlajkou nese při svém horním okraji ve dvou řádcích nápis „*PRAVDA VÍTĚZÍ*.“ Za ním rozpoznáváme nebe se zářící pěticípou hvězdou. Zcela vespod celé črty je jakýsi další štít, tentokrát obdélníkovitého tvaru (rozměr 130 x 66 mm)

¹³⁴ Tamtéž, s. 96.

¹³⁵ Tamtéž, s. 97.

¹³⁶ *Kronika obce Lednice II.* (1945-1958), s. 3.

¹³⁷ Podle heraldické terminologie se jedná o gotický štít.

se zaoblenými rohy, který je vpravo kryt dvěma větvičkami se stužkami. Štít, nad nímž čteme slovo „*Kronika*,“ nese nápis „*MĚSTA LEDENIC*.“ Lépe než sebelepší popis vypoví o obrázku jeho reprodukce v příloze č. 5b.

Kresba je vytvořena třemi odstíny tuše, červeným, modrým a černým. Je třeba ještě připomenout, že jak titulní nápis na deskách, tak nápis v kresbě, uvádí Ledenice jako město, což však není správně. Ledenice nikdy městem nebyly, od konce 14. století se však mohou pyšnit titulem městys, který jim byl v roce 2007 opět podle zákona navrácen k trvalému označení poté, co jej komunistické zákonodárství v padesátých letech 20. století neuznávalo.¹³⁸

Prologem kroniky jsou strany 7-9 nadepsané „*Úvodem*,“ na kterých František Pohan stručně vylíčil a zhodnotil životní bilanci a politický vývoj v letech prvních republiky, během války a krátce po ní. Přibližuje také kolaboraci a německou správu v Ledenicích. Poněkud překvapující je datace těchto úvodních slov, která byla psána v dubnu 1946. Překvapující v tom smyslu, že vlastní kronikářské záznamy začínají líčením událostí z 5. května 1945, z čehož se dá usuzovat na to, že kniha byla buď pořízena až v roce 1946 a zprávy do ní zapisovány zpětně snad podle autentických poznámek pisatele, anebo je retrospektivně dopsán úvod. V úvahu připadá také Pohanovo nevědomé přepsání číslice, což se jeví jako nejpřirozenější vzhledem k faktu, že od října 1945 v Ledenicích nebydlel ani nepracoval.

Pohanovy zápisy mají různá specifika, jak z pohledu formy a námětů, tak také logicky v souvislosti z dobovou situací. Zapsal vlastně pouze rok 1945, a to ještě až od května. Zápisy uváděl v chronologickém pořádku a věnoval se v nich výhradně událostem spojeným s koncem druhé světové války, ústupem německých vojáků, osvobozením a s volbami nového místního výboru. Podává podrobná přímá svědectví o nelehké době a připomíná odezvy bojů v Československu. Přesto obecní archivář Jindřich Diviš ve svém rukopisném díle uvádí, že „*pro složitost rušných událostí nestačil významnou revoluční dobu výstižně zaznamenat.*“¹³⁹ Dnes však lze, s odstupem většího časového úseku, Pohanovy zápisy hodnotit jako výrazné a poměrně kvalitní, jež přinášejí pohled na tehdejší údobí a vystihují pěkně tehdejší život.

Po formální stránce jsou jeho zápisy také vcelku dobré, písmo úhledné a snadno čitelné. Ponechával standardně volné místo u vnějších okrajů stran (41 mm) i u horního

¹³⁸ CUKR, Jiří, *Městys – co to je a kde se vzal?* Ledenický zpravodaj, listopad 2007, s. 3; FUKOVÁ, Jana, *Městys Ledenice*, Ledenický zpravodaj, listopad 2007, s. 3.

¹³⁹ DIVIŠ, J., *Paměti*, s. 11.

a dolního okraje (25 mm). K přehlednosti přispívá používání věcných hesel (psány tiskacím písmem), která odděloval svíslou červenou čarou od vlastního textu po celé délce stran. Mezi věcná hesla uváděl také denní data.

Na několika místech nacházíme vynechání údaje, který pravděpodobně hodlal později dopsat.¹⁴⁰ Používal také barevné vodové barvy ke zvýraznění některých důležitějších informací. Červeně napsal hesla „úvodem,“¹⁴¹ „5. květen 1945,“¹⁴² „Rudá armáda v Ledenicích“¹⁴³ a „ukončení II. světové války.“¹⁴⁴ Modře označoval od června data věcných hesel na okrajích stran (příloha 6f).¹⁴⁵

V roce 1947 se kroniky ujal Karel Vaněk a zpětně ještě dopsal rok 1946.¹⁴⁶ Jeho zápisy se nevyznačují pečlivostí a vytříbeností jako u všech ostatních ledenických kronikářů (výjimkou je snad Emil Králík). Vaněk se postaral o roční zápisy let 1946-1950, nicméně jejich kvalita je malá. Věnují se především oslavám, výročím a kulturním událostem v jednotlivých letech, zpráv s větší vypovídající hodnotou nacházíme minimum (např. návštěva plánovací komise kvůli stavbě školy,¹⁴⁷ zřízení telefonu a otevření hřiště¹⁴⁸), ačkoli lze hlavně od roku 1948 pozorovat jisté pokusy, i když skutečně drobné, o zlepšení a reprezentativnější výběr událostí.

Některé pasáže jsou vepsány asi později, neboť se liší barvou inkoustu a navíc zmenšují mezery mezi odstavci či jsou psány drobnějším písmem.¹⁴⁹ Zápisy nový kronikář začínal nenápadným uvedením příslušného roku v horním okraji stránky (rok 1947 uvedl osamoceně na vlastní stránku).¹⁵⁰ Písmo měl poněkud hrubé (příloha 6g).

Věcná hesla psána při vnějších okrajích stránek jsou oddělována stejně jako u Pohana červenou kolmou čarou od vlastního textu. Obsahem věcných hesel jsou však pouze názvy měsíců, někdy celé datum.

Zápisy od 1. ledna 1951 prováděl Augustin Vojta. Nejprve do kroniky napsal jakýsi úvod v podobě jedné věty, ve které nepřímou vystihuje poslání kroniky: „*Chceme-li dobře jíti budoucností, nemůžeme se obejít bez minulosti. Tak se setkáváme s dějinami, jimiž*

¹⁴⁰ *Kronika obce Ledenice II.* (1945-1958), s. 21 (počet záložníků z Ledenice) a s. 23 (počet ledenických branců).

¹⁴¹ Tamtéž, s. 7.

¹⁴² Tamtéž, s. 11.

¹⁴³ Tamtéž, s. 17.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 23.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 21.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 29.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 32.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 36.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 32-37.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 39.

měříme vyspělost člověka, hodnotíme civilizaci a její pokrok.“¹⁵¹ Poté následuje kronikářův životopis, představení letopisecké komise a představy, jak by chtěl kronikářské záznamy provádět.

Zvolil chronologické zapisování a stejně jako Pohan a Vaněk coby věcná hesla (psaná na rozdíl od nich vždy v levému okraji každé stránky) používal data a odděloval je svislou čarou (červená pastelka, od roku 1952 jen obyčejná tužka). Vlastní zápisy pak uváděl menšími nadpisy podtrhávanými červenou pastelovou barvou (od roku 1952 pouze inkoustem). K psaní používal dokumentární inkoust a vzhledem k rozsahu ročních zápisů lze vidět výrazné barevné odstíny a změny stylu.

Po chronologickém líčení událostí prováděných zřejmě průběžně během roku následuje na konci každého roku celkový přehled informací o obci (poloha, správa, hospodaření, výstavba, veřejný život, spolková činnost, pošta, ceny potravin, sociální poměry, škola, knihovna atd.) Vojtovy zápisy jsou velice podrobné, vyvážené a dotýkají se všech složek života v obci. Vzhledem ke složení letopisecké komise, jejímiž členy byli tajemník obce Alois Krofika a archivář Jindřich Diviš, předpokládáme, že tentokrát tato hrála důležitou roli v kronikářské práci a výrazně pomáhala s přípravou ročních zápisů, jimž se objemem informací a popsáním místem jiné nemohou rovnat (např. zápis za rok 1951 zaujímá čtyřiačtyřicet stran,¹⁵² ostatní 20-30 stran). Částečně je to však také způsobeno poměrně robustním písmem pisatele.

Součástí zápisu k roku 1954 jsou čtyři vlepené fotografie, které zobrazují volební místnost a její pečlivou výzdobu. K témuž roku byly vlepeny na zvláštním papíře doplňky událostí z let 1952-1954, což provedl František Krafl, který také vepsal drobné sdělení o výpůjčkách v knihovně (příloha č. 6i).¹⁵³

V červenci 1955 se Augustin Vojta odstěhoval z Ledenic a jeho místo obecního kronikáře zaujal František Krafl, mj. tehdejší knihovník. Všechny jeho zápisy se vyznačují naprostým soustředěním na zbytečné kulturní a osvětové události (besedy, schůze, oslavy, přednášky, divadelní či filmová představení) pořádané během roku v obci (zásadně nechybí udání počtu návštěvníků). Na konci ročních zápisů potom následuje stručný přehled činnosti KSČ v obci, kronikář představuje práci MNV, zemědělství, výstavbu, zdravotnictví, tělovýchovu a občanské záležitosti (počty obyvatel, majitelů rozhlasových přijímačů, odběratelů časopisů). V porovnání s délkou ročních zápisů (rok 1956

¹⁵¹ Tamtéž, s. 73.

¹⁵² Tamtéž, s. 73-117.

¹⁵³ Tamtéž, s. 186-187.

na jednatřiceti stranách, 1957 na pětadesáti a 1958 na sedmapadesáti) vyplyne jasně, že mnohé informace jsou skutečně zbytečné a nesmyslné plynoucí z Kraflůva postoje k tehdejší společnosti a státnímu zřízení.¹⁵⁴ Jeho zápisy jsou v dějinách ledenického obecního kronikářství bezesporu nejvíce ovlivněny komunistickými ideály. Na druhou stranu je třeba v nich vidět obraz doby a pro výzkum tehdejší mentality i způsobu života mohou přinést zajímavé poznatky, ale spíše z pohledu kvantity a výběru událostí než z pohledu věcného. Ačkoli kdoví, zda jednou nebude mít nějaký převratný význam údaj o tom, že v Ledenicích v roce 1956 odevzdali 108 384 kusů vajec, přestože si dali úkol „pouze“ na 102 195 kusů?¹⁵⁵

Psacím prostředkem pro Františka Krafla byl dokumentární inkoust, záznamy vedl přehledné a bez pravopisných chyb. Na několika místech zanechal nevyplněný údaj (příjmy a výdaje obecního rozpočtu). Jako věcná hesla používal data. Kromě roku 1957 se vždy na konci ročního zápisu podepsal. Během jeho kronikaření učinili do obecní kroniky zápis sovětští návštěvníci Ledenic (11. února 1959)¹⁵⁶ a světoznámý umělec sovětského původu Mstislav Rostropovič (10. prosince 1957),¹⁵⁷ jehož podpis nacházíme v kronice ještě jednou, tentokrát k roku 1958,¹⁵⁸ kdy Ledenice opět navštívil (příloha 5b).¹⁵⁹

3.3 Kronika se zápisy z let 1959-1967

Popis tohoto svazku ledenické kroniky bude velice stručný, protože je dnes nezvěstný. Nevíme, zda byl odcizen, zašantročen, náhodou či účelově likvidován anebo někde záměrně ukryt. Ze zápisů v pozdějších kronikách o něm můžeme sdělit, že do něho

¹⁵⁴ Krafl si skutečně vzal velmi k srdci slova o tom, že „kronikář by měl být věcným komentátorem současného života, na základě svého třídního přesvědčení socialistického člověka.“ PUBAL, V., *Kroniky*, s. 45.

¹⁵⁵ *Kronika obce Ledenice II. (1945-1958)*, s. 250.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 323.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 326 (český překlad) a 328.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 386.

¹⁵⁹ Mstislav Rostropovič (27. 3. 1927-27. 4. 2007) byl významnou postavou světové hudební scény 20. století. Na moskevské konzervatoři vystudoval hru na violoncello a vítězstvím na Pražském jaru roku 1950 nastartoval svou mezinárodní kariéru. V 60. letech podporoval disidenty, postavil se proti politickým poměrům v SSSR a odsoudil vojenskou invazi do ČSSR, za což byl roku 1974 přinucen k emigraci. V roce 1978 ztratil sovětské občanství. Uchýlil se do USA, kde se stal šéfdirigentem Národního symfonického orchestru. Angažoval se v humanitárním boji. Po roce 1990 se vrací do východní Evropy a je ruskou vládou rehabilitován. Ledenice navštívil celkem čtyřikrát – 10. 12. 1957, 10. 12. 1958, 3. 6. 1960 a 31. 5. 1997. Ve výrobním družstvu Ledenický nábytek si nechal vyrobit nábytek do moskevského bytu, byl zde jmenován čestným hasičem a dal nepřímou podnět v založení umělecké školy. Dne 16. 12. 2007 mu byla na budově školy v Ledenicích odhalena pamětní deska. Více o něm a jeho návštěvách v Ledenicích CUKR, Jiří, *Rostropovič a Ledenice*, Ledenický zpravodaj, červenec-srpen 2007, s. 8-9.

zapisoval František Krafl (rok 1959) a poté Robert Linha, který byl kronikářem ustanoven od 1. ledna 1960.¹⁶⁰ Z jeho svědectví máme potvrzeno, že kniha existovala, neboť kronika se zápisy z let 1968-1987 je označena jako třetí svazek¹⁶¹ (a kronika se zápisy z let 1988-2007 je vedena jako pátý svazek).¹⁶²

O její nepochybné existenci svědčí také zápis o jejím půjčení v roce 1978 podle záznamu na listě, kam byly činěny zápisy o výpůjčkách pamětních knih. Od 23. února do 7. dubna 1978 ji měla půjčenou učitelka ledenické školy Jarmila Adamová.¹⁶³

Vzhledem k tomu, že další kronika je vedena již od roku 1968, naskytá se několik otázek, které se pokusíme ve stručnosti připomenout a okomentovat. Byl třetí svazek pojímající pouze devět let skutečně dopsán a musela se tudíž zakládat nová kniha? Zde je možno předpokládat, že kniha skutečně dopsána byla, protože František Krafl byl schopen popsat i šedesát stran (zmíněno výše) a Robert Linha v průměru šestnáct (jeho dochovaný zápis z další kroniky za rok 1968 má třináct stran, za rok 1969 patnáct a za rok 1970 dvacet, ale je významně navýšen o sčítání obyvatelstva a popis obce). Po sečtení modelového příkladu dojdeme k číslu okolo dvě stě, což je zcela reálný počet stránek v kronice.

Nemohla se kniha ztratit při změně kronikáře? Tuto otázku lze bez větších diskuzí ihned zamítnout, neboť pamětní kniha ještě v roce 1978 existovala a navíc se v jejím psaní vystřídali kronikáři, kteří buď už psali kroniku předchozí (Krafl), anebo následující (Linha). Právě toto je asi na celé záležitosti nejpodivnější.

Další otázky typu proč chybí zrovna kronika z období, kdy do ní zapisovali dva významní představitelé KSČ v obci, zda s ní nemanipulovala nějaká nežádoucí osoba, nebo zda se v ní neobjevily nějaké kompromitující údaje, už jsou opravdu těžko zodpověditelné.¹⁶⁴ Pokud se tedy nechceme pohybovat ve smyšlených sférách, nesmíme tyto otázky více rozebírat.

¹⁶⁰ *Kronika obce Ledenice IV.* (1968-1987), s. 16.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 1 a 16.

¹⁶² *Kronika obce Ledenice V.* (1988-2007), s. 1.

¹⁶³ *Kronik obce Ledenice IV.* (1968-1987), vložený list se záznamy o půjčování kroniky v letech 1972-1980.

¹⁶⁴ Zajímavý příběh historika, který pátrá po událostech kolektivizace v 50. let 20. století, a proto se mj. snaží nalézt oficiální i tajnou obecní kroniku jedné vesnice, což se mu nakonec podaří, zpracoval beletristicky HÁJÍČEK, Jiří, *Selský baroko*, Brno 2005. Tzv. tajnou kroniku nakonec hlavní hrdina kupuje od kronikářova syna a daruje ji dceři jednoho bývalého zámožného sedláka. Právě dávné vztahy a spory mezi jednotlivými zemědělci a postupné odkrývání minulosti na základě zápisů ve starých kronikách a podle vzpomínek pamětníků tvoří osu celého děje, přičemž získané kompromitující informace o mnohdy násilném záboru usedlostí jsou dosud mezi lidmi stále velmi živé a způsobují rozepře. Je zde tedy názorně vylíčena jedna z variant úmyslného ukrývání obecní kroniky, její hledání, objevení a předání (do soukromých rukou), čímž se vlastně opět stává nedostupnou pro širší veřejnost.

3.4 Kronika se zápisy z let 1968-1987

Čtvrtá samostatná kniha ledenické kroniky obsahuje 300 číslovaných stran.¹⁶⁵ Rozměry svazku jsou standardní 30 x 22 cm. Desky mají zelenou barvu a neobsahují žádný nápis, pouze na hřbetě je uvedeno slovo „*KRONIKA*.“

První strana kroniky je v horní polovině zvýrazňována vlepenou pohlednicí (rozměry 10 x 15 cm) zobrazující Ledenice na konci šedesátých let (lepící látka nijak nenarušuje papír). Pod ní je výrazný tuší psaný nápis „*Kronika obce Ledenice*.“ Při dolním okraji jsou potom údaje o okrese, v jakém Ledenice leží, o časovém rozpětí kroniky a počtu stránek v ní (příloha 5c).

Do kroniky začal zapisovat Robert Linha. Jeho zápisy se opět v lecčems odlišují od doposavad popsaných. Jsou psány dokumentárním inkoustem a výhradně tiskacím písmem. S věcnými hesly po okrajích stránek se tentokrát neseťkáváme, naopak je větší pozornost věnována začátkům ročních zápisů, které startuje černou tuší psané zhruba 2 cm vysoké slovo „*rok*“ + příslušný letopočet. Poté následuje stručné představení dotčeného roku všeobecně. Události Linha nerozděloval tematicky, vše zaznamenával najednou a chronologicky. Jednotlivé zápisy většinou začínal uvedením přesného data, které podtrhával a tím tak vytvořil jakýsi nadpis (příloha 6j).

Náplň zápisů tvoří z velké části opět zmínky o různých oslavách, přednáškách a schůzích, což je podobné jako u jeho předchůdce Františka Krafla. Nicméně Linha se věnuje i zajímavějším a mnohdy i až možná překvapujícím zprávám (krádež vlajek,¹⁶⁶ biřmování¹⁶⁷). Některé zprávy odbývá suchým konstatováním bez stručného hodnocení či následků (mezinárodní družstevní den,¹⁶⁸ požár v roce 1969¹⁶⁹), jiné rozepisuje podrobněji (každoroční hodnocení činnosti MNV). Dostatek místa věnoval také výsledkům sčítání obyvatel, domů a bytů v roce 1970, na kterém se podílel jako jeden ze čtyř sčítacích komisařů¹⁷⁰ a které shrnuje do několika tabulek na čtyřech stránkách.¹⁷¹

Zcela výjimečné postavení má rok 1969, který Linha zahajuje uvedením svého životopisu a poté následuje všeobecný popis obce a života v ní (významné budovy,

¹⁶⁵ Kniha však je ve skutečnosti o čtyři strany „bohatší,“ protože Linha do číslování nezahrnul listy se zápisem sovětských turistů z roku 1970 a jeho překladem (vloženou mezi s. 38 a 39).

¹⁶⁶ *Kronika obce Ledenice IV.* (1968-1987), s. 11.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 15.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 12.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 29.

¹⁷⁰ Spolu s Václavem Pelikánem, Jindřichem Divišem a bývalým kronikářem Karlem Vaňkem. Revizorem sčítací komise byl Jan Tůma, pozdější kronikář. *Kronika obce Ledenice IV.* (1968-1987), s. 41.

¹⁷¹ *Kronika obce Ledenice IV.* (1968-1987), s. 41-44.

obyvatelstvo, politické strany a organizace, složení MNV a komisí, peněžní ústav, škola, kino, knihovna atd.)¹⁷² Linha tak učinil pravděpodobně po seznámení se s nějakou metodickou příručkou, která takovýto postup uvádí.¹⁷³

Zmínit je zapotřebí ještě celostránkový zápis sovětských turistů, kteří Ledenice navštívili 8. září 1970 (příloha 5c). Překlad dopisu zaznamenaný učitelkou ledenické školy Janou Ihmovou je potom na následující straně. Tyto dvě strany mají v kronice výjimečné postavení, neboť byly do knihy vloženy později a nejsou proto číslovány. Jsou vlepeny mezi strany 38 a 39. Navíc jsou psány na odlišném, poněkud jemnějším papíře.

Linhův nástupce Jan Tůma zahajoval roční zápisy stejnými nadpisy (slovo „rok“ + příslušný letopočet). Zajímavé je používání psacího prostředku, neboť první dvě strany, na kterých připomíná svůj podrobný životopis a práci pro místní kempeličku, zaznamenal propisovací tužkou.¹⁷⁴ Vlastní zápis za rok 1971 je vyveden pomocí psacího pera a dokumentárního inkoustu. Další tři roky, po které se Tůma o kroniku staral, už jsou zase zapsány propiskou (příloha 6k).

Na začátku ročního zápisu 1971 se kronikář Tůma snaží připomenout významná výročí¹⁷⁵ tohoto roku a také vliv XIV. sjezdu KSČ, jehož „závěr dává jasnou směrnicí jak k upevnění socialistické moci, tak ke konsolidaci poměrů z let 1968-1969.“¹⁷⁶ Tady lze spatřit jasnou paralelu s Robertem Linhou, který rok 1968 začínal obdobně (zmínil výročí¹⁷⁷ a sjezd KSČ, „jež jednoznačně zdůraznila potřebu změn v metodách politického řízení“¹⁷⁸).

Tůmovy záznamy jsou celkem vyvážené, i když se pochopitelně nevyhnul tradičním „komunistickým“ událostem (hlavně oslavy spojené s výročími), avšak v porovnání s Linhou nebo Kraflem se jedná o zanedbatelný zlomek. Více prostoru se dostalo pouze volbám do MNV v roce 1971, přípravám na ně a volebním výsledkům (předvolební schůze, příprava tzv. agitačního střediska, výsledky, představení nových členů komisí atd.)¹⁷⁹ Pozornost však Tůma věnoval i čilému stavebnímu ruchu v městečku (mateřská škola,¹⁸⁰ nákupní středisko Jednota,¹⁸¹ bytové domy¹⁸²), stavu počasí, nacházíme

¹⁷² Tamtéž, s. 16-26.

¹⁷³ Z období 50.-60. let např. *Příručka pro kronikáře*, s. 23-27; ROBEK, A. – PUBAL, V., *Píšeme kroniku*, s. 75-80.

¹⁷⁴ *Kronika obce Ledenice IV. (1968-1987)*, s. 49-50.

¹⁷⁵ Založení KSČ 1921, založení Výrobního družstva Ledenický nábytek 1951.

¹⁷⁶ *Kronika obce Ledenice IV. (1968-1987)*, s. 51.

¹⁷⁷ Komunistický převrat 25. února 1948, vznik Československa 28. a 30. října 1918, podepsání Mnichovské dohody 1938, uzavření československo-sovětské smlouvy 1943.

¹⁷⁸ *Kronika obce Ledenice IV. (1968-1987)*, s. 3.

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 55-64.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 73-76, 104 a 117.

u něho zprávy o autonehodách, zřizování vodovodu či o problematice v osadě Růžov,¹⁸³ kde od roku 1970 docházelo k odkupu a následnému boření nemovitostí za účelem těžby křemeliny. Na několika místech připojil Jan Tůma svůj vlastní názor, postřeh či komentář, což je velice cenné.

Bohužel zápisy nejsou uváděny věcnými hesly a ani nejsou podtrhávány významné údaje (pouze na čtyřech stranách u roku 1971), takže text působí slitým dojmem (je členěn pouze mezerami mezi jednotlivými událostmi). Písmo je poměrně velké, čitelné, ale mohlo by být kaligrafičtější. Gramatické chyby nenacházíme.

Od roku 1970 doplňuje závěr každého ročního zápisu razítko Okresního národního výboru České Budějovice a podpis pracovníka odboru kultury. Při roce 1971 je také ještě navíc razítko MNV Ledenice s podpisem předsedy Josefa Nováčka a tajemníka Jana Mouzka.¹⁸⁴

Od roku 1981 byla ledenickou kronikářkou PhDr. Drahoslava Kálalová, která nejprve zpětně zapsala v knize chybějící léta 1975-1980. Podklady k zápisům zřejmě Kálalové dodali pracovníci MNV. Tyto zápisy se vyznačují absolutní stručností, zaobírají se pouze nejdůležitějšími událostmi a většinou jsou psány jen na dvou až třech stránkách, výjimkou je volební rok 1976 obsažený na šesti stranách.¹⁸⁵ Další volební léta 1981 a 1986 se taktéž vyznačují podrobnějším rozepsáním celé volební činnosti, vyjmenováním nových členů komisí a volebních programů.

Výrazné změny přicházejí s rokem 1982. Od tohoto roku jsou zápisy v kronice rozdělovány podle témat, jimiž se věnují. Jejich počty i názvy jsou pro všechny roky víceméně stejné (*I. Národní výbor, II. Počasí, III. Zemědělství, IV. Průmysl, obchod, V. Úpravy obce, VI. Veřejný život, VII. Kultura, VIII. Sport*). Nadpisy jsou psány červenou barvou majuskulemi. Červeně, ale minuskulemi zapisovala Kálalová čísla příloh, což je další novinkou v ledenickém kronikářství (přílohy jsou uloženy zvlášť ve speciálních deskách). V rámci tématických skupin vede kronikářka ještě věcná hesla psaná opět majuskulně černou tuší. Všechny uvedené novoty přispívají výrazně k přehlednosti ročních zápisů a estetickému vzezření kroniky (příloha 6l).

Od roku 1982 obsahuje každý zápis také na konci razítko MNV a podpis kronikářky včetně datace (většinou 15.-30. dubna). Součástí zápisů od roku 1975 je rovněž

¹⁸¹ Tamtéž, s. 112 a 124.

¹⁸² Tamtéž, s. 103.

¹⁸³ Tamtéž, s. 65-66, 70 a 82-83.

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 68.

¹⁸⁵ Tamtéž, s. 137-142.

razítko Jihočeského muzea v Českých Budějovicích doplněné podpisem metodičky pro kronikářskou práci Marty Zavřelové (příloha 5c).

Zápisy vytvořené Drahoslavou Kálalovou patří k velice precizním, podrobným a ukazují, že i politicky důležité události se dají nenásilně vkomponovat do čtivé formy. Hodně tomu napomáhá jejich maximální zestručnění typu „*práce národního výboru i jeho komisi proběhla podle plánu*“¹⁸⁶ nebo „*úspěšně proběhly oslavy všech památných dnů*“¹⁸⁷ doplněné pouze nejdůležitějšími zprávami. Hodnotu zápisů zvyšují informace ze všech oblastí lidského bytí, což jasně ukazuje tematické rozdělení zmiňované výše. Poněkud je tím stírán smysl doporučení tvrdící, že „*kronikář bude v konkrétním ročním zápise sledovat a hodnotit jen ty události, které měly pro politický, hospodářský a kulturní vývoj obce zásadní význam, nebo jej podstatně ovlivnily.*“¹⁸⁸ To je však jen k dobru pozdějším čtenářům a chvále kronikářky.

Zápisy jsou psány dokumentárním inkoustem černomodré barvy. Díky zaměstnání kronikářky jsou bez pravopisných chyb a vzdor době svého vzniku patří k nejlepším v ledenické kronikářské historii. Ocitujme posudek (celé jeho znění je v příloze 7b) ročního zápisu za rok 1987 tak, jak jej vyhodnotila metodička pro kronikářství:

*„Zápis přehledně informuje o průběhu života obce a jejích obyvatel ve všech základních aférách společenského, hospodářského i kulturního života v uplynulém roce a nezapomíná ani na informace o přičleněných osadách. Zápis doplňuje menší, ale pestrá dokumentační příloha. Celkově hodnotím práci kronikářky jako velmi dobrou a kladně hodnotím především uplatnění vlastních názorů, komentářů a kritických připomínek, které tak tvoří kronikou živým materiálem. Doporučuji ještě více informovat o práci v kulturní sféře, pokud toto bude v silách kronikářky z hlediska možnosti získání podkladových materiálů.“*¹⁸⁹

3.5 Kronika se zápisy z let 1988-2007

Pátý samostatný svazek ledenické obecní kroniky obstaral Roman Čech, ledenický rodák a knihař narozený v roce 1905. Úvodní strany vyzdobil dvěma ilustracemi s motivem Ledenic akademický malíř Ludvík Vacek, kolega Drahoslavy Kálalové z Pedagogické

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 167.

¹⁸⁷ Tamtéž, s. 195.

¹⁸⁸ PUBAL, V., *Kroniky*, s. 59.

¹⁸⁹ SOKA ČB, MNV Ledenice, karton 34, sign. IV/3, inv. č. 64.

fakulty v Českých Budějovicích, jinak bydlící v Borovanech nedaleko Ledenic. Obě skutečnosti, tj. pořízení knihy a původ malířské výzdoby, neopomenula v úvodu Kálalová připomenout (příloha 5d).¹⁹⁰

Kniha má rozměry 31 x 23 cm a obsahuje 390 stran. Listy jsou číslovány od strany 3 s tím, že strany 1 a 2 zůstaly bez označení a první list paginován vůbec není, a představuje tak jakousi tiráž či úvod. Úvodní stránka je zdobena Vackovým obrázkem (16,5 x 10,5 cm) zobrazujícím pohled na Ledenice přes rybník Lazna, který zaujímá její horní polovinu. Pod ním je majuskulními písmeny nápis „*KRONIKA OBCE LEDENICE*“ (velikost písmen 140 mm) rozdělený do dvou řádků. Dolní okraj nese informace o okrese (České Budějovice), svazku v historii kronikářství (5. kniha od 1. ledna 1988) a počtu stránek (počet stránek:). Počet stránek zůstává prozatím nevyplněn, neboť kniha bude teprve v průběhu první poloviny roku 2008 dopsána. Při pravém okraji stránky je vertikální 11,5 cm dlouhá červená čára.

Kniha je v koženkové hnědočervené vazbě, její stav je dobrý, pouze hřbet je na několika místech slabě opotřeben. Na deskách čteme nápis „*KRONIKA obce Ledenic*,“ každé slovo je psáno na vlastní řádek. Písmena zlaté barvy o velikosti 180 mm jsou vtlačena do vazby. Ve zlaté barvě se představuje také alegorická kresba otevřené knihy s ratolestí v dolní polovině plochy. Jedná se s největší pravděpodobností o nápad dárce knihy Romana Čecha.

Do kroniky začala zapisovat Drahoslava Kálalová, která formálně i obsahově pokračovala v nastoleném a výše popisovaném stylu. Podobu jejích zápisů víceméně neovlivnily revoluční události v listopadu 1989 a návrat demokratického zřízení (samozřejmě obsahově úpravy nacházíme). O kvalitě kronikářské práce Kálalové v Ledenicích svědčí to, že zůstala kronikářskou i nadále a také skutečnost, že své zápisy nemusela nikterak převratně přizpůsobovat, neboť od svého začátku psala velice srozumitelně, pravdivě, objektivně a vyhýbala se fabulacím a zveličování.

Drobný rozdíl v podobě barevné změny pozorujeme v psaní nadpisů, ubylo také věcných hesel. Od roku 1990 je na konci každého ročního zápisu razítko obce Ledenice a podpis nového metodika, kterým se stal PhDr. Jiří Petráš. Nicméně spolupráce s muzeem záhy skončila, tak jako všude jinde, neboť zápis za rok 1991 již podpis ani razítko Jihočeského muzea neobsahuje.¹⁹¹

¹⁹⁰ *Kronika obce Ledenice V. (1988-2007)*, úvodní nečíslovaná strana.

¹⁹¹ Tamtéž, s. 90.

Rozbor bouřlivých politických událostí na konci roku 1989 a počátku roku 1990 včetně svobodných voleb ponechme stranou a uveďme jen, že vše je v kronice bohatě dokumentováno a velice objektivně zaznamenáno.¹⁹²

Posledním rokem zaznamenaným do ledenické kroniky rukou Drahoslavy Kálalové je letopočet 1994, poté prováděl osm let zápisy Jan Čížkovský, u kterého bude hodnocení a analýza zápisů nejzajímavější a zároveň nejsložitější.

Jeho texty jsou psány dokumentárním inkoustem poměrně robustním písmem. Oproti tomu se úvodní čtyři strany jeho prvního zápisu z roku 1995 jeví jako velice krasopisné a úhledné.¹⁹³ O co jsou však vlastní zápisy neuspořádané, o to hezčí jsou nadpisy jednotlivých kapitol a začátky ročních zápisů. Antonín Rubín za první republiky kompenzoval své nedokonalé písmo kvalitou, Jan Čížkovský toto vyrovnával právě zdobením nadpisů a četnými ilustracemi. Byl prvním ledenickým kronikářem, který do kroniky vkládal výrazné kaligrafické prvky, čímž přispěl k vylepšení její estetické podoby.

Každý roční zápis doplnil vlastní malbou či ilustrací (příloha 7a), na kterých nejčastěji zobrazoval výjevy z Ledenic (náměstí, kostel, radnice). U let 1995 a 1997 bohužel úvodní obrázky, které byly jeho vlastními malířskými výtvary, vlepil, ačkoli se daly vyhotovit přímo.¹⁹⁴ Lepidlo zatím nikde na papír nepřivedlo svou agresivitu, ale postupem doby se tak může stát. Vedle toho ztvárnil všechny nadpisy kapitol nějakým grafickým způsobem (příloha 6k), který je u každého roku jiný (zdobená iniciála, podtržení, barevné odlišení atd.) Jako malířský a psací prostředek používal tuš, vodové, fixové i pastelové barvy, což nebylo vždy ideální řešení, o čemž názorně svědčí narušený papír na několika místech. Čížkovského ikonografické počiny by jistě vyžadovaly podrobnější charakteristiku a analýzu, čemuž však nelze v rámci této práce věnovat větší pozornost.

Každý roční zápis je rozdělen do pěti kapitol, které se vesměs opakují a věnují se všeobecně přehledu nejdůležitějších událostí (*Události – přehled*, později *Kalendárium*), počasí, stavebním počínů v Ledenicích (*Úprava obce, změny*), hospodářství (*Zemědělství – obchod – služby*, od roku 2001 *Obchod - finance*), společenskému životu (*Společenský život* či *Sport a kultura*). Ne vždy však Čížkovský toto řazení událostí přesně dodržoval a vkládal je do náležitých kapitol (v roce 2001 je mezi úpravami obce zpráva o ocenění

¹⁹² Pro rok 1989 na s. 23-27, pro rok 1990 i díky uvedení výsledků voleb na s. 41-49.

¹⁹³ *Kronika obce Ledenice V.* (1988-2007), s. 153-156.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 152 a 186.

členů klubu lodních modelářů,¹⁹⁵ v roce 1996 je do kapitoly o zemědělství zařazena zpráva o rekreačních chatách atd.¹⁹⁶)

Věcná hesla Jan Čížkovský nevypisoval, pouze podtrhával v textu důležitá slova. Označení příloh prováděl na vnější okraj stránek (inkoustem, od roku 2000 propiskou).

Vše líčí velice stručně až úsporně, pouze událostí, kterých se přímo účastnil, nebo které se týkají sportu, jsou rozepsány trochu obšírněji. Některá hodnocení, především popis stavu počasí, je vyjadřován v holých větách. Celkově Čížkovského zápisy působí nepřehledně a zmatečně, k čemuž přispívá i časté opakování informací, jak ještě poznáme.

Pochvalné reference si naopak zaslouží zahájení (od roku 1996) pravidelného každoročního vypisování jmen narozených a zemřelých spoluobčanů. Za zmínku stojí také vkládání (bohužel formou vlepění) grafů s průměrnou ranní teplotou ke zprávám o počasí a výpis představitelů obce (rychtářů, purkmistrů, starostů) od roku 1600 do roku 1990, který je součástí zápisu za rok 1995.¹⁹⁷ Na konci téhož roku uvedl nový kronikář svůj stručný životopis a předchází mu také curriculum vitae starosty Františka Jelínka a bývalé kronikářky Káralové.¹⁹⁸ Všechny zápisy končí podpisem, datem dokončení, doplněny jsou razítkem obce a podpisem starosty Jelínka.

Bohužel je jen ke škodě věci, že zápisy provedené Janem Čížkovským se celkově vyznačují neúměrným počtem gramatických i faktografických chyb, jejichž četnost je největší v dějinám ledenického kronikářství a kterým je třeba poskytnout větší prostor. Vedle nesprávné a v rámci ledenického obecního kronikářství řekněme i tradiční interpunkce (k nepsaní čárek se připojuje i nepsaní teček na konci věty či za zkratkou) se k tomu přidává i vynechání háčeků (*Zajíceek, šesticlenné*) nebo koncových uvozovek. Zarážející je chybné psaní velkých a malých písmen (*JUDR, ulice Na zahradách, rybník Horní jáma*). Někdy Čížkovský pravopisnou chybu objevil a opravil ji, stejně jako náhodné přepsání. Bohužel mnohdy k tomu použil pouze propisovací tužku.¹⁹⁹

Z faktografických nedostatků je možné pro jejich kvantitu vybrat pouze některé jako příklad. PhDr. Káralová nestudovala filozofii, jak Čížkovský uvádí u jejího medailónku, ale filologii,²⁰⁰ sportovní ples se jistě v roce 1999 nekonal 13. srpna,²⁰¹ Petra

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 270.

¹⁹⁶ Tamtéž, s. 182.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 168.

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 169-170.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 190, 213 a další.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 169.

²⁰¹ Tamtéž, s. 238.

Ziková se v soutěži MISS České republiky neumístila na druhém místě,²⁰² Mstislav Rostropovič Ledenice nenavštívil v roce 2002,²⁰³ Milan Gabrišek se správně jmenuje Gabriška²⁰⁴ a obec Čížkrajice Čížkrajice.²⁰⁵ A tak bychom mohli pokračovat ještě dále.

Výrazné je také opakování některých údajů a to třeba i v rámci dvou ročních zápisů. Tak se např. dvakrát dovídáme o stavbě chodníků na Budějovické ulici,²⁰⁶ zavedení internetu do školy,²⁰⁷ otevření prodejny zahradnických potřeb²⁰⁸ anebo o opravě kaple ve Zborově.²⁰⁹ Někdy jsou informace rozděleny v rámci jednoho roku a navzájem se doplňují (rekonstrukce fary a její kolaudace v roce 1996²¹⁰ nebo zpráva o výkupu mlýna a jeho cena v roce 2000²¹¹).

Nevhodné jsou i zprávy o republikových potažmo světových událostech, které nemají žádný bližší dopad na obec, nejsou nijak významné ani z historického pohledu a navíc se v brzké budoucnosti stanou zcela nejasnými. Objevují se v kapitole „*Kalendárium*“ a věnují se většinou bez bližšího komentáře osobě Václava Havla (operace, dovolená, novoroční projev, návštěvy v cizině) a dalším kulturním, sportovním či politickým událostem (smrt herce Kronera,²¹² finále mistrovství světa ve fotbale,²¹³ odvolávání ministrů atd.) Budoucí generace také jistě bude dumat nad tím, co znamená sdělení, že 8. října 1998 proběhl „*skandál Clinton – Lewinská*“²¹⁴ anebo čím bylo převratně důležité zatčení Ivo Svobody a jeho poradkyně Barbory Snopkové 23. listopadu 1999.²¹⁵ Někdy se informace vměšují zcela nelogicky mezi obecní události, čímž vzniká ještě větší nepřehlednost textu. Evidentní je to např. u roku 2001, kdy se v kapitole „*Úpravy obce – změny*“ objevuje zpráva o teroristickém útoku na New York 11. září (vložená mezi informaci o přepracování územního plánu a jmenování nového velitele hasičů v Ohrazení).²¹⁶

Hodnocení zápisů Jana Čížkovského je již ovlivněno nedávnou dobou, kterou zachycují a ve které vznikaly. Faktografické chyby jsou tudíž ještě rozpoznatelné, lze

²⁰² Tamtéž, s. 290-291. Údaj opravil a vysvětlil před ročním zápisem 2003 autor této práce.

²⁰³ Tamtéž. Údaj opravil a vysvětlil před ročním zápisem 2003 autor této práce.

²⁰⁴ *Kronika obce Ledenice V. (1988-2007)*, s. 273.

²⁰⁵ Tamtéž, s. 288.

²⁰⁶ Tamtéž, s. 268 a 269.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 232 a 249.

²⁰⁸ Tamtéž, s. 255 a 273.

²⁰⁹ Tamtéž, s. 253 a 261.

²¹⁰ Tamtéž, s. 178 a 180.

²¹¹ Tamtéž, s. 249 a 252.

²¹² Tamtéž, s. 204 a 242. Herce Kronera nechal zemřít dvakrát – 14. 3. 1998 a 14. 3. 2000.

²¹³ Tamtéž, s. 205.

²¹⁴ Tamtéž, s. 205.

²¹⁵ Tamtéž, s. 225.

²¹⁶ Tamtéž, s. 270.

předpokládat, že se srovnatelné nedostatky objevovaly i v dřívějších dobách a dnes jsou prakticky nezjistitelné. Nicméně jejich četnost je u Čížkovského společně s pravopisnými nedostatky skutečně zarážející a bezpochyby nemá v dějinách ledenického obecního kronikářství obdoby.

4. ŽIVOTNÍ OSUDY KRONIKÁŘŮ

4.1 František Sládek

Prvním ledenických kronikářem se v roce 1885 stal tajemník místního úřadu František Sládek. Byl třetím synem Jakuba Sládka (1796-1859), řeznického mistra v Borovanech a Alžběty, rozené Dudové z Ledenic.²¹⁷ Narodil se 30. listopadu 1845 v Ledenicích a se svou manželkou Alžbětou, rozenou Čouzovou z Ledenic, měl celkem deset dětí, z nichž však pouze polovina se dožila dospělého věku.²¹⁸

Celý rod byl velice rozvětvený, a proto nepřekvapí, že jméno Sládek poměrně často nacházíme ve veřejném životě městečka. Jan Sládek (1839-1912), jedna z nejzajímavějších a nejrozporuplnějších osobností 19. století v Ledenicích, zastával v letech 1864-1873, 1876-1883, 1889-1892 a 1893-1910 post purkmistra obce a „proslavil“ se mnohými činy, slavnými i neslavnými, o kterých ještě bude částečně psáno. Mimo to zasedal v okresní školní radě a byl členem Okresního výboru v Lišově. Předsedal také ledenickému Živnostenskému společenství a svým členstvím poctil další spolky.²¹⁹

Jeho bratr Hynek Sládek, povoláním hrnčář, byl v roce 1885 posledním nájemcem ledenického pivovaru, který se již v šedesátých letech 19. století začal proměňovat na radnici.²²⁰ Ferdinand Sládek (1872-1943),²²¹ syn Jana Sládka, se proslavil jako sběratel lidových písní a vydal několik písňových sborníků. V Ledenicích na něho upomíná název

²¹⁷ Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, sbírka rukopisů, R 311, *Kronika městys Ledenice*, příloha (rodokmen rodiny Sládkovy, odkud se dají vysledovat další příbuzenské vazby členů). O tomto prameni více na s. 22.

²¹⁸ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/20, inv. č. 342, kniha 73 (Matrika příslušníků obce 1870-1927), č. řad 412.

²¹⁹ SOKA ČB, AM Ledenice, karton 30, sign. II/2, inv. č. 400.

²²⁰ SLÁDEK, T., *Příspěvek*, s. /20/.

²²¹ Ferdinand Sládek se narodil 19. 5. 1872, v letech 1884-1887 studoval reálku v Českých Budějovicích, v letech 1882-1892 učitelský ústav v Soběslavi a v letech 1895-1898 varhanní oddělení pražské konzervatoře. Poté působil jako učitel v Českém Krumlově, Proseku a od roku 1902 v Praze-Karlíně. Od mládí rád podnikal výlety do okolí Ledenic a sbíral lidovou slovesnost, hlavně staré lidové písně z Třeboňska a Doudlebska. Údajně zaznamenal na 3000 skladeb, některé přizpůsobil a vydal ve sborníku. Jeho nejznámějšími pracemi jsou sborníky *Náš poklad* a *Písně třeboňské*. Sám se věnoval skladatelské činnosti a zkomponoval např. Ledenickou mši, která byla poprvé uvedena až po jeho smrti roku 1944. Sládek zemřel v Praze 30. 5. 1943. Více o něm a jeho významu pro národopis BROUČEK, Stanislav – JEŘÁBEK, Richard, *Lidová kultura. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*, I (biografická část), Praha 2007, s. 201; KORČÁKOVÁ, Hana, *Písňové doprovody ve sbírce Ferdinanda Sládka Náš poklad I*, diplomová práce na katedře Hudební výchovy Univerzity Palackého v Olomouci, 2002 (vedoucí práce doc. PhDr. Pavel Klapil, CSc).

jedné z ulic a na jeho rodném domě čp. 3 byla v roce 1968 odhalena pamětní deska.²²² Theodoru Sládkovi, kronikáři a řídícímu obecné školy, je věnován samostatný medailónek, učitelkou byla také Janova dcera Aloisie, její sestry Marie a Albína byly za místní učitele provdány.²²³ Další členové provozovali hostince, řeznické živnosti, byli listonoši a Čeněk Sládek v letech 1927-1931 starostou.²²⁴

Ale zpět k Františkovi, vyučenému krejčímu (podle toho se mu prý také říkalo Šnajdr),²²⁵ který se ve svých osmatřiceti letech stal prozatímním tajemníkem obecního úřadu. Je trochu paradoxem, že právě v době, kdy jeho bratr Jan Sládek nebyl purkmistrem. František, jehož pracovní náplní byla také starost o obecní archiv, plnil podle písemných dokladů i dochované práce (zápisy v kronice a knize protokolů ze schůzí, péče o registraturu) „*povinnosti své řádně a svědomitě.*“²²⁶ Přesto se rozhodl na svou funkci rezignovat, pokud nebude ustanoven tajemníkem definitivním. To se mu vymoci podařilo, avšak pouze do roku 1892, kdy obecní výbor nepřistoupil po delších strkanicích na jeho další požadavek, tentokrát ohledně zvýšení mzdy, a jeho místo zaujal Jan Tůma (zvaný Leitanant). Do roku 1892 zastával František Sládek také funkci obecního policajta.²²⁷

Sládek se ještě předtím, v roce 1891, dostal do sporu, který vedli někteří představitelé městečka včetně purkmistra Jana Sládka s místním farářem Matějem Fischmeisterem hlavně kvůli zákazu zvonění klekání, placení zvoníka a výši pivní dávky. František se angažoval mj. tak, že proti faráři vyhotovoval hanebné plakáty, které rozvěšoval po obci²²⁸ (své malířské nadání uplatnil také zcela jinak, a sice při obnově dvou krucifixů na jaře 1887²²⁹).

²²² Jedná se o bývalý Sládkův hostinec, později nazývaný U Petrášů, který býval centrem spolkového, kulturního a společenského života v Ledenicích ještě v 60. letech 20. století. V letech 1974-1976 byl kompletně přestavěn na prodejnu Jednota, která zde sídlí dodnes.

²²³ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/20, inv. č. 342, kniha 73 (Matrika příslušníků obce 1870-1927), č. řad 410.

²²⁴ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/20, inv. č. 342, kniha 73 (Kniha příslušníků obce 1870-1927); SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/22, inv. č. 344, kniha 75 (Kniha příslušníků obce 1923-1948); DIVIŠ, J., *Paměti*, s. 201 a 258; KOBLASA, Pavel, *Ledenice 1900*, České Budějovice 2004, s. 5-11; SLÁDEK, T., *Příspěvek*, s. /19/.

²²⁵ DIVIŠ, J., *Paměti*, s. 9.

²²⁶ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/2, inv. č. 324, kniha 55 (Kniha protokolů o schůzích obecního výboru), s. 214.

²²⁷ Tamtéž, s. 227, 273-274 a 297. Též DIVIŠ, J., *Paměti*, s. 156.

²²⁸ Celý spor je velice složitý, neobvyklý a proto i přitažlivý pro různá historická zpracování. Celou záležitost nakonec vyřešily nadřízené orgány, které přiřkly vinu na stranu faráře. Ten se v roce 1893 na žádost samotných farníků odstěhoval z Ledenic pryč (jeho dalším působištěm se stal Chýnov na Tábořsku). Zajímavé je v aféře sledovat především protichůdné názory faráře a obecních pracovníků a sympatizantů obou stran. Blíže o tom DIVIŠ, J., *Paměti*, s. 61-62, 99-100; KOBLASA, Pavel, *Ledenická mafie*, Hr. 2, 1993, s. 6-7; *Kronika obce Ledenice I. (1885-1940)*, s. 16-17; KROUPOVÁ, Jana, *Ovečky, nebo berani*, seminární práce z dějepisu na Gymnáziu J. V. Jirsíka v Českých Budějovicích, 2003.

²²⁹ *Kronika obce Ledenice I. (1885-1940)*, s. 7.

Další aférou, která v této době Ledenice postihla a byla spojena se bratry Janem a Františkem Sládkovými, byly zfalšované obecní volby v roce 1893. Oba dva ještě spolu s radním Jakubem Cahákem byli obviněni z tohoto přestupku a odsouzeni ke čtrnáctidennímu vězení.²³⁰

Ani takovéto incidenty nebyly konečnými pro starostování Jana Sládka. V opakovaných volbách byl sice purkmistrem zvolen Jan Fencel, nicméně Sládek se ospravedlnil a ještě v roce 1893 se opět stal hlavním představitelem obce a zůstal jím dalších sedmáct let.²³¹ A také František se pokusil o návrat na radnici, avšak jeho žádost o přijetí na místo obecního tajemníka v roce 1896 zůstala protentokrát nevyslyšena.²³² Podařilo se mu to až na sklonku života, v letech 1907-1910.²³³ Nechceme na tomto místě podávat jednoznačný závěr, zda Sládkové byli u občanstva skutečně tak oblíbení, a proto se drželi v čele úřadu tolik let, anebo si své pozice získali nějakými nečistými počiny.

František Sládek zemřel 23. ledna 1910 na cukrovku, pohřben byl o dva dny později na hřbitově u kostela.²³⁴ Ačkoli jeho početná rodina bydlela původně v domě čp. 201 postaveném v roce 1873,²³⁵ on sám obýval byt v přízemí radniční budovy, a to i v době, kdy právě nezastával žádnou obecní funkci.

4.2 Emil Králík

Emil Králík byl prostý rolník na domě čp. 2, který stojí přímo na ledenicím náměstí pod kostelem. Dlouhou dobu si dům jako jeden z mála v Ledenicích držel starý ozdobný štít ve stylu selského baroka, nicméně modernizace bydlení v sedmdesátých letech minulého století znamenala jeho nenávratné zničení.²³⁶ Hned vedle stojí taktéž značně upravený dům čp. 3, který patřil rodině Sládkově, se kterou, jak brzy poznáme, byl Králík velice úzce příbuzensky spojen.

²³⁰ DIVIŠ, J., *Paměti*, s. 148-149; *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), s. 19; SOKA ČB, AM Ledenice, karton 30, sign. II/2, inv. č. 400.

²³¹ DIVIŠ, J., *Paměti*, s. 148-149.

²³² SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/2, inv. č. 324, kniha 55 (Kniha protokolů o schůzích obecního výboru 1885-1899), s. 297. V té době si také tajemník Jan Leinart, který Sládka kdysi nahradil, činil nároky na zvýšení služného.

²³³ DIVIŠ, J., *Paměti*, s. 148-149 a 152.

²³⁴ Úřad městyse Ledenice, Matrika zemřelých (1902-1949), s. 27, č. 1.

²³⁵ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/454, inv. č. 367, kniha 98 (Stavební protokol), s. 107. V roce 1900 už dům patřil Matěji Votrubovi. KOBLASA, P., *Ledenice 1900*, s. 11.

²³⁶ ČUKR, Jiří – KRÍŽOVÁ, Jaroslava, *Ledenice včera a dnes. Fotografie Ledenic z výstavy konané 11.-13. 8. 2006*, Třeboň 2006, s. 6-7.

Králík nepocházel z jižních Čech, narodil se 15. října 1851 v Dětenicích mezi Jičínem a Mladou Boleslaví²³⁷ a do Ledenic, kde máme jeho pobyt prvně zachycen v roce 1887,²³⁸ se pravděpodobně přiznal. Jeho manželkou se 18. srpna 1891 stala o devatenáct let mladší Františka Sládková (1870-1958).²³⁹ Ta byla dcerou Jakuba Sládka a jejím strýcem byl výše zmíněný purkmistr Jan (Jakubův bratr).²⁴⁰ I z toho je patrné, jak silné a jak četné vazby a vliv měl Sládkův rod na obyvatele Ledenic, což bylo již naznačeno v textu o prvním ledenickém kronikáři.

Od začátku svého působení v Ledenicích byl Emil Králík poměrně veřejně činný, především ve Spolku vojenských vysloužilců, který v roce 1894 jako někdejší kanonýr spoluzakládal a kterému po celou dobu jeho dvacetileté existence předsedal.²⁴¹ Bohužel o Králíkově předchozím působení v armádě a na frontě prozatím nic bližšího nevíme.

V roce 1899 se také stal skladníkem truhlářského družstva, které bylo součástí Živnostenského spolku,²⁴² a na počátku roku 1910 po smrti Františka Sládka vstoupil i do komunální politiky a byl dva roky tajemníkem místního úřadu.²⁴³

S jeho osobou souvisí také neúspěšný pokus o zřízení nového ledenického hřbitova na konci 19. století. Tehdy se totiž uvažovalo o přeměnění Králíkovy louky za chalupou v těsném sousedství kostela na obecní hřbitov, protože dosavadní starý okolo kostela již hygienicky ani prostorově nevyhovoval. Nicméně k tomu nedošlo, a tak byly na konci jeho zahrady zakopány v roce 1892 alespoň kosti umístěné dosud v márnici, která se toho roku rušila. Na místě jejich nového uložení byl zřízen litinový křížek s nápisem „*Zde pochovány jsou kosti farníků zdejších,*“ který je zde k vidění dodnes.²⁴⁴

Psalo se úterý 25. května 1915, když Emil Králík náhle zemřel na mrtvici.²⁴⁵ Vedle manželky, která zůstala dlouhých třiačtyřicet let vdovou, zanechal doma také čtyři děti,

²³⁷ Úřad městyse Ledenice, Matrika zemřelých (1902-1949), s. 44, č. 21.

²³⁸ V roce 1887 prováděl adaptaci kuchyně na domě čp. 2, který byl již tehdy jeho majetkem (v roce 1885 tomu ještě tak nebylo). SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/45, inv. č. 367, kniha 98 (Stavební protokol 1943-1948), s. 57.

²³⁹ Úřad městyse Ledenice, Matrika zemřelých (1950-1968), s. 44, č. 7.

²⁴⁰ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/20, inv. č. 342, kniha 73 (Matrika příslušníků obce 1870-1927), č. řad 258 a 411.

²⁴¹ *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), s. 20. O spolku podrobněji DIVIŠ, J., *Paměti*, s. 279 a především KOLDA, Vlastimil, *Spolek vojenských vysloužilců v Ledenicích*, Výběr. Časopis pro historii a vlastivědu jižních Čech 36, č. 3, 1999, s. 193-198.

²⁴² *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), s. 21.

²⁴³ DIVIŠ, J., *Paměti*, s. 152.

²⁴⁴ SOKA ČB, AM Ledenice, karton 40, sign. E/2, inv. č. 598, 604 a 605. Též DIVIŠ, J., *Paměti*, s. 69-71. S pohřbíváním byly v Ledenicích starosti už od roku 1780, vyřešit se je však nepodařilo po celé 19. ani v první polovině 20. století. Definitivně byl starý a velikostí nevyhovující hřbitov u kostela opuštěn až v 50. letech 20. století, kdy byl zřízen nový hřbitov za obcí (v provozu od roku 1962).

²⁴⁵ Úřad městyse Ledenice, Matrika zemřelých (1902-1949), s. 44, č. 21.

z nichž nejmladšímu Zdeňkovi bylo teprve deset let²⁴⁶ a nejstarší Oldřich právě nasazoval život na francouzských bojištích v bojích první světové války.²⁴⁷

4.3 Josef Prošek

Sezimovo Ústí, Borovany a Ledenice. Tři jihočeská sídla, která hrála v Proškově životě nejdůležitější roli. V Ústí, které se tehdy nazývalo Starý Tábor, se 19. března 1886 narodil do rodiny manželů Františka Proška a Antonie, rozené Pittnerové.²⁴⁸ V Borovanech, kde krátce na počátku 20. století vedl malířskou živnost, si našel manželku Boženu, rozenou Tyrnerovou (1885-1967).²⁴⁹

Do Ledenice odešel s celou rodinou čítající již také dva syny počátkem dvacátých let, kde mu byla dne 1. října 1921 vydána koncese a vzápětí 29. listopadu živnostenský list na provozování malířské živnosti.²⁵⁰ Prošek původně bydlel v domě čp. 167 v podnájmu. V roce 1921 vznikla jeho lakýrnická dílna a v roce 1926 si v jejím sousedství postavil architektonicky hezky zpracovanou rodinnou vilu čp. 261 dodnes dochovanou v původní formě s datem výstavby v průčelí.²⁵¹

Malířem se stal také Proškův nejstarší syn Vladimír, který se narodil 21. prosince 1915 v Borovanech.²⁵² Ten se v roce 1944 oženil s Marií, rozenou Doležalovou z Ledenic,²⁵³ která třicet let učila na ledenické základní škole v tzv. elementární (první) třídě²⁵⁴ a také dělala předsedkyni sboru pro občanské záležitosti.²⁵⁵ Vladimír Prošek zemřel v roce 1976.

Josef Prošek stejně jako František Sládek nebo Emil Králík byl aktivním obyvatelem Ledenic. Krátce po svém přestěhování se tady stal v roce 1923 obecním

²⁴⁶ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/20, inv. č. 342, kniha 73 (Matrika příslušníků obce 1870-1927), č. řad 258.

²⁴⁷ *Za naši samostatnost. Českoslovenští legionáři. Rodáci a občané okresu České Budějovice*, České Budějovice 2000, s. 112.

²⁴⁸ Úřad městyse Ledenice, Matrika zemřelých (1969-1994), s. 14, č. 1.

²⁴⁹ Tamtéž, Matrika zemřelých (1950-1968), s. 95, č. 11.

²⁵⁰ SOKA ČB, Živnostenské společenství lakýrníků a malířů písma České Budějovice, sign. 1, inv. č. 1, kniha 1 (Matrika členů 1918-1949), s. 6, č. 51.

²⁵¹ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/45, inv. č. 367, kniha 98 (Stavební protokol 1943-1948), s. 122.

²⁵² Tamtéž, sign. II/22, inv. č. 344, kniha 75 (Matrika příslušníků obce 1923-1948), s. 225v; Tamtéž, sign. II/28, inv. č. 350, kniha 81 (Matrika cizích příslušníků zdržujících se v obci 1908-1941), s. /70/; Tamtéž, sign. II/29, inv. č. 351, kniha 85 (Seznam cizích příslušníků přijatých domovským právem do obce 1910-1948), č. běžné 72.

²⁵³ Úřad městyse Ledenice, Matrika oddaných (1911-1949), s. 95, č. 20.

²⁵⁴ *Kronika Základní devítileté školy Ledenice III.* (1966-1978), nestr., zápis ke školnímu roku 1977/1978.

²⁵⁵ *Kronice obce Ledenice IV.* (1968-1987), s. 28.

kronikářem a zároveň členem obecního zastupitelstva za Československou živnostensko-obchodnickou stranu středostavovskou.²⁵⁶ Zasedal také několik let v letopisecké a osvětové komisi.

Po osvobození se Prošek, nyní příslušník strany národně socialistické, nejprve stal 24. května 1945 druhým náměstkem předsedy národního výboru a poté 20. července 1945 prvním náměstkem (dosavadní první náměstek František Krafl se stal předsedou).²⁵⁷ V roce 1945 byl také jmenován předsedou výboru pro postavení nové školní budovy.²⁵⁸ Po roce 1948 se politického života již neúčastnil.

Prošek byl průkopníkem lakýrnického řemesla v Ledenicích a úzce spolupracoval s ledenickými truhláři především po druhé světové válce při výrobě slohového nábytku. Zvládal i práce písmomalířské a fládristické (umělé napodobování struktury dřeva), což byla v té době neoddělitelná součást malířsko-lakýrnické profese (spolu s malířstvím pokojů a natěračstvím). V padesátých letech sloužila Proškova dílna za rodinnou vilou nově vzniklému výrobnímu družstvu jako sklad nábytku, okolo roku 1965 byla zbořena.²⁵⁹

Soukromě také maloval obrazy různých námětů, především krajinky a nejednou zachytil také zákoutí městečka Ledenice. Zemřel jako vdovec 6. března 1972 v Ledenicích ve věku nedožitých 86 let.²⁶⁰

4.4 Antonín Rubín

Dne 18. října 1902 byl v Ledenicích ustanoven jako zatímní učitel mladý Antonín Rubín. Měl již za sebou první pedagogické zkušenosti, neboť čtyři roky před tím učiteloval v Krabčicích poblíž Roudnice nad Labem, v kraji, kde se 19. prosince 1879 narodil v rodině Václava Rubína a Anny, rozené Červenkové. Jeho rodnou vískou byl Bechlín,

²⁵⁶ *Kronika obce Ledenice I.* (1885-1940), s. 53.

²⁵⁷ *Kronika obce Ledenice II.* (1945-1958), s. 20 a 22.

²⁵⁸ *Kronika Základní devítileté školy Ledenice I.* (1940-1956), nestr., zápis školního roku 1945/1946. Nový školní komplex měl nahradit prostorově nevyhovující starou budovu na náměstí. Již byly vypracovány plány i dokumentace, nicméně z projektu sešlo. Na přetřes se tento záměr dostal opět v 70. letech, avšak i tehdy se nerealizoval. Vznikla pouze nová mateřská škola a pavilon pro první stupeň základní školy.

²⁵⁹ O vztahu Josefa Proška a lakýrnickví všeobecně k ledenickému truhlářství blíže SÝKORA, Jaroslav, *Galerie – Josef Prošek, Vladimír Prošek, Stanislav Šauer*, Ledenický zpravodaj, listopad 2000, s. 2. Řada informací se dá také najít v rozsáhlém historickém souboru Ledenický nábytek – historie a současnost, který je umístěn na Úřadu městyse Ledenice. Jeho autorem je také Jaroslav Sýkora, inventář k němu zpracoval v lednu 2008 Jiří Cukr. Lakýrnickví je částečně věnován např. šanon č. 3 nebo karton č. 13.

²⁶⁰ Úřad městyse Ledenice, *Matrika zemřelých* (1969-1994), s. 14, s. 1.

odkud se v roce 1894 vydal na evangelický reformní učitelský ústav do Čáslavi, kde 28. července 1898 získal osvědčení o absolutoriu.²⁶¹

V Ledenicích se ale v onom roce 1902 prozatím příliš neohřál, neboť po roce je odvelen do Velešína. Po čtyřech letech se vrací a od 1. března 1907 se stává definitivním učitelem v Ledenicích, s nimiž spojí celý zbytek svého života. Z mladého, zkušenosti pobírajícího učitele se v září 1922 stává na rok zatímní správce nově vzniklé měšťanské školy,²⁶² poté se vrací na školu obecnou, kde je od 1. září 1924 definitivním řídicím učitelem, jak se ředitel obecné školy nazýval.²⁶³

*„Byl tiché a milé povahy. Nemiloval hlučný život a proto se nezúčastňoval spolkového a politického života. Věnoval se cele škole a životu rodinnému. Miloval přírodu a denně vycházel do polí, luk a lesů.“*²⁶⁴ Takto stručně, ale výstižně nám zanechala popis jeho povahy školní kronika v roce 1939, když Antonín Rubín k 31. březnu toho roku odešel na zasloužilý odpočinek. Z citovaných slov jasně vyplývá, že se jednalo o člověka skromného charakteru, který ač se nerad účastnil veřejného života, byl nesmírně pečlivý, vzdělaný (ovládal mj. ruštinu a prý i esperanto) a dokázal vytvořit jedny z nejlepších kronikářských záznamů.

Závěrem ještě pár slov k Rubínovu rodinnému životu, který se stal přirozeně vedle školních povinností jeho největší láskou. Dne 13. září 1903 se oženil s Marií Kunftovou, když pět dní předtím přestoupil jako dosavadní vyznavač evangelictví na katolické vyznání.²⁶⁵ Jejich dceru Marii pojal v roce 1927 za manželku Robert Linha,²⁶⁶ učitel a ledenický kronikář v letech 1960-1971. Nicméně větší stopu do dějin, a to více než ledenických, tak hlavně českých, udělal syn Antonín Rubín (1918-1993), který proslul jako významný pediatr a radiolog.²⁶⁷ Ten nám také zanechal v jednom rozhovoru vzpomínky na svého otce, které nám názorně dokreslují jeho profil a rozhled:

²⁶¹ *Kronika Obecné školy Ledenice I.* (1882-1925), s. 138, 140, 166, 202.

²⁶² Tamtéž, s. 295 a 296.

²⁶³ *Kronika Obecné školy Ledenice II.* (1925-1945), s. 39.

²⁶⁴ Tamtéž.

²⁶⁵ *Kronika Obecné školy Ledenice I.* (1882-1925), s. 166.

²⁶⁶ Úřad městyse Ledenice, Matrika oddaných (1911-1949), s. 45, č. 19.

²⁶⁷ Antonín Rubín mladší se narodil 25. 9. 1918 v Ledenicích, studoval gymnázium v Českých Budějovicích a 11. 11. 1937 se zapsal na Lékařskou fakultu Karlovy univerzity. Ale již v listopadu 1939 byl mezi těmi, které nacisté odvedli z kolejí přímo do koncentračního tábora Sachsenhausen. V letech 1942-1945 pracoval na nucených pracích v Německu. Po válce dokončil studium medicíny a 2. 5. 1947 obdržel titul MUDr. Jeho lékařská praxe začala v pohraničních oblastech Šumavy, později dělal asistenta prof. Jiřímu Brdlíkovi a následně prof. Josefu Švejcárovi, vedle nichž se vypracoval na uznávaného pediatra se specializací na radiologii. Byl prezidentem European Society of Pediatric Radiology a zakladatelem jediného časopisu v tomto oboru pro všechny světadíly, v jehož redakci působil 15 let (Pediatric Radiology). V letech 1972-1989 byl přednostou IV. dětské kliniky fakulty všeobecného lékařství Univerzity Karlovy, poté ještě pracoval jako odborník Laboratoře pro funkční diagnostiku v dětství a dospívání při I. Lékařské fakultě UK. Je

„Myslím, že kdyby žil můj otec v dnešní době /1980 – pozn. J. C./, asi bychom mu říkali oním moderním výrazem 'kyberneták.' Strávil sice celý život na venkově, ale co ten člověk všechno věděl! Byl přesně to, čemu se kdysi říkávalo 'knihomol,' a navíc měl obrovskou paměť. Co se jí týkalo, měl otec jednu zásadu: každý má takovou paměť, jakou si vytrénuje, protože s mozkem je to jako se svaly. To, že má pravdu, jsem pochopil v roce 1942, kdy jsem se vrátil z koncentračního tábora... Ze skript, které jsem přečetl, jsem si pořád nemohl nic kloudného zapamatovat. A tehdy mě otec přiměl ke dvěma věcem. Především k tomu, abych si den ode dne pomalu, ale zcela systematicky zvyšoval 'dávky,' tedy počet stránek. Další novinkou pak bylo čtení několika knih najednou. Když čteš na jednu, říkával tatínek, čteš na děj, ale když jich čteš víc, vnímáš i myšlenky a taky krásu jazyka...“²⁶⁸

Rodina Rubínova bydlela v Ledenicích na několika místech, v letech 1933-1934 si postavila vlastní vilku, která obdržela čp. 310 a dodnes se dochovala v téměř původní podobě.²⁶⁹ V ní také Antonín Rubín brzy ráno 30. července 1958 jako vdovec opustil tento svět.²⁷⁰

4.5 Theodor Sládek

Další ze slavnějších členů Sládkova rodu byl Theodor, syn hrnčíře Hynka Sládka a Kristýny, rozené Pokorné z Ledenic. Narodil se 20. října 1894 v Ledenicích na domě čp. 99, který dnes již nestojí.²⁷¹ Studoval učitelský ústav v Českých Budějovicích, učitelskou zkoušku vykonal v Plzni. Vyučoval např. ve Zlaté Koruně, ale od 1. září 1927 byl jmenován definitivním učitelem v Ledenicích. Výnosem okresního školního výboru ze dne 31. března 1939 převzal po Antonínu Rubínovi správu obecné školy jako řídící učitel.²⁷²

Po sloučení obecné a měšťanské školy v roce 1951 vznikl jeden subjekt, základní devítiletá škola, a jejím ředitelem se stal Alois Polák. Sládek byl funkce řídícího obecné

autorem či spoluautorem řady vědeckých prací a knih. Prof. MUDr. Antonín Rubín, DrSc. zemřel 8. 12. 1993 v Praze a pohřben je ve Vilémově na Děčínsku. Více o něm CUKR, Jiří, *Významná osobnost českého lékařství pocházela z Ledenic*, Ledenický zpravodaj, prosinec 2003, s. 4.

²⁶⁸ ČERVENKOVÁ, Renata, *Mozek potřebuje trénink*, Pionýr 3, roč. 28, 4. 11. 1980, nestr.

²⁶⁹ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/45, inv. č. 367, kniha 98 (Stavební protokol 1943-1948), s. 134. Datum dostavby (1934) je zachován na zahradním průčelí stavby.

²⁷⁰ Úřad městyse Ledenice, Matrika zemřelých (1950-1968), s. 44, č. 9.

²⁷¹ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/20, inv. č. 342, kniha 73 (Matrika příslušníků obce 1870-1927), č. řad 409.

²⁷² *Kronika Obecné školy Ledenice II. (1925-1945)*, s. 39 a 40.

školy zbaven k 1. prosinci 1951.²⁷³ Nadále však na škole působil jako učitel, a to až do školního roku 1957/1958, po jehož ukončení odešel do penze.²⁷⁴ „Byl to schopný třídní učitel, posléze řídící učitel. Pro svou náročnost ve výuce nebyl mezi žactvem natolik oblíbený jako po létech vzpomínek na školu,“²⁷⁵ tvrdí dávný Sládkův žák. Zcela opačně byl Theodor vnímán u pedagogického sboru, jehož pohled je shrnut ve školní kronice: „Sládkovi za jeho dlouholetou činnost na škole v Ledenicích je nutno opravdu poděkovat a kvitovat také vážnost a oblibu, kterou požíval u učitelského kolektivu jako nejstarší jeho člen.“²⁷⁶

Vedle psaní obecní kroniky vedl Theodor Sládek v letech 1939-1951 rovněž zápisy do kroniky obecné školy. Jeho zájem o historii potvrzuje také rukopisný spis „Příspěvek k vlastivědnému vyučování týkající se obce Ledenice,“ sepsaný na jaře roku 1934. Dále Sládek řídil také např. sčítání lidu v roce 1950 pro jeden z ledenických sčítacích obvodů²⁷⁷ a každoročně hovořival při významných okamžicích a oslavách v obci.

Manželkou Theodora Sládka byla od 22. října 1921 Marie, rozená Čábelová (1899-1981) z Ledenic, z manželství vzešly čtyři děti.²⁷⁸ Zemřel 10. června 1974 ve vlastním rodinné vilce čp. 265 postavené v roce 1927,²⁷⁹ pohřben je v Ledenicích.²⁸⁰

4.6 František Pohan

Odborný učitel František Pohan se narodil 24. října 1902 v Nové Cerekvi na Pelhřimovsku.²⁸¹ Na měšťanské škole v Ledenicích vyučoval od roku 1928.²⁸² Byl horlivým členem Sokola a jako jeho činovník se účastnil veřejného života. Ve škole vedl pěvecký kroužek, se kterým vystoupil např. v roce 1936 při odhalování pamětní desky Antonínu Švehlovi na ledenické radnici (písně *Věno a Sláva Tobě, velký vlasti synu*)²⁸³

²⁷³ *Kronika Obecní školy Ledenice III.* (1945-1951), s. 88.

²⁷⁴ *Kronika Základní devítileté školy Ledenice I.* (1940-1956), nestr., zápis ke školnímu roku 1957/1958.

²⁷⁵ Úřad městyse Ledenice, soubor Ledenický nábytek – historie a současnost, šanon č. 16. Vzpomínku vypracoval autor souboru Jaroslav Sýkora, který byl Sládkovým žákem.

²⁷⁶ *Kronika Základní devítileté školy Ledenice I.* (1940-1956), nestr., zápis ke školnímu roku 1958/1959.

²⁷⁷ *Kronika Obecné školy Ledenice III.* (1945-1951), s. 69.

²⁷⁸ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/22, inv. č. 344, kniha 75 (Matrika příslušníků obce 1923-1948), s. 247r.

²⁷⁹ Tamtéž, sign. II/45, inv. č. 367, kniha 98 (Stavební protokol 1943-1948), s. 123.

²⁸⁰ Úřad městyse Ledenice, Matrika zemřelých (1969-1994), s. 23. č. 7.

²⁸¹ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/22, inv. č. 344, kniha 75 (Matrika příslušníků obce 1923-1948), s. 226v.

²⁸² *Kronika obce Ledenice II.* (1945-1958), s. 25.

²⁸³ *Kronika obce Ledenice I.* (1882-1940), s. 84. O celé události více CUKR, Jiří, *Pamětní deska Antonína Švehly v Ledenicích*, Ledenický zpravodaj, prosinec 2004, s. 5; Týž, *Pamětní deska Antonína Švehly v Ledenicích*, Výběr. Časopis pro historii a vlastivědu jižních Čech 43, č. 4, 2006, s. 310-311.

nebo o rok později při vzpomínkách na právě zemřelého T. G. Masaryka (píseň *Z osudu rukou*).²⁸⁴

Počátkem března roku 1945 „byl ustanoven tajemníkem kanceláře, která byla ve sborovně a pečovala o evidenci a ostatní potřeby uprchlíků.“²⁸⁵ Jednalo se o dvě stovky německých utečenců z východního Pruska, kteří byli v závěru války ubytováni v místnostech ledenické školy.²⁸⁶ Po osvobození v květnu 1945 se František Pohan stal členem ledenického národního výboru a kulturním referentem obce.²⁸⁷ Již na podzim roku 1945 byl však služebně přeložen do Českých Budějovic na II. dívčí měšťanskou školu²⁸⁸ a z Ledenic natrvalo odchází (trvalý pobyt v Budějovicích získal 16. října 1945).²⁸⁹

Pohanovou velkou a celoživotní zálibou bylo včelaření. Už ve třicátých letech byl důvěrníkem ledenického včelařského spolku,²⁹⁰ ale až po svém odchodu do Č. Budějovic naplno uplatnil své včelařské znalosti a zkušenosti. Pořádal odborné besedy a přednášky na různá témata, získal několik ocenění, vedl kroniku (v letech 1952-1984) základní organizace Československého svazu včelařů České Budějovice, byl jejím osvětovým referentem a v letech 1960-1978 dokonce předsedou.²⁹¹

František Pohan měl s manželkou Josefou, rozenou Jílkovou syny Františka a Jana.²⁹² Dožil se úctyhodného věku, třiatdvacet dnů mu chybělo k oslavě 95. narozenin. Zemřel 1. října 1997 v Liberci.²⁹³

4.7 Karel Vaněk

Také Karel Vaněk nebyl ledenickým rodákem. Přistěhoval se v průběhu druhé světové války (asi v roce 1942), aby tady po několikaleté praxi v oboru obsadil uvolněné místo poštmistra. Pocházel z Kardašovy Řečice, kde spatřil světlo světa poprvé v pondělí 6. prosince 1909. Jeho rodiči byli Jan Vaněk a Marie, rozená Marková.²⁹⁴ Ve dvacátých

²⁸⁴ *Kronika obce Ledenice I.* (1882-1940), s. 86; *Kronika Obecné školy Ledenice II.* (1925-1945), s. 34

²⁸⁵ *Kronika Základní devítileté školy Ledenice I.* (1940-1956), nestr., zápis ke školnímu roku 1944/1945.

²⁸⁶ Tamtéž.

²⁸⁷ *Kronika obce Ledenice II.* (1945-1958), s. 12.

²⁸⁸ *Kronika Základní devítileté školy Ledenice I.* (1940-1956), nestr., zápis ke školnímu roku 1945/1946.

²⁸⁹ SOkA ČB, AM Ledenice, sign. II/22, inv. č. 344, kniha 75 (Matrika příslušníků obce 1923-1948), s. 226v.

²⁹⁰ Tamtéž, karta 30, sign. A/2, inv. č. 403.

²⁹¹ Podle dopisu Václava Kříže, předsedy českobudějovického včelařského spolku, sestaveném na základě informací ve spolkové kronice.

²⁹² SOkA ČB, AM Ledenice, sign. II/22, inv. č. 344, kniha 75 (Matrika příslušníků obce 1923-1948), s. 226v.

²⁹³ Úmrtní oznámení.

²⁹⁴ Úřad městyse Ledenice, Matrika zemřelých (1969-1994), s. 100, č. 9.

letech studoval na jindřichohradeckém gymnáziu, mezi jehož maturanty najdeme i významné osobnosti českých dějin.²⁹⁵

O Vaňkově životu a aktivitách v Ledenicích prozatím mnoho říct nedokážeme. Bydlel v podnájmu v domě čp. 352 postaveném v roce 1947 truhlářským mistrem Františkem Fixem. Tento mohutný objekt částečně sloužil v letech 1951-1961 místnímu truhlářskému výrobnímu družstvu jako sklad nábytku a v novější době zde bývalo zdravotní středisko.²⁹⁶ Karel Vaněk byl ženatý s Annou, rozenou Šaškovou, z manželství vzešli synové Karel a Pavel. Zemřel 30. června 1994.²⁹⁷

V době kronikaření Karla Vaňka začal nově na popud inspektora nestátních archivů PhDr. Miroslava Volfa působit při Místním národním výboru v Ledenicích také obecní archivář (od roku 1949). Sedm let tuto funkci zastával Jindřich Diviš, velký milovník a znalec ledenické historie a autor hodnotného rukopisného díla „*Paměti městyse Ledenice*“ (1970). Na radnici se pečlivě staral o obecní archiv, který chronologicky roztřídil. Na přelomu let 1960 a 1961 byl archivní materiál převezen do tehdejšího Okresního archivu v Českých Budějovicích.²⁹⁸ Diviš byl také obecním tajemníkem, matrikářem a v polovině padesátých let pořídil unikátní album fotografií všech občanů Ledenic ve věku nad patnáct let. Ke kronikaření měl blízko, avšak jak si sám postěžoval, nebylo mu „*k lítosti vedení obecní kroniky svěřeno.*“²⁹⁹ Zasedal tedy alespoň v letopisecké komisi, která tehdy zřejmě vyvíjela neobyčejnou aktivitu. Jindřich Diviš se narodil 17. března 1910 ve Vídni a zemřel 18. srpna 1982 v Ledenicích.³⁰⁰ Svým dílem a působností si bezpochyby tuto krátkou vzpomínku zaslouží.³⁰¹

4.8 Augustin Vojta

Kdyby nám všichni kronikáři o sobě zanechali v paměti knize tolik zpráv jako právě Augustin Vojta, hned by bylo možné jejich medailónek sestavit snadněji. Avšak vše

²⁹⁵ Např. Antonín Rezek, Gustav Friedrich, Jan Muk, František Roubík, August Zátka, Jakub Vojta Slukov, Hanuš Schwaiger a další. Více na adrese: <http://www.gvn.cz/studenti.php?lang=cs> (staženo 28. 2. 2008).

²⁹⁶ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/45, inv. č. 367, kniha 98 (Stavební protokol 1943-1948), s. 144; CUKR, J. – KRÍŽOVÁ, J. *Ledenice včera*, s. 118/.

²⁹⁷ Úřad městyse Ledenice, Matrika zemřelých (1969-1994), s. 100, č. 9.

²⁹⁸ SOKA ČB, AM Ledenice, inventář k fondu, s. 9.

²⁹⁹ DIVIŠ, J., *Paměti*, s. 380.

³⁰⁰ Úřad městyse Ledenice, Matrika zemřelých (Matrika zemřelých 1969-1994), s. 57, č. 12.

³⁰¹ Více o něm v jeho rukopisném díle „*Paměti městečka Ledenice*“ z roku 1970 na s. 379-380. Především o jeho sbírce fotografií ledenických občanů SÝKORA, Jaroslav, *Galerie – Jindřich Diviš 1910-1982*, Ledenický zpravodaj, srpen 2000, s. 2.

má i svá negativa, a tak až máme poměrně slušně zmapovaný Vojtův život do roku 1955 (i díky zprávám ve školní kronice), jeho pozdější životní osudy se dosud nepodařilo vypátrat.

Původem byl Vojta z Kouřimi (okres Kolín), kde se 15. listopadu 1911 narodil a kde také vychodil obecnou i měšťanskou školu. V letech 1928-1932 se vzdělával na učitelském ústavu v Kutné Hoře, poté nastoupil na učitelskou cestu po venkovských školách v Dolních Jirčanech (u Prahy), Ratboři (u Kolína) a v Týnci nad Labem. Krátce učiteloval také v rodné Kouřimi. Z rodného kraje je převelen do jižních Čech, objevuje se postupně v Jindřichově Hradci a Trhových Svinech. V obou městech byl tajemníkem okresního školního výboru.³⁰²

Od roku 1950 působil jako odborný učitel českého jazyka a dějepisu v Ledenicích. Ustanoven zde byl výnosem školského referátu při Okresním národním výboru v Trhových Svinech ze dne 15. února 1950. Před tím byl „zařazen na vlastní žádost do stavu učitelstva středních škol českobudějovického okresu.“³⁰³

V Ledenicích se Vojta ujal školního pěveckého sdružení, stejně jako před dvaceti lety František Pohan. Jeho premiérové vystoupení se konalo 17. září 1950, když se slavnostně otevírala mateřská škola.³⁰⁴ Další veřejné produkce se konaly při významných událostech, jakými byly oslavy 28. října, výročí sovětské říjnové revoluce, narozeniny Klementa Gottwalda či oslavy u příležitosti stého výročí narození Aloise Jiráska v roce 1951.³⁰⁵

Augustin Vojta se podle svých slov v obecní kronice odhlásil z trvalého pobytu v Ledenicích v polovině roku 1955.³⁰⁶ Nicméně školní kronika hovoří o tom, že služebně byl přeložen až 1. září 1957.³⁰⁷ Lze tedy předpokládat, že od září 1955 do června 1957 do Ledenic za prací dojížděl. Dokud v Ledenicích bydlel, zdržoval se v domě čp. 170 u Karla Broma zřejmě v podnájmu.³⁰⁸

Jeho další aktivity nám zatím zůstávají neznámé. Víme jen, že z Ledenic zamířil na blíže nespecifikovanou školu v Českých Budějovicích.³⁰⁹ Utajen je také jeho rodinný život. Nicméně v kronice zanechal Vojta budoucím čtenářům hezké vyznání, které udělá

³⁰² *Kronika obce Ledenice II.* (1945-1958), s. 73-74.

³⁰³ *Kronika Základní devítileté školy Ledenice I.* (1940-1956), nestr., zápis ke školnímu roku 1949/1950.

³⁰⁴ Tamtéž, zápis ke školnímu roku 1950/1951.

³⁰⁵ Podle zpráv v *kronice Základní devítileté školy I.* (1940-1956).

³⁰⁶ *Kronika obce Ledenice II.* (1945-1958), s. 203.

³⁰⁷ *Kronika Základní devítileté školy Ledenice II.* (1956-1966), nestr., zápis ke školnímu roku 1957/1958. Na jeho místo nastoupil Miloslav Pecha, známý jihočeský historik a pedagog.

³⁰⁸ *Kronika obce Ledenice II.* (1945-1958), s. 74.

³⁰⁹ *Kronika Základní devítileté školy Ledenice II.* (1956-1966), nestr., zápis ke školnímu roku 1957/1958.

náležitě rozloučení s jeho osobu: „Žil jsem v Ledenicích rád, pracoval s chutí na kulturním poli a zúčastňoval se všech akcí. Budu vždy vzpomínat Ledenic, neboť tak trochu jsem s nimi srostl, poznal životní běh i radosti tohoto městečka.“³¹⁰

4.9 František Krafl

I když v Ledenicích prožil František Krafl většinu svého bohatého života a všechny jeho životní mezníky se tady odehrávaly, pocházel z blízké osady Vrcov, kde se narodil 20. listopadu 1898.³¹¹ V letech 1913-1916 se vyučil truhlářskému řemeslu v dílně Jarolíma Petráše, jednoho z nejlepších ledenických truhlářských mistrů v historii.³¹²

V Ledenicích si také našel manželku, stala se jí Antonie Cukrová (1905-1993), s níž měl jediného syna Vlastimila (narozen 9. května 1930), který byl v sedmdesátých a osmdesátých letech jihočeským komunistickým funkcionářem (mj. tajemník Okresního výboru KSČ v Českých Budějovicích). Bydleli nejprve v podnájmu v domě čp. 8 na náměstí, v roce 1928 si postavili vlastní domek, který obdržel čp. 268.³¹³ Za řádného občana Ledenic byl František Krafl oficiálně přijat až 10. srpna 1936.³¹⁴

Do dějin městečka se významněji začal zapisovat od konce třicátých let, kdy byl nejen jako knihovník (o tom dále) členem osvětové komise, ale také druhým náměstkem předsedy národního výboru.³¹⁵ Do NV byl opět zvolen 5. května 1945 a 24. května 1945 se stal prvním náměstkem za stranu sociálně demokratickou. Dne 20. července 1945 po odstoupení dosavadního předsedy Františka Hajera stanul v čele Ledenic jako předseda NV.³¹⁶ Po volbách v létě 1946 musel místo přepustit Josefu Mondšpíglvi, nicméně na podzim roku 1949 se na pět let opět stává předsedou tentokrát již Místního národního výboru.³¹⁷ Tehdy k tomu zastával krátce i místo plánovacího a bezpečnostního referenta a také referenta pro vnitřní záležitosti.³¹⁸ Po volbách v květnu 1954 zastával post předsedy kulturní komise.³¹⁹

³¹⁰ *Kronika obce Ledenice II.* (1945-1958), s. 203.

³¹¹ SOkA ČB, AM Ledenice, sign. II/22, inv. č. 344, kniha 75 (Matrika příslušníků obce 1923-1948), s. 121r.

³¹² Tamtéž, Odborné společenstvo truhlářů, řezbářů a soustružníků dřeva Ledenice, sign. I/6, inv. č. 6, kniha 6 (Kniha přípovědí učňů do učení 1903-1919), s. 231.

³¹³ Tamtéž, AM Ledenice, sign. II/45, inv. č. 367, kniha 98 (Stavební protokol 1943-1948), s. 123.

³¹⁴ Tamtéž, sign. II/22, inv. č. 344, kniha 75 (Matrika příslušníků obce 1923-1948), s. 121r.

³¹⁵ Tamtéž, karton 30, sign. A/2, inv. č. 403.

³¹⁶ *Kronika obce Ledenice II.* (1945-1958), s. 12, 20 a 22.

³¹⁷ Tamtéž, s. 60.

³¹⁸ Tamtéž, s. 105.

³¹⁹ Tamtéž, s. 176.

Vedle kariéry komunálního politika byl činný především na kulturním poli. Od roku 1936 zastával více jak třicet let (vyjma období 1942-1945) funkci obecního knihovníka, a to i v době, kdy byl předsedou MNV. Za jeho působení se výrazně podařilo rozšířit knižní fond. Jako velký znalec literatury také pořádal pravidelné výstavy knih a besedy se čtenáři. Několikrát byl za dobré vedení knihovny oceněn nadřízenými orgány. A protože byl Krafl vyučený truhlář, mohl si dovolit po přestěhování knihovny v roce 1950 do nových prostor zhotovit do ní vyhovující nábytek. V roce 1970 sepsal osmistránkovou stat' o historii a současnosti ledenického knihovnictví.³²⁰

František Krafl byl také zakládajícím členem Svazu československo-sovětského přátelství a podílel se na přípravě většiny oslav a schůzí konaných v padesátých a šedesátých letech v Ledenicích, kde často míval hlavní či zahajovací projev. Jako pamětník rokoval žákům ledenické školy např. o dřívějším životu v městečku, o volbách za první republiky, konci války atd.³²¹ V letech 1957-1960 se stal po Jindřichu Divišovi druhým a zároveň posledním obecním archivářem.³²²

Ještě v roce 1975 se zúčastnil ve škole slavnostního otevření tzv. Síně tradic.³²³ Zemřel v sobotu 18. června 1977 po krátké nemoci.³²⁴

4.10 Robert Linha

Ferdinand Linha žijící v letech 1865-1917 byl dekretem okresního školního výboru ze dne 2. prosince 1907 jmenován definitivním řídícím učitelem v Ledenicích.³²⁵ „*Požíval zde mezi občanstvem velké přízně a byl velmi oblíben.*“³²⁶ Vedl také kostelní sbor, za což mu českobudějovický biskup Josef Antonín Hůlka udělil v roce 1916 pochvalu.³²⁷ Před svým příchodem do Ledenic působil Ferdinand Linha na škole ve Velešíně, Černici, Brlohu a Doudlebech,³²⁸ kde se jemu a manželce Rozálii, rozené Prokešové původem z Velešína, 7. června 1902 narodilo poslední dítě, syn, který dostal jméno Robert.³²⁹

³²⁰ KRAFL, František, *50 let knihovny v Ledenicích*, České Budějovice 1970.

³²¹ Podle zpráv v obecní a školní kronice.

³²² SOKA ČB, MNV Ledenice, karton 17, sign. I/2d, inv. č. 41.

³²³ *Kronika Základní devítileté školy Ledenice III.* (1966-1978), nestr., zápis ke školnímu roku 1973/1974.

³²⁴ Úmrtní oznámení.

³²⁵ *Kronika Obecné školy Ledenice I.* (1882-1925), s. 164.

³²⁶ *Kronika Obecné školy Ledenice III.* (1945-1951), s. 82.

³²⁷ *Kronika Obecné školy Ledenice I.* (1882-1925), s. 274.

³²⁸ Tamtéž, s. 163.

³²⁹ *Kronika obce Ledenice IV.* (1968-1987), s. 16; Úřad městyse Ledenice, Matrika oddaných (1911-1949), s. 45, č. 19.

Maturoval v roce 1922 na učitelském ústavu v Českých Budějovicích, kde působil jeho bratr Adolf (1889-1942), v letech 1939-1942 okresní školní inspektor, jako cvičný učitel.³³⁰ Robert učiteloval nejprve v Chlístově na Klatovsku a od roku 1924 na obecné škole v Českém Krumlově. Po složení zkoušek z tzv. III. odboru pro měšťánské školy (z matematiky, kreslení, výtvarné výchovy) působil jako odborný učitel na měšťance v Kaplici, poté v Suchém Vrbném a Ledenicích (od 1939), kde celou svou učitelskou pout' zakončil. Na jaře roku 1942 se stal poprvé, ale pouze na tři měsíce, ředitelem ledenické měšťánské školy. Během války vyučoval také těsnopis a psaní na stroji. Ve dnech 2.-6. srpna 1943 se v Praze účastnil kurzu „*pro vedoucí závodní protiletectvé ochrany*.“³³¹

V letech 1946-1948 se staral o školní kroniku. Po smrti Jana Čížkovského v dubnu 1950 byl v Ledenicích opět jmenován ředitelem, tentokrát osmileté střední školy, avšak od nového roku působil na přání Krajského národního výboru v Českých Budějovicích jako okresní školní inspektor pro okres Trhové Sviny, podobně jako kdysi jeho bratr Adolf. Dekretem okresního národního výboru se Robert Linha stal od 1. února 1953 již potřetí ředitelem ledenické školy, která se nyní nazývala základní devítiletá škola. Řediteloval do roku 1958, do důchodu odchází v roce 1962.³³² „*Je povahy mírné, hloubavé a celý jeho život vyznačuje se mravenčí pílí ve stálém studiu a svědomitý ve všem.*“³³³

Během působení v Ledenicích zastával také několik obecních funkcí, např. předsedal finanční a plánovací komisi nebo místní organizaci KSČ. Zemřel 12. července 1976,³³⁴ pohřben je na novém ledenickém hřbitově. Manželkou Roberta Linhy se 11. července 1927 stala o dva roky mladší Marie Rubínová,³³⁵ dcera učitele a kronikáře Antonína Rubína z vily čp. 310, kterou obývala také Linhova rodina.

4.11 Jan Tůma

Dalším obecním kronikářem se po Robertu Linhovi v roce 1972 stal Jan Tůma, další zajímavá postava, která ovšem nebyla, tak jako většina ledenických kronikářů, zdejším rodákem. Narodil se 13. dubna 1920 v Cehnicích u Strakonice v domku čp. 67 manželům Janovi a Růženě Tůmovým. Otcovým rodištěm ovšem Ledenice byly, světlo

³³⁰ *Kronika Obecné školy Ledenice II. (1925-1945)*, s. 41-42.

³³¹ *Kronika Základní devítileté školy Ledenice I. (1940-1956)*, nestr., zápis ke školnímu roku 1942/1943.

³³² Tamtéž, nestr., zápisy k jednotlivým létům.

³³³ *Kronika Obecné školy Ledenice III. (1945-1951)*, s. 82.

³³⁴ Úmrtí oznámení.

³³⁵ Úřad městyse Ledenice, Matrika oddaných (1911-1949), s. 45, č. 19.

světa tady spatřil 26. srpna 1893 a působil zde jako obchodník.³³⁶ A děd František v Ledenicích provozoval na konci 19. století pekařství a hostinec.³³⁷

Nevíme co otce přivedlo do Cehnic (trvale tam od 11. září 1933), nicméně je jisté, že to vzal oklikou přes Jesenici u Prahy, kde si našel v rodině Klokočkově ženu a kde se 20. dubna 1919 ženil.³³⁸ Vedle prvorozeného syna Jana měli ještě Miroslava (1923-1953), který byl významným jihočeským fotografem.³³⁹ Oba sourozenci měli umělecké a cestovatelské geny, neboť Jan Tůma hodně jezdil po Čechách a Německu, kde pořídil řadu filmového materiálu. Tím poté byly např. v letech 1966 a 1967 doplňovány besedy čtenářů v ledenické knihovně.³⁴⁰

Nicméně se musíme ještě vrátit o několik let zpět do dob Janových studií. V roce 1940 absolvoval Obchodní akademii v Písku a nastoupil do Peněžního ústředí zemědělských družstev v Praze. Odtud byl 1. června 1941 vyslán do Ledenic, aby zde pozvedl místní kempeličku. Ta rozšířila počet pracovních sil, v roce 1946 se přejmenovala na Ledenickou záložnu a v roce 1948 měla obrat 360 milionů korun (v roce 1941 to bylo 14 milionů).³⁴¹

V Ledenicích si Jan Tůma založil rodinu, když se před tím, 7. června 1947, oženil s Marií Zvěřinovou, tehdy studentkou právnické fakulty v Praze. Její otec tehdy v Ledenicích dělal obecního četníka, ona později pracovala právě v ledenické záložně (spořitelně).³⁴²

V letech 1952-1960 po reorganizaci československého peněžnictví pracoval Jan Tůma jako úředník v pobočce Státní banky československé v Trhových Svinech. Po zrušení svinenského okresu přechází jako bankovní inspektor do Českých Budějovic, kde vydržel až do své brzké smrti.³⁴³ Jan Tůma, v padesátých letech mj. předseda Svazu přátel SSSR v Ledenicích³⁴⁴ a později člen finanční a plánovací komise při MNV

³³⁶ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/20, inv. č. 342, kniha 73 (Matrika příslušníků obce 1870-1927), s. 264r.

³³⁷ *Kronika obce Ledenice IV.* (1968-1987), s. 49; KOBLASA, P., *Ledenice 1900*, s. 5.

³³⁸ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/20, inv. č. 342, kniha 73 (Matrika příslušníků obce 1870-1927), s. 264r.

³³⁹ Miroslav (Mirka) Tůma se narodil 4. 4. 1923 v Cehnicích, v Českých Budějovicích se v roce 1940 vyučil drogistou. Od mládí psával různé povídky a básně, nicméně jej učaroval svět fotografie. Absolvoval kurzy na pražské grafické škole a FAMU. V roce 1945 vyšla jeho první kniha fotografií. Všechny jeho snímky se vyznačují vysokou poetičností a snaží se poukázat na vztah člověka k běžným věcem v jeho okolí. Fotil také pro noviny nebo Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích. Již v dětství mu všichni říkali Mirka, což mu zůstalo celý život. Zemřel 13. 10. 1953 ve svých 30 letech. V jeho stopách pokračuje syn Michal, který je taktéž fotografem. O Mirko Tůmovi více BLŮMLOVÁ, Dagmar, *Sto tváří z jihočeské kulturní historie*, Pelhřimov 2000, s. 354-397.

³⁴⁰ KRAFL, F., *50 let knihovny*, s. 7.

³⁴¹ *Kronika obce Ledenice IV.* (1968-1987), s. 49-50.

³⁴² Úřad městyse Ledenice, Matrika oddaných (1911-1949), s. 108, č. 12.

³⁴³ *Kronika obce Ledenice IV.* (1968-1987), s. 50.

³⁴⁴ *Kronika obce Ledenice II.* (1945-1958), s. 108.

Ledenice, zemřel 27. července 1976 v Ledenicích ve vilce čp. 313 stojící opodál vlastní zástavby městečka.³⁴⁵ Dům dal vystavět v roce 1934 Tůmův tchán Josef Zvěřina a také tento objekt se dochoval v neporušené prvorepublikové podobě a dispozici do dnešních časů.³⁴⁶

4.12 Drahoslava Kálalová

Především profesně zajímavý, pestrý a možná místy až kočovný byl život Drahoslavy Vlčkové, později provdané Kálalové. Narodila se 18. listopadu 1935 v Českých Budějovicích, kde také maturovala v roce 1953 na vyšší odborné zdravotnické škole. Poté pracovala jako zdravotní laborantka na okresních ústavech národního zdraví v několika jihočeských okresech, v letech 1954-1956 jako vedoucí jeslí v Karlových Varech a poté opět jako zdravotnice na závodním ústavu národního zdraví při jáchymovských dolech.³⁴⁷

V roce 1960 absolvovala doplňovací maturitu na pedagogické škole v Karlových Varech a od 1. září 1960 vyučovala na Základní škole v Hroznětíně. Poté se její působiště rychle měnila, podle toho, jak byl její manžel, MUDr. Jiří Kálal, přesouván v rámci své lékařské praxe. Kálalová tedy učila na školách v Ostrově nad Ohří (1963-1965), na Odborném učilišti železničním České Velenice (1965-1967), v Nové Vsi nad Lužnicí (1967-1968), Rapšachu (1968-1969) a základce zpět v Českých Velenicích (1969-1976). Mezitím v roce 1969 řádně absolvovala studium českého jazyka a dějepisu na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích a v sedmdesátých letech také dálkově studovala občanskou výchovu na Karlově univerzitě.

Od 1. září 1976 až do svého odchodu do důchodu k 28. únoru 1991 pracovala jako odborná asistentka katedry jazyků na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích.

Také do Ledenic se Drahoslava Kálalová dostala díky svému manželovi, který zde byl od roku 1981 ustanoven obvodním lékařem po MUDr. Františku Bžochovi.³⁴⁸ Kálalová se ihned zapojila do obecního dění, pracovala nejen jako kronikářka, ale byla aktivní i v organizacích Československého červeného kříže, Svazu československo-sovětského

³⁴⁵ Úřad městyse Lednice, Matrika zemřelých (1969-1994), s. 32, č. 12.

³⁴⁶ SOkA ČB, AM Lednice, sign. II/45, inv. č. 367, kniha 98 (Stavební protokol 1943-1948), s. 135.

³⁴⁷ Informace o jejím studiu a zaměstnání získány na personálním oddělení Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v roce 2005.

³⁴⁸ *Kronika obce Lednice V.* (1988-2007), s. 158.

přátelství, nějakou dobu předsedala ledenickému svazu žen, zasedala v kulturní a školské komisi, psala články do Ledenického zpravodaje.³⁴⁹

Z manželství dvou vystudovaných zdravotníků se narodili dva synové, z nichž starší Jiří profesně pokračuje ve stopách svých rodičů a mladší Petr je chemikem. PhDr. Drahoslava Kálalová, která v Ledenicích s rodinou obývala zprvu byt v domě čp. 352 (zdravotní středisko) a později jeden v panelovém domě čp. 440, žije po odstěhování z městečka v roce 1995 mimo jižní Čechy.

4.13 Jan Čížkovský

Další a prozatím poslední učitel v galerii ledenických letopisců se jmenoval Jan Čížkovský. Jako jeden z mála obecních kronikářů v Ledenicích byl místním rodákem. Jeho otcem stejného jména byl bývalý ruský legionář, který se nesmazatelným písmem zapsal do dějin Ledenic v první polovině 20. století a který se také mohl stát ledenickým kronikářem.

Jan Čížkovský starší se narodil 16. října roku 1892 v Habří poblíž Dubného do učitelské rodiny (jeho otec Jan vyučoval v závěru života v letech 1911-1925 v Radosticích u Ledenic).³⁵⁰ Maturoval 4. července 1910 na státní reálce v Českých Budějovicích, poté navštěvoval pražskou vysokou školu technikou a učitelský ústav. Svou první pedagogickou zkušenost nabýval v roce 1913 v Rudolfově, rok 1914 začal jako výpomocný učitel v Ledenicích, školní rok 1914/1915 odučil v Horních Slověnicích.³⁵¹

V červnu 1915 Čížkovský musel na haličské bojiště a stal se přímým účastníkem první světové války. Po roce přeběhl k Rusům a přidal se k československým legionářům. Absolvoval s nimi strastiplnou pouť přes celou Sibiř a plavbu přes oceán. Již tehdy se stal výraznou osobností na kulturním poli, byl vedoucím osvětového kroužku a všemožně se snažil o zpestření šedivých dnů mezi legionáři (např. organizoval hudební představení). V legiích se Jan Čížkovský angažoval také politicky.³⁵²

³⁴⁹ Podle informací v kronice obce Ledenice.

³⁵⁰ <http://www.radostice.ic.cz/skola.html> (staženo 7. 3. 2008).

³⁵¹ *Kronika Obecné školy Ledenice I.* (1882-1925), s. 242-243; *Za naši samostatnost*, s. 59-60.

³⁵² Více především o jeho legionářské etapě života psáno v knize *Za naši samostatnost*, s. 59-78 vytvořené kolektivem pracovníků SOkA ČB. Kniha obsahuje rozsáhlý přepis jeho pamětí, které si Čížkovský vedl za svého pobytu v legiích. Některé pasáže pamětí jsou součástí článku VÁCHA, Dalibor, *S legiemi kolem světa. Evakuace ruských legií po moři z Vladivostoku do vlasti*, Jihočeský sborník historický 75, 2006, s. 151-162.

Výnosem okresního školního výboru byl po návratu do vlasti spolu se svým bratrem Emanuelem od 1. září 1920 jmenován zastupujícím učitelem v Ledenicích.³⁵³ V roce 1922 se zde stal ředitelem nově zřízené měšťanské školy³⁵⁴ a působil v této funkci až do roku 1950 (s přestávkou v letech 1941-1945).³⁵⁵

„*Byl veselý a milý společenský povahy. Měl rád hudbu a zpěv a zábavy. Byl členem mnoha spolků a korporací a dirigentem místní kapely.*“³⁵⁶ Tato slova zachycená ve školní kronice plně vystihují jeho hlavní práci v obci. Stejně jako kdysi v legiích, tak i teď v Ledenicích se podílel snad na všech kulturních, osvětových a společenských akcích pořádaných v městečku (proslovy, pěvecký sbor, kapela, atd.),³⁵⁷ zasedal také v obecním zastupitelstvu, působil ve výborech řady spolků (např. baráčníků, tělovýchovné jednoty, okrašlovacího spolku), a to vše přes svůj velký handicap, kterým byly protézy obou nohou a chůze o berlích (nohy amputovány následkem onemocnění po válce).³⁵⁸

V roce 1922 byl podle protokolu ze schůze obecního výboru jmenován obecním kronikářem,³⁵⁹ nicméně tuto funkci podle zpráv přímo z kroniky nikdy nezastával (kronikářem byl Josef Prošek). Jan Čížkovský zemřel náhle 11. dubna 1950.³⁶⁰

Jeho syn Jan se narodil 26. ledna 1925 a pokračoval v rodinném povolání a stal se učitelem, stejně jako jeho děd, otec, strýc a sestra.³⁶¹ Po studiu reálky v Českých Budějovicích úspěšně absolvoval pětítýdenní kurz pro přípravu k učitelství a následně se podrobil „*doplňovací zkoušce učitelské dospělosti.*“³⁶² Výnosem okresního školního výboru ze dne 2. října 1946 byl ustanoven učitelem na ledenické obecné škole a byla mu přidělena 5. třída.³⁶³

Krátce vyučoval také na měšťance v Lišově, ale největší část svého pedagogického působení strávil na Základní škole a Gymnáziu v Trhových Svinech, kde pracoval pětatřicet let, v letech 1967-1986 dokonce jako zástupce ředitele. Vyučoval matematiku,

³⁵³ *Kronika Obecné školy Ledenice I.* (1882-1925), s. 293.

³⁵⁴ Tamtéž, s. 295.

³⁵⁵ O jeho práci v ledenickém školství více SÝKORA, Jaroslav, *Galerie – Jan Čížkovský 1892-1950*, Ledenický zpravodaj, červen 1999, s. 3.

³⁵⁶ *Kronika Obecné školy Ledenice III.* (1945-1951), s. 74.

³⁵⁷ DIVIŠ, J., *Paměti*, s. 290-291.

³⁵⁸ *Kronika Obecné školy Ledenice III.* (1945-1951), s. 74.

³⁵⁹ SOkA ČB, AM Ledenice, sign. II/4, inv. č. 326, kniha 57 (Kniha protokolů o schůzích městské rady 1914-1915 a protokolů o schůzích obecního zastupitelstva 1921-1929), s. 46. Více o tom v této práci na s. 24.

³⁶⁰ Úřad městyse Ledenice, Matrika zemřelých (1950-1968), s. 1, č. 2; *Kronika obce Ledenice II*, s. 67; *Kronika Obecné školy Ledenice III.* (1945-1951), s. 74; *Za naši samostatnost*, s. 60.

³⁶¹ *Kronika obce Ledenice V.* (1988-2007), s. 170.

³⁶² *Kronika Obecné školy Ledenice III.* (1945-1951), s. 35.

³⁶³ Tamtéž.

kreslení a deskriptivní geometrii.³⁶⁴ V devadesátých letech vypomáhal ještě na ZŠ a ZUŠ Ledenice s výukou německého jazyka, který doučoval i soukromě. V roce 1999, ve dnech 12. a 13. srpna, dělal jednoho z tlumočnicků při setkání představitelů obce Ledenice se zástupci z partnerského města Kappelen ve Švýcarsku.³⁶⁵

Ve volném čase se věnoval sportu, hrával fotbal a volejbal, dělal i volejbalového rozhodčího na okresní úrovni. Po roce 1990 se podílel na tvorbě obnoveného Ledenického zpravodaje, informačního periodika tehdejšího Obecního úřadu Ledenice, kam pravidelně přispíval svými ilustracemi, křížovkou či vlastními básněmi.

Jan Čížkovský bydlel v domku čp. 220, který nechal v roce 1887 postavit tehdejší majitel, již několikrát zmiňovaný starosta Jan Sládek.³⁶⁶ Z manželství se Stanislavou, dcerou Václava Vacka,³⁶⁷ jednoho z významných truhlářských mistrů 20. století v Ledenicích, měl syny Jana a Stanislava. Zemřel náhle 27. února 2004.³⁶⁸

³⁶⁴ *Kronika obce Ledenice V.* (1988-2007), s. 170.

³⁶⁵ Tamtéž, s. 234.

³⁶⁶ SOKA ČB, AM Ledenice, sign. II/45, inv. č. 367, kniha 98 (Stavební protokol 1943-1948), s. 111. Sládkův rozvětvený rod vlastnil v těsném sousedství domu čp. 220 i další dvě chalupy (čp. 265 a 416). Zřejmě v této části městečka vlastnili rozsáhlé pozemky.

³⁶⁷ O něm více SÝKORA, Jaroslav, *Galerie – Václav Vacek, truhlářský mistr 1899-1974*, Ledenický zpravodaj, únor 2000, s. 3.

³⁶⁸ Úmrtí oznámení; *Kronika obce Ledenice V.* (1988-2007), s. 292 a 314.

ZÁVĚR: OBECNÍ KRONIKY JAKO HISTORICKÝ PRAMEN

Obecní kroniky nepředstavují v české historiografii pramen, kterému by byla věnována dostatečná pozornost. A to i přes to, že jejich založení zaváděl výnos již v roce 1835. Dodnes však nevznikla žádná souhrnná studie, která by náležitě vedení a existenci pamětních knih mapovala a přibližovala odborné i laické veřejnosti. Jejím vzniku by musel předcházet časově i koncepčně náročný průzkum v archivech a především v terénu, protože většina obecních kronik je opatrována v místě svého vzniku, tedy buď u samotného kronikáře, anebo na dotčeném úřadě.

Možný okruh otázek přináší právě tato bakalářská práce, která se věnuje vývoji obecního kronikářství v Ledenicích. Podařilo se poměrně detailně zpracovat zmiňovanou problematiku od všeobecných problémů, po vlastní analýzu kronikářských zápisů a životopisy kronikářů. Ze zjištěných skutečností lze připomenout následující poznatky. Mezi třinácti obecními kronikáři v Ledenicích nacházíme ve sledované době pouze tři, kteří byli přímo ledenickými rodáky, ostatní se do Ledenic dostali kvůli svému zaměstnání či rodinným vazbám. Když jsme se zmínili o povolání, je třeba uvést, že sedm kronikářů (54%) pracovalo v době vedení kroniky v pedagogické profesi, z toho šest přímo v Ledenicích (přehledy zpracovány v příloze č. 3).

Průměrný věk při ustanovení kronikářem byl 48,5 roku, což je možná až překvapivě nízké číslo. Stejně nevýrazný je počet šest let, který nám udává průměrnou délku vedení kroniky. I proto se v historii ledenického kronikářství vystřídalo za téměř 120 let poměrně hodně kronikářů. Důvody jejich ukončení kronikářské práce jsou velice rozmanité a ne vždy můžeme stanovit jednoznačné závěry. František Sládek nepokračoval kvůli neshodám na úřadě, Rubín sám odchodem do důchodu skončil, Theodoru Sládkovi zabránila v psaní druhá světová válka (proč však po jejím konce nepokračoval?), učitelé Pohan a Vojta byli přeloženi na jiné školy, PhDr. Kálalová se odstěhovala a Čížkovský zemřel. U Emila Králíka, Roberta Linhy a Jana Tůmy se naskytá otázka onemocnění, neboť všichni tři krátce po ukončení zápisů umírají. Nesvědomitost a zanedbávání práce mohlo znamenat konec pro Proška a Vaňka a u Františka Krafla nejsme schopni kalkulovat s žádnou variantou (snad měl příliš mnoho jiných s kronikářstvím časově neslučitelných aktivit).

K obecnímu kronikářství nacházíme v archivu málo dochované úřední agendy, která by mohla napomoci k vysvětlení některých nejasností, ačkoli jmenování a schvalování zápisů, popř. i stanovení odměny za práci bylo povinností rady,

zastupitelstva či nějaké komise v každé dějinné době. I to demonstruje vztah ke kronikářům, kteří byli jaksi přehlíženi a jejich práce nedoceňována.

Zvláštní skupinou jsou potom vlastní kronikářské záznamy a jejich kvalita. Nicméně pokud neproběhne srovnání s jinými obecními kronikami, nelze přesně stanovit hodnotu, jakou ty v ledenických kronikách mají. Na tomto místě je zřejmé, že stručné zápisy Emila Králíka, Josefa Proška a Karla Vaňka se nemohou pochlubit nějakou světobornou výpovědí a rozsahem. Naopak rozsáhlé zápisy Františka Krafla sice ohromují svou délkou, ale jejich náplň je značně tendenční. Právě především období let 1948-1989 by bylo zapotřebí konfrontovat s jinými obcemi či městy. V takovém případě je však nutné porovnávat primárně kroniky sídel s přibližně stejným počtem obyvatel, totožnou nabídkou služeb a srovnatelným životem veřejným a kulturním. Platí to samozřejmě i pro výzkum jiných údobí, neboť odchylky mezi vesnicí a městem (potažmo městysem) by vždy přispěly k určitému zkreslení.

Pokud by se podařilo vytvořit souhrnný přehled obecních kronik i v jiných místech, dalo by se vzájemnou komparací výsledků dospět k reprezentativním závěrům a zjistit celkovou, či alespoň blíže poznat, situaci v oblasti českého obecního kronikářství, což již bylo několikrát výše naznačeno. Přirozeně se tady nabízí řada otázek, na které by byla potřeba se při zahájení takového výzkumu primárně zaměřit (zaznamenaná/nezaznamenaná léta, osud knihy v těžkých dějinných dobách, věk kronikáře, jeho vzdělání a povolání, délka vedení kroniky, obsah zápisů, gramatika, ikonografická výzdoba, reflexe domácích a světových událostí, reflexe nějaké osoby, zápisy úsměvných příhod, respektování zákonů, vedení dokumentační přílohy, zásahy metodika, radních či občanů atd.) Vyjmenovaná témata jsou jen ty hlavní a mají posloužit pouze k představení, orientaci a nastínění dalších možných před zahájením podrobného plošnějšího výzkumu.

Takovýto výzkum se však nemusí provádět jenom pro vícero obcí, ale lze jej uskutečnit i v rámci jedné, pokud se v ní zachovaly a jsou dostupné i další pamětní knihy jiných institucí či spolků (především při zkoumání ohlasů na významné události a osoby, popř. pro ikonografickou výzdobu). V Ledenicích by se takový postup dal uplatnit ve spojení s kronikou zdejší školy a fary a pro přelom 19. a 20. století i s pamětní knihou místního sboru dobrovolných hasičů. Ať už mezi obcemi a jejich obecními kronikami, tak i místně s několika druhy kronik, by se jednalo o značně náročný úkol. Jak by se daly získané výsledky sumarizovat přibližuje tato bakalářská práce, díky níž se městy Ledenice se svými obecními kronikami, reprezentující jen nepatrný zlomek v tom obrovském počtu existujících obecních pamětních knih, takového zpracování dočkal.

Jak je jasně vidět z předešlých slov, poskytuje obecní kronika, ať už svou vlastní podobou nebo výpovědní hodnotou svých zápisů, mnoho různorodých témat, kterým se dosud nikdo nevěnoval. Pokud je vedena svědomitě a dobře nabízí komplexní pohled na život a práci v dané lokalitě a mnohdy si všímá i drobností všedního dne, které jinak zůstávají nezaznamenány a nenávratně mizí v propadlišti dějin. Právě události a jevy, po nichž se nelze dopátrat ve fondech archivů, by měly tvořit nedílnou součást zápisů. Kronika by také měla představovat primární či doplňovací zdroj informací pro zkoumaný problém řešený za pomoci archivních dokumentů a historické literatury. V tomto směru lze předpokládat, že právě tento případ znamená v současné době nejčastější využívání pamětních knih. Pravděpodobně většina kronik slouží pro výzkum období válek, především druhé války, což je však nepodložené sdělení.

Ač se může na prahu 21. století zdát ruční psaní kronik zastaralé a směřující k zániku, zůstává mezi námi dostatek oddaných osob, kterým není minulost lhostejná a aktivně se podílí na tvorbě tohoto jedinečného historického pramene. Pamětní knihy a jejich metodologie prodělala od roku 1835 složitou cestu, na které se dočkala hlavně ve 20. století s měnící se režimní náladou ve státě mnohých ne vždy žádoucích, někdy možná až represivních, zásahů a úprav, jež přispěly k rozmanitosti a proměnlivosti kronikářských záznamů. Přesto přese všechno zůstaly, zůstávají a zůstanou kroniky součástí našeho života a doufejme, že česká historická věda objeví jejich „kouzlo“ a v brzké době na ně obrátí svou pozornost. Tito nedoceňovaní svědkové minulých dob, stejně jako lidé, kteří je tvořili, si to jistě zaslouží.

SEZNAM ZKRATEK

- AM – archiv městečka
AUC – Acta Universitatis Carolinae
c. k. – císařský a královský
ČB – České Budějovice
ČbL – Českobudějovické listy
č. – číslo
čp. – číslo popisné
ed. – editor
edd. – editoři
fol. – folio
inv. č. – inventární číslo
kart. – karton
KNV – krajský národní výbor
kol. – kolektiv
KSČ – Komunistická strana Československa
MNV – místní národní výbor
MŠ – mateřská škola
MUDr. – doktor veškerého lékařství (medicinae universae doctor)
nestr. – nestránkováno
NV – národní výbor
ONV – okresní národní výbor
PhDr. – doktor filozofie (philosophiae doctor)
pozn. – poznámka
roč. – ročník
s. – strana
sign. – signatura
SOkA – státní okresní archiv
SSSR – Svaz sovětských socialistických republik
ŠKK – školská a kulturní komise
UK – Univerzita Karlova
ZŠ a ZUŠ – základní škola a základní umělecká škola

POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY

Prameny nevydané:

DIVIŠ, Jindřich, *Paměti městečka Ledenice*, rukopis 1970.

Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, sbírka rukopisů, sign. R 311.

Kronika obce Ledenice I. (1885-1940).

Kronika obce Ledenice II. (1945-1958).

Kronika obce Ledenice IV. (1968-1987).

Kronika obce Ledenice V. (1988-2007).

Kronika Obecné školy v Ledenicích I. (1882-1925).

Kronika Obecné školy v Ledenicích II. (1925-1945).

Kronika Obecné školy v Ledenicích III. (1945-1951).

Kronika Základní devítileté školy v Ledenicích I. (1940-1956).

Kronika Základní devítileté školy v Ledenicích II. (1956-1966).

Kronika Základní devítileté školy v Ledenicích III. (1966-1978).

Kronika včelařského spolku Dzierzon v Českých Budějovicích prostřednictvím sdělení
předsedy spolku pana Václava Kříže.

SLÁDEK, Theodor, *Příspěvek k vlastivědnému vyučování týkající se obce Ledenic*,
rukopis 1934.

Státní okresní archiv České Budějovice, Archiv městečka Ledenice, sign. B 1221.

Státní okresní archiv České Budějovice, Místní národní výbor Ledenice, sign. B 1222.

Státní okresní archiv České Budějovice, Odborné společenstvo truhlářů, řezbářů
a soustružníků dřeva Ledenice, sign. B 1225.

Státní okresní archiv České Budějovice, Živnostenské společenství lakýrníků a malířů
písma České Budějovice, sign. B 57.

Úřad městyse Ledenice, matrika oddaných (1911-1949).

Úřad městyse Ledenice, matrika zemřelých (1902-1949).

Úřad městyse Ledenice, matrika zemřelých (1950-1968).

Úřad městyse Ledenice, matrika zemřelých (1969-1994).

Úřad městyse Ledenice, soubor „Ledenický nábytek – historie a současnost.“

Prameny vydané a edice:

- BLÁHOVÁ, Marie – HRDINA, Karel (edd.), *Kosmova kronika česká*, Praha-Litomyšl 2005.
- BLÁHOVÁ, Marie – HRDINA, Karel (edd.), *Pokračovatelé Kosmovi*, Praha 1974.
- BLÁHOVÁ, Marie – KRČMOVÁ, Marie – VRBOVÁ, Hana (edd.): *Kronika tak řečeného Dalimila*, Praha-Litomyšl 2005.
- BLÁHOVÁ, Marie – PAVEL, Jakub (edd.), *Kroniky doby Karla IV.*, Praha 1987.
- HEŘMANSKÝ, František – MERTLÍK, Rudolf (edd.), *Zbraslavská kronika*, Praha 1976.
- HLAVÁČEK, Ivan (ed.), *Ze zpráv a kronik doby husitské*, Praha 1981.
- KRATOCHVÍL, Miloš Václav (ed.), *Husitská kronika Vavřince z Březové*, Praha 1956.
- KUTNAR, František (ed.), *Paměti sedláka Josefa Dlaska*, Praha 1941.
- Provinzialgesetzsammlung des königreichs Böhmen für das Jahr 1835*, Band 17, Prag 1836.
- Sbírka instrukcí pro výkonné orgány národních výborů*, částka 2, 1956.
- Sbírka zákonů a nařízení republiky československé*, částka 51, Praha 1921.
- Sbírka zákonů a nařízení státu československého*, částka 16, Praha 1920.
- Sbírka zákonů a nařízení státu československého*, částka 64, Praha 1932.
- Sbírka zákonů České republiky*, částka 173, Praha 2004.
- Sbírka zákonů České republiky*, částka 46, Praha 2006.
- SKOPEC, Jindřich (ed.), *Paměti Františka J. Vaváka, souseda a rychtáře milčického z let 1770-1816*, I.-V., Praha 1907-1938.
- Věstník ministerstva školství a ministerstva kultury České socialistické republiky*, roč. 27, sešit 7, 20. 7. 1971.
- Věstník ministerstva školství a národní osvěty*, roč. 7, sešit, 15. 1. 1925.
- Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí*, částka 1, 2. 2. 2007.

Literatura:

- BARTOŇ, Jiří, *O kronikách obcí*, Praha 2005¹ a 2007².
- BLÁHOVÁ, Marie, *Archivy v dílech nejstarších českých kronikářů a analistů (do konce 12. století)*, in: 155 let archivnictví v českých zemích. Sborník příspěvků z konference uspořádané u příležitosti 155. založení Moravského zemského muzea v Brně 31. 5.-1. 6. 1995, Brno 1995, s. 117-124.
- BLÁHOVÁ, Marie, *Česká historiografie v husitské revoluci*, in: Husitství – reformace – renesance. Sborník k šedesátinám Františka Šmahela, Praha 1992, s. 439-448.

- BLÁHOVÁ, Marie, *Funkce středověké historiografie se zřetelem k českým zemím*, in: Hana Pátková (ed.), *Česká beseda o německých i českých kronikách, pamětech a dalších vyprávěcích pramenech. Příspěvky z konference pořádané 9. 11. 2001 v Ústí nad Labem, Dolní Břežany 2006*, s. 9-24.
- BLÁHOVÁ, Marie, *Kosmas, první český historik*, in: Jaroslava Lakosilová (ed.), *Duchem, ne mečem. Fakta – úvahy – souvislosti*, Praha 2003, s. 16-28.
- BLÁHOVÁ, Marie, *Offizielle Geschichtsschreibung in den mittelalterlichen böhmischen Ländern*, in: *Die Geschichtsschreibung in Mitteleuropa*, Torun 1999 (= *Subsidia historiographica I*), s. 21-40.
- BLÁHOVÁ, Marie, *Společenské a kulturní předpoklady vzniku nejstarší české kroniky*, *AUC phil. et his.* 2, *Z pomocných věd historických* 9, 1991, s. 7-27.
- BLÜMLOVÁ, Dagmar, *Sto tváří z jihočeské kulturní historie*, Pelhřimov 2000.
- BOHÁČOVÁ, Lucie, *Obcím chybějí kronikáři, spisy vedou starostové*, *Českobudějovické listy*, 22. 6. 2005, s. 10.
- BRÁZDIL, Rudolf – KOTYZA, Oldřich, *Současná historická klimatologie a možnosti jejího výzkumu v historickém výzkumu*, *Časopis Matice moravské* 120, 2001, s. 17-59.
- BROUČEK, Stanislav – JEŘÁBEK, Richard, *Lidová kultura. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska, I* (biografická část), Praha 2007.
- CUKR, Jiří, *120 let obecního kronikářství v Ledenicích*, *Výběr. Časopis pro historii a vlastivědu jižních Čech* 43, č. 1, 2006, s. 59-63.
- CUKR, Jiří, *Ledenické obecní kronice je 120 let*, *Ledenický zpravodaj*, srpen 2005, s. 5.
- CUKR, Jiří, *Ledenický děkan pohřbíval Antonína Švehlu*, *Českobudějovické listy*, 21. 8. 2004, příloha *Nedělní kanape*, s. 2.
- CUKR, Jiří, *Městys – co to je a kde se vzal?* *Ledenický zpravodaj*, listopad 2007, s. 3.
- CUKR, Jiří, *Pamětní deska Antonína Švehly v Ledenicích*, *Ledenický zpravodaj*, prosinec 2004, s. 5.
- CUKR, Jiří, *Pamětní deska Antonína Švehly v Ledenicích*, *Výběr. Časopis pro historii a vlastivědu jižních Čech* 43, č. 4, 2006, s. 310-311.
- CUKR, Jiří, *Rostropovič a Ledenice*, *Ledenický zpravodaj*, červenec-srpen 2007, s. 8-9.
- CUKR, Jiří, *Významná osobnost českého lékařství pocházela z Ledenic*, *Ledenický zpravodaj*, prosinec 2003, s. 4.
- CUKR, Jiří – KRÍŽOVÁ, Jaroslava, *Ledenice včera a dnes. Fotografie Ledenic z výstavy konané ve dnech 11.-13. srpna 2006*, Třeboň 2006.
- ČERNÝ, Václav, *Kronikář*, Praha 1936.

- ČERNÝ, Václav – ROUBÍK, František, *Vlastivědná knížka*, Praha 1948.
- ČERVENKOVÁ, Renata, *Mozek potřebuje trénink*, Pionýr 3, roč. 28, 4. 11. 1980, nestr.
- ELLEDER, Libor, *Historické povodně*, in: Josef Langhammer (ed.), *Změny krajiny jako ovlivňující faktor průběhu a projevů extrémních povodní*, Praha 2006, s. 8-36.
- FUKOVÁ, Jana, *Městys Ledenice*, Ledenický zpravodaj, listopad 2007, s. 3.
- HÁJÍČEK, Jiří, *Selský baroko*, Brno 2005.
- HOSÁK, L., *Rukověť obecního kronikáře*, Brno 1927.
- HROMÁDKA, Tomáš, *Kroniky*, Praha 2006.
- CHMELÍK, Jan, *Trojí psaní těšínovské kronikářky*, Českobudějovické listy, 12. 7. 2004, s. 20.
- KAZIMOUR, Josef, *Návod k vedení pamětních knih*, Praha 1921.
- KLIEROVÁ, Marika, *Obecní kronikář není podle starostů vděčnou funkcí*, Českobudějovické listy, 14. 1. 2000, s. 15-16.
- KOBLASA, Pavel, *František Jan Křikawa (1851-1932), nejvyšší c. a k. úředník ve městě České Budějovice*, Rodopisná revue, podzim 2006, s. 4.
- KOBLASA, Pavel, *Ledenice 1900*, České Budějovice 2004.
- KOBLASA, Pavel, *Ledenická mafie*, Hrč, 2, 1993, s. 6-7.
- KOLDA, Vlastimil, *Spolek vojenských vysloužilců v Ledenicích*, Výběr. Časopis pro historii a vlastivědu jižních Čech 36, č. 3, 1999, s. 193-198.
- KOUBA, Jaromír, *Na pomoc začínajícím kronikářům*, Praha 1996.
- KOVÁŘ, Daniel a kol., *Okres České Budějovice. Z historie státní správy a územní samosprávy 1850-2002*, České Budějovice 2001.
- KRAFL, František, *50 let knihovny v Ledenicích*, České Budějovice 1970.
- KUTNAR, František, *Lidová kultura pamětní a písmácká*, Rmen, jaro 1995, s. 3-7.
- MAREK, Pavel, *Senátor agrární strany František Jan Kroiher*, in: *Osobnosti agrární politiky 19. a 20. století. Sborník příspěvků z mezinárodní konference konané ve dnech 24.-25. května 2006*, Uherské Hradiště 2006, s. 107-112.
- MARCINKOVÁ, Anna, *Obecné kroniky*, Osvětový ústav 1956.
- MARKUS, Antonín, *Pamětní kniha obecní*, Praha 1922.
- Příručka pro kronikáře*, Praha 1956.
- PUBAL, Václav, *Kroniky a kronikáři*, Praha 1976¹ a 1985².
- ROBEK, Antonín, *Městské lidové kronikářství na Rychnovsku*, Praha 1976.
- ROBEK, Antonín – NAHODIL, Otakar, *České lidové kronikářství*, Praha 1960.
- ROBEK, Antonín – PUBAL, Václav, *Píšeme kroniku*, Praha 1963.

- ROUBÍK, František, *Příručka vlastivědné práce*, Praha 1941.
- SAMČÍK, Peter, *Obecní kronika*, Veřejná správa 31, 2005 (příloha, též zveřejněno na http://www.mvcr.cz/2003/casopisy/vs/0531/pril_info.html – staženo 18. 1. 2008).
- SPUNAR, Pavel, *Spisovatelé – vzdělanci – básníci*, in: František Šmahel – Martin Nodl (edd.), *Člověk českého středověku*, Praha 2001.
- SÝKORA, Jaroslav, *Galerie – Jan Čížkovský 1852-1950*, Ledenický zpravodaj, červen 1999, s. 3.
- SÝKORA, Jaroslav, *Galerie – Jindřich Diviš 1910-1982*, Ledenický zpravodaj, srpen 2000, s. 2.
- SÝKORA, Jaroslav, *Galerie – Josef Prošek, Vladimír Prošek a Stanislav Šauer*, Ledenický zpravodaj, listopad 2000, s. 2.
- SÝKORA, Jaroslav, *Galerie – Václav Vacek 1899-1974*, Ledenický zpravodaj, únor 2000, s. 3.
- ŠECKA, Rudolf, *O kronikách obecních*, Pošumaví. Věstník Národní jednoty pošumavské, č. 8, 19. 4. 1913, s. 73-74; č. 9, 3. 5. 1913, s. 82-83; č. 10, 17. 5. 1913, s. 92-94.
- ŠOTNAROVÁ, Lidmila – KAŠUBOVÁ, Marie – GOŠOVÁ, Růžena, *Jak vést kroniku obcí a měst*, Brno 2006.
- VÁCHA, Dalibor, *S legiemi kolem světa. Evakuace ruských legií po moři z Vladivostoku do vlasti*, Jihočeský sborník historický 75, 2006, s. 151-162.
- VESELÁ, Eva, *Kroniky, kronikáři, muzea a archivy kraje Vysočina podruhé*, Místní kultura 5, 2006, s. 15.
- VESELÁ, Eva, *Kroniky, kronikáři, muzea a archivy v Královéhradeckém kraji*, Místní kultura 6, 2007, s. 15.
- VESELÁ, Eva, *Kroniky, kronikáři, muzea a archivy v Moravskoslezské kraji*, Místní kultura 1-2, 2007, s. 19.
- VOTRUBA, Ladislav – PATERA, Adolf, *Povodně v Čechách v dílech českých historiků a kronikářů*, Praha 2004.
- Za naši samostatnost. Českoslovenští legionáři. Rodáci a občané okresu České Budějovice*, České Budějovice 2000.

Jiné prameny:

- Akademický slovník cizích slov A-Ž*, Praha 2000.
- CUKR, Jiří, *František Jan Kroiher (1871-1948). Portrét zapomenutého Jihočecha*, seminární práce z dějepisu na Gymnáziu J. V. Jirsíka v Českých Budějovicích, 2004.

KORČÁKOVÁ, Hana, *Písňové doprovody ve sbírce Ferdinanda Sládka Náš poklad I*, diplomová práce na katedře Hudební výchovy Univerzity Palackého v Olomouci, 2002 (vedoucí práce doc. PhDr. Pavel Klapil, CSc).

KROUPOVÁ, Jana, *Ovečky, nebo berani*, seminární práce z dějepisu na Gymnáziu J. V. Jirsíka v Českých Budějovicích, 2003.

Osobní vzpomíná PhDr. Marty Zavřelové, Václava Kříže a rodiny ing. Moravce.

Ottův slovník naučný, Praha 1888-1909.

Personální oddělení Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Úmrtní oznámení Františka Pohana, Františka Krafla a Roberta Linhy.

Všeobecná encyklopedie Diderot ve čtyřech svazcích, Praha 1996-1998.

Internetové odkazy:

<http://digi.ceskearchivy.cz/index.php?doctree=1khonof> (staženo 12. 1. 2008).

<http://www.archives.cz/zao/frydek-mistek/home/fondy/index.html> (staženo 12. 1. 2008).

<http://www.ceskearchivy.cz/index.php?doctree=1ehd-76> (staženo 12. 1. 2008).

<http://www.gvn.cz/studenti.php?lang=cs> (staženo 28. 2. 2008).

<http://www.mistnikultura.cz/> (staženo 20. 1. 2008).

http://www.mvcr.cz/2003/casopisy/vs/0531/pril_info.html (staženo 18. 1. 2008).

<http://www.psp.cz/eknih/1918ns/ps/stenprot/113schuz/s113001.htm> (staženo 17. 1. 2008).

<http://www.radostice.ic.cz/skola.html> (7. 3. 2008).

PŘÍLOHY

- PŘÍLOHA - 1 - **Legislativní předpisy a nařízení týkající se obecního kronikářství**
- 1/a Nařízení z roku 1835 o založení pamětních knih (překlad)
 - 1/b Zákon č. 80 ze dne 30. ledna 1920 o pamětních knihách obecních (zrušen v roce 2006)
 - 1/c Vládní nařízení č. 169 ze dne 17. listopadu 1932 o pamětních knihách obecních (zrušeno v roce 2006)
 - 1/d Směrnice ministerstva školství a kultury z 30. ledna 1956 o vedení kronik (zrušena v lednu 2007)
 - 1/e Zákon č. 132 ze dne 14. března 2006 o kronikách obcí, stručný rozbor jeho nedostatků
- PŘÍLOHA - 2 - **Dopis, jímž vrchnostenský úřad informuje ledenické radní o nutnosti založit kroniku**
- 2/a Příkaz k vedení pamětní knihy v Ledenicích v roce 1835 (27. 12. 1835), jeho transkripce a překlad
 - 2/b Reakce představitelů Ledenic (1. 1. 1836) na předchozí příkaz, její transkripce a překlad
- PŘÍLOHA - 3 - **Přehled ledenických obecních kronik a kronikářů**
- Tabulka 1 – Přehled ledenických obecních kronik
 - Tabulka 2 – Přehled kronikářů, doba a délka vedení kroniky
- PŘÍLOHA - 4 - **Uložení a výstava ledenických kronik**
- Fotografie uložení obecních kronik a dokumentačních příloh na radnici a fotografie z výstavy ledenických kronik v prosinci 2005
- PŘÍLOHA - 5 - **Fotografie ledenických obecních kronik**
- 5/a Kronika se zápisy z let 1885-1940
 - 5/b Kronika se zápisy z let 1945-1959
 - 5/c Kronika se zápisy z let 1968-1987
 - 5/d Kronika se zápisy z let 1988-2007

PŘÍLOHA - 6 -

Ledeničtí kronikáři a jejich kronikářské zápisy

- 6/a Fotografie Františka Sládka a ukázka jeho zápisů
- 6/b Ukázka zápisů Emila Králíka
- 6/c Fotografie Josefa Proška, reprodukce jeho obrazu a ukázka jeho zápisů
- 6/d Fotografie Antonína Rubína s rodinou a ukázka jeho zápisů
- 6/e Fotografie Theodora Sládka a ukázka jeho zápisů
- 6/f Fotografie Františka Pohana a ukázka jeho zápisů
- 6/g Ukázka zápisů Karla Vaňka
- 6/h Fotografie Augustina Vojty a ukázka jeho zápisů
- 6/i Fotografie Františka Krafla a ukázka jeho zápisů
- 6/j Fotografie Roberta Linhy a ukázka jeho zápisů
- 6/k Ukázka zápisů Jana Tůmy
- 6/l Ukázka zápisů Drahoslavy Kálalové
- 6/m Fotografie Jana Čížkovského a ukázka jeho zápisů

PŘÍLOHA - 7 -

Další náležitosti týkající se ledenické obecní kroniky

- 7/a Začátky ročních zápisů Jana Čížkovského s jeho ilustracemi (rok 2000 i s jeho básní)
- 7/b Dokumentační příloha k obecní kronice a hodnocení ročního zápisu metodikem

PŘÍLOHA - 1 -

1/a Nařízení z roku 1835 o založení pamětních knih (překlad) (přeložil J. C.)

Vedení památních, časových nebo pamětních knih neboli kronik při církevních a světských obcích.

Postupuji královským krajským úřadům v příloze svůj příkaz ohledně pořízení a vedení pamětních knih při našich církevních a světských obcích a vyzývám královské krajské úřady, aby se toto opatření setkalo s požadovaným úspěchem.

Žádám, aby mi byla do 15. února 1836 podána zpráva o plnění vydaného nařízení a v měsíčních policejních hlášeních mi budou každý měsíc sdělovány informace o vedení těchto knih. Kontrola tohoto nařízení náleží také k povinnostem krajských úřadů, kteří se o tom mají přesvědčovat při služebních cestách.

Příloha k číslu 297

Pamětní knihy jsou prospěšné nejen v historickém, ale také v jiném zjevném kontextu, a proto je nutné, aby se o tomto nařízení dověděli královské úřady, kde mohou poskytnout dotčené nařízení světským a duchovním obcím. Aby toto slavné úsilí, které podpoří vlastenecké smýšlení a sebevědomí, přineslo očekávaný úspěch pro ty, kteří přispějí k jeho rozvoji, je potřeba řídit se následujícími bližšími pokyny.

Zaprvé. Od 1. ledna 1836 se začne v každém městě a městečku a každém významném místě, farnosti a ostatních církevních i světských obcích vést pamětní kniha a pod dohledem povolaných úřadů bude dále vedena v německém jazyce. Je však také dovoleno, aby tyto pamětní knihy byly vedeny v jazyce latinském.

Zadruhé. Pro vykonání této záležitosti je nutné zvolit na povolaném úřadě, vikariátu, magistrátu, městském soudním úřadu, hospodářském úřadu apod. schopného a všeobecně nejlépe vnímaného pána jako kronikáře.

Zatřetí. Kronika je vlastnictvím církevní nebo světské obce. Ta ji proto musí uchovávat podle předpisu v příslušném obecním domě. V případě potřeby obecního kronikáře mu je vydána a on ji po práci příslušnému úřadu opět neporušeně předá.

Začtvrté. Je lepší, když bude kronika psána na obyčejný folio formát, na dobrý papír a s dobrým černým polokřehkým inkoustem. Na začátku by měla obsahovat uvedení letopočtu, kdy se začala vést, jméno a zaměstnání kronikáře. Stejně tak musí být poznamenáno na začátku zápisů nového kronikáře, kdy nastoupil, jeho jméno a zaměstnání. Kronika musí být opatřena vazbou s tvrdými deskami, koženým hřbetem a rohy.

Zapáté. Kronika má být památkou pro obec, knihou, do níž mají být zapisovány všechny pamětihodnosti, které se přihodí v obci a mají k ní vztah.

Zašesté. Bude vhodné v úvodu kroniky případně odkázat na existenci dříve psané kroniky, listin, privilegií, spisů apod., které jsou uloženy v obecním archivu, nebo na dějiny obce vydané knižně. Není na škodu, když se čas od času připojí obrazové pohledy na místo, zajímavé budovy atd. anebo situační plány. Je obzvláště chvályhodné, aby se do kroniky načrtly stručné dějiny města, městečka, farnosti nebo obce podle vybraných pramenů. Takovou zásluhou práci je třeba konat se zalíbením a za jistou odměnu.

Zasedmé. Volbu věcí, které budou zaneseny do kroniky, není možné vyjmenovat a určit jediným nařízením. V tomto případě se musí důvěřovat uvědomělosti kronikářů. K zaznamenání do kroniky se všeobecně hodí především představit všechny události a činy, které ukazují nebo mění stav a zvláštnosti obce, nebo změny, obraz zvyků, obyčejů ve vztahu k době. Dále události, které se týkají obecní samosprávy, představit školství, funkce a hodnosti obecních úředníků, důležité administrativní příkazy, nařízení apod., povídání o stavbách, nadacích, dobročinných ústavech, občas zprávy o stavu obecního majetku, důležité zlepšení nebo zhoršení, změny na obecních hranicích nebo v obecních právech, konání důležitých kulturních akcí, úmrtí, život vynikajících občanů, pobyt významných osobností, popis slavností, dopady přírodních jevů, příklady velkého zdražení nebo zlevnění, počet ročně pokřtěných, zpodobaných, zemřelých, celkový počet obyvatelstva atd.

Zaosmé. Události, kterou jsou v kronice zapsány, se mají vztahovat především k příslušné církevní a světské obci. A pokud je jedna obec spojena do společného svazu s ní sousedící obcí neměly by být z kroniky vyloučeny události, které se kdekoli v příslušné oblasti staly a celé obce se týkají.

Zadeváté. Hodnota kronik spočívá ve věrném uvádění všech jednotlivých okolností – často zdánlivě drobností – a v jistotě, díky které se získají výše uvedené skutečnosti. Vytváří se tak pravý obraz období, jeho místních poměrů a vztahů vzdálených od veškeré domnělé, historické a filozofické systematizace. Kroniky se proto snaží, aby byly správně a jasně zaznamenány detaily událostí, slavností apod., stejně jako zvyky a události ozřejmující dobu. Je zbytečné něco přesně nařizovat, přesto je to lepší než žít v místě bez paměti.

Zadesáté. Nejsou požadovány žádné pragmatické dějiny, žádné komentáře kronikáře o vhodnosti mínění nebo jednání, žádná zdobnost a už vůbec žádný nabubřelý způsob psaní. Tomu se má kronikář spíše vyvarovat a jako nenucený způsob psaní mu má sloužit jednoduchý způsob středověkých letopisců. Střízlivé zaznamenávání faktů je nejlepší a vším, co je požadováno. Údaje nechť jsou zapisovány podle časové posloupnosti. Když není letopočet poznamenán na začátku, je třeba ho poznamenat v průběhu vypravování na okraj kroniky, stejně jako každý jednotlivý měsíc a den.

Zajedenácté. Kronikář bude asi dělat to, že provede zápisy okamžitě po jejich udání. Tato přesnost je zárukou věrnosti kronice.

Zadvanácté. Kde budou chtít vést kroniku správně a svědomitě, mohou sestavit také věcný rejstřík.

Zatřinácté. Každé církevní i světské obci bude dodán jeden výtisk tohoto návodu s oznámením příkazu. Tento výtisk bude také připojen ke kronice.

Začtrnácté. To vše zaopatřují příslušné duchovní nebo světské obce, které nechají vyrobit svazky sestávající z 300 až 350 archů s číslovanými stránkami a otisknou do ní pečeť dotčené obce.

1/b Zákon č. 80/1920 Sb. ze dne 30. ledna 1920 o pamětních knihách obecních
(zrušen v roce 2006)

§ 1

Každá politická obec jest povinna založiti a vésti pamětní knihu obecní.

§ 2

K založení a vedení pamětní knihy obecní zřízena budiž v každé obci komise. Zápisy provádí kronikář, ustanovený obecním zastupitelstvem, za přiměřenou odměnu.

§ 3

Provést zákon ukládá se ministru školství a národní osvěty a ministru vnitra.

§ 4

Zákon nabývá platnosti dnem vyhlášení.

T. G. Masaryk v. r.

Tusar v. r.

Habrman v. r.

Švehla v. r.

1/c Vládní nařízení č. 169/1932 Sb. ze dne 17. listopadu 1932 o pamětních knihách obecních (zrušeno v roce 2006)

Vláda republiky Československé nařizuje podle zákona ze dne 30. ledna 1920, č. 80 Sb. z. a n., o pamětních knihách obecních:

§ 1

(1) Každá politická obec jest povinna poříditi svým nákladem pamětní knihu obecní, a to, nemá-li ji dosud, nejpozději do 1. července 1933. Této povinnosti jest obec zbavena jen tehdy, vede-li se tam již pamětní kniha obecní a zabezpečí-li se, že tomuto účelu bude i nadále sloužiti podle předpisů tohoto nařízení, zejména za dozoru letopisecké komise (§ 7). V mezích platných obecních zřízení mohou se dvě nebo několik obcí téhož politického okresu spojit k vedení společné pamětní knihy obecní po schválení nadřízených úřadů k tomu příslušných. Pamětní knihu obecní nesmí obec zciziti a sluší ji označiti pečeti obecní na titulním listě i na každé desáté stránce.

(2) Listy musí býti v knihu pevně sešity, očíslovány a počet jich potvrzen na titulním listě starostou a jedním členem obecní (městské) rady. Všechny svazky pamětní knihy obecní musí býti řádně vázány.

§ 2

Účelem pamětní knihy obecní jest zachovati místní dějiny pro poučení budoucích.

§ 3

(1) Kronikář (letopisec) zapíše na počátku zápisu své jméno a povolání. Úvodem k pamětem podá popis stavu obce v těch letech, kdy pamětní kniha byla založena, potom zaznamenává v časové posloupnosti pamětihodné současné události místní, které výstižně zobrazují obec po stránce hospodářské, populační, sociální, veřejně zdravotnické, kulturní, lidopisné, náboženské a po stránce života národního.

(2) Události, týkající se okresu, země nebo státu, zaznamenává jen potud, pokud podstatně souvisí se životem v obci.

(3) V pamětní knize obecní budiž též zaznamenáno, jaký ohlas měly v obci veliké události dějinné, např. světová válka, vznik Československé republiky a pod. Zřetel budiž též vzat na jubilejní a jiné významné oslavy státní.

(4) Kronikář poznamenává si zpravidla látku pro pamětní knihu obecní do příručního sešitu a po nějaké době, až se názory na události ustálí, činí zápisy do pamětní knihy obecní, vybíraje pouze věci podstatné. Veřejné úřady a ústavy jsou povinny, aby kronikáře v této činnosti podporovaly, oznámily mu na požádání úřední data a podaly informace, pokud jest toho potřeba k účelům pamětní knihy obecní a neodporuje to platným předpisům nebo veřejným zájmům. Jestliže kronikář potřebuje dat nebo informací od místních spolků, správ velkostatků, průmyslových podniků a pod., a nedosáhne jich sám, jest na politické obci, aby smírně zakročila, po případě požádala dozorčí úřad (§ 10) o zprostředkování.

§ 4

Úkolem kronikáře pověřuje obecní (městské) zastupitelstvo zpravidla jednatele místní komise osvětové, učitele, správce archivu, obecního (obvodního) notáře aj., vždy však osobu, která má pochopení pro svůj vážný úkol, chce své poslání svědomitě plniti, má pro to schopnosti, znalost místních poměrů a zvláště smysl pro pravdu. V obcích, čítajících více než 10 000 obyvatelů, budiž úkol kronikáře svěřen odborníku archivnímu, musejnímu nebo kvalifikovanému úředníku obecnímu, zvláště knihovníkovi. V obcích těchto stará se kronikář, aby byla soustavně sbírána veškerá látka, vztahující se k dějinám obce. Ukládá do obecního archivu úřední vyhlášky, úplné ročníky časopisů, vycházející v místě nebo v okolí, monografie, týkající se místních dějin, a pod.

§ 5

Kronikář je povinen zapisovati události pravdivě, věrně a věcně za bezprostředního dozoru letopisecké komise (§ 7) a dbáti při tom usnesení obecní (městské) rady, obecního (městského) zastupitelstva a toho, co dozorčí úřad (§ 10) ustanoví. Má nárok na odměnu, již určuje obecní (městské) zastupitelstvo podle vykonané práce, přihlížejíc k návrhu letopisecké komise.

§ 6

Kronikář vkládá pamětní knihu do pevného a trvalého pouzdra a uschová ji do uzamčené skříně, na místě bezpečném a suchém, zpravidla ve škole, na obecním (městském) úřadě nebo na úřadě obecního (obvodního) notáře, ve městech, která mají odborně řízené archivy, v archivu městském. Půjčiti ji domů není dovoleno. Popsaná pamětní kniha obecní budiž bezpečně uložena, na př. v místním museu, v archivu nebo v obecní knihovně.

§ 7

(1) Letopiseckou komisi (§ 2 zák. č. 80/1920 Sb. z. a n.) tvoří starosta obce a dva občané, ustanovení k tomu obecním (městským) zastupitelstvem, v případě posledního odstavce ještě další občané. Komise jest povinna dozíratí na úpravu pamětní knihy obecní a zápisy v ní, v pochybných případech určí zápis nebo nařídí změnu, doplnění nebo opravu zápisu po stránce věcné. Má-li kronikář námitky proti pokynu komise, rozhodne obecní (městská) rada a v druhé stolici obecní (městské) zastupitelstvo s platností konečnou. Z rozhodnutí obecní (městské) rady může se odvolatí i letopisecká komise. Tím není dotčeno právo dozoru podle § 10.

(2) Na konci každého roku podá komise obecnímu (městskému) zastupitelstvu zprávu o vedení pamětní knihy. Sezná-li komise, že kronikář neplní svých povinností, ačkoliv ho komise již před tím napomenula, jest obecní (městské) zastupitelstvo povinno zbaviti kronikáře jeho úkolu a ustanoviti nového.

(3) Každá národnost, jejíž příslušníci v obci obývající činí aspoň 20 procent obyvatelstva obce podle posledního sčítání lidu, má nárok na zastoupení v letopisecké komisi dalším občanem, a to své národnosti, pokud se jí nedostalo zastoupení už ve tříčlenné komisi podle odst. 1. tohoto paragrafu.

§ 8

(1) Členové letopisecké komise mohou kdykoliv nahlédnouti do pamětní knihy obecní. Totéž právo přísluší i zástupci dozorčího úřadu (§ 10).

(2) Jiným osobám může povoliti nahlédnutí obecní (městská) rada, vyslechnuvši před tím kronikáře. Odpírá-li se toto povolení, může je udělití dozorčí úřad (§ 10), pokud jde o nahlédnutí v pamětní knihu obecní za účelem studijním. V obou případech děje se nahlédnutí za dozoru kronikáře, jenž o tom vede zvláštní záznam.

§ 9

(1) Pamětní kniha obecní budiž vyložena k veřejnému nahlédnutí na obecním (městském) úřadě nejméně jednou za tři roky po čtrnáct dní jdoucích za sebou. Tuto okolnost jest včas předem obvyklým způsobem veřejně vyhlásiti.

(2) Do osmi dnů po uplynutí lhůty uvedené v odst. 1. má každý občan právo navrhnouti věcnou změnu, doplnění nebo opravu zápisu v pamětní knize obecní. O návrhu rozhodne obecní (městská) rada a v druhé stolici obecní (městské) zastupitelstvo s platností konečnou. Tím není dotčeno právo dozoru podle § 10.

§ 10

Dozor nad prováděním zákona a tohoto nařízení přísluší nadřízenému úřadu politickému, u něhož buď veden zvláštní rejstřík o pamětních knihách obecních. Tento úřad vede zvláště dozor nad tím, aby v obcích byly vedeny řádně pamětní knihy obecní. Shledá-li závady, jest oprávněn a povinen zjednatí potřebnou nápravu. K témuž cíli může úřad uložití obcím, aby určitý zápis byl v pamětní knize proveden nebo byl vyškrtnut, pozměněn, opraven, doplněn nebo vůbec náležitě upraven tak, jak úřad stanoví. Nevyhoví-li obec příkazu dozorčího úřadu, ač upomenuta, může též zjednatí nápravu vlastními orgány na útraty obce. V těchto případech je obec povinna k žádosti zmíněného úřadu ustanoviti jiného kronikáře na místo dosavadního. Výkonem dozoru, pokud nečiní tak sám, může úřad pověřiti důvěryhodné osoby, které tento úkol plní jako úřad čestný.

§ 11

Tímto nařízením se zrušuje vládní nařízení ze dne 9. června 1921, č. 211 Sb. z. a n., kterým se provádí zákon o pamětních knihách obecních. Předpisy tohoto nařízení mají v zemi Podkarpatoruské platnost, dokud se její sněm v mezích své působnosti neusnese na zvláštním zákoně o pamětních knihách obecních.

§ 12

Nařízení toto nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede je ministr školství a národní osvěty v dohodě s ministrem vnitra.

Malypetr v. r.

Černý v. r.	Dostálek v. r.
Dr. Trapl v. r.	Dr. Hodža v. r.
Dr. Dérer v. r.	Bradáč v. r.
Dr. Meissner v. r.	Dr. Czech v. r.
Dr. Matoušek v. r.	Dr. Spina v. r.
Bechyně v. r.	Dr. Franke v. r.
Dr. Šrámek v. r.	

1/d Směrnice ministerstva školství a kultury z 30. ledna 1956 o vedení kronik **(zrušena v lednu 2007)**

Důležitou složkou kulturní činnosti v obcích je obecní kronikářství. V obecních kronikách se, jako v historickém prameni, písemnými záznamy i jinými doklady zachybuje obraz života a vývoje našich obcí na jejich cestě k socialismu. Zároveň se kroniky užívají jako významného osvětového prostředku pro politické uvědomování a posilování našeho lidu v jeho budovatelském úsilí. Aby kronikářství mohlo tyto úkoly plnit, je třeba, aby vycházelo ze zásad historického materialismu jako ze spolehlivé vědecké základny pro hodnocení přírodních a společenských jevů. Kronikářské záznamy proto musí být oproštěny od dřívější falešné, předstírané objektivnosti a hostejnosti k otázkám třídního boje, neboť jen tak se kronika stává důležitým historickým pramenem a osvětovým prostředkem.

Protože v četných kronikách, vedených u národních výborů, zápisy ještě mají různé nedostatky, chybí v nich zápisy za delší dobu nebo nejsou dokonce vůbec zřízeny, vydává ministerstvo kultury pro vedení obecních kronik tyto směrnice:

Čl. I. Základní ustanovení

- (1) U každého místního národního výboru musí být vedena kronika.
- (2) V Praze se vede kronika u ústředního národního výboru, do níž se zaznamenávají nejvýznamnější události, které se staly na území Velké Prahy. U obvodních národních výborů se vede mimo to podrobnější kronika o událostech, které se staly v obvodu působnosti těchto národních výborů.
- (3) V ostatních velkých městech, jako je v Brně, Plzni a Ostravě, mohou být kroniky vedeny buď obdobně jako v Praze, může být vedena jen kronika jediná, anebo – je-li to účelné – jen samostatná kronika v každém městském obvodu.

Čl. II. Obsah zápisů

- (1) Do obecní kroniky se zaznamenávají zprávy a údaje, jimiž se líčí obraz obce na všech úsecích jejího života, tedy zejména hospodářské budování, politický a kulturní život v obci.
- (2) Události, které se týkají okresu, kraje nebo státu, se zaznamenávají tehdy, jestliže se orazily v životě obyvatel obce.
- (3) Do kroniky mohou být zapisovány průběh a líčení vojenských akcí z osvobozovacích bojů v roce 1945, v dalších letech popis vojenských slavností, účast armády při spolupráci a družbě s občanstvem, vylíčení pomoci armády při nálehavých úkolech národohospodářských nebo při živelných pohromách, vylíčení pietních aktů (odhalování vojenských pomníků, kladení věnců k pomníkům apod.).

Čl. III. Kronikář

- (1) Funkcí kronikáře pověřuje rada místního národního výboru jen takového občana oddaného lidově demokratickému zřízení, který politickou vyspělostí a všeobecnými znalostmi zaručuje řádné vedení kroniky; podle potřeby ustanovuje též jeho spolupracovníky, a to ideového pracovníka, který je poradcem kronikáře ve věcech ideologických a dokumentátora, který pomáhá kronikáři při sběru dokladů a zpráv, po případě i písáfe.
- (2) Není-li možno v obci nalézt vhodného dobrovolného pracovníka pro funkci kronikáře, může dát odbor pro školství a kulturu rady okresního národního výboru souhlas, aby vedením kroniky byl pověřen kronikář ze sousední obce. Tento souhlas může však být udělen jen výjimečně a jen pro malou obec.
- (3) V obcích s více než 10.000 obyvateli a v sídlech okresních národních výborů má být funkcí kronikáře pověřen zpravidla archivář, pracovník musea nebo jiná odborně kvalifikovaná osoba.

Čl. IV. Práva a povinnosti kronikáře

- (1) Kronikář je povinen pravdivě, věrně a věcně zapisovat události, které se staly v obci, zejména ty, které vystihují účast obce při budování socialismu. Přitom musí kronikář dbát pokynů rady místního národního výboru a pracovníků odborů kultury rady národních výborů vyšších stupňů a ministerstva kultury.
- (2) Kronikář je oprávněn požádat výkonné orgány národních výborů a jiné orgány státní správy, dobrovolné a jiné organizace o poskytování zpráv a údajů potřebných pro zápisy do kroniky. Uvedené orgány jsou při poskytování zpráv a údajů povinny dbát předpisů o zachování státního, hospodářského a služebního tajemství.
- (3) Kronikář i jeho spolupracovníci jsou povinni pečlivě dbát toho, aby státní, hospodářské a služební tajemství, o němž se dovědí při výkonu své funkce, bylo přísně zachováno. Údaje, které nebyly zveřejněny v tisku, rozhlase nebo jinými prostředky, a které by prozrazovaly státní, hospodářské nebo služební tajemství, nesmějí být v kronikách uváděny.

Čl. V. Vnější úprava kroniky

- (1) Titulní list kroniky označí kronikář nebo jeho spolupracovník nadpisem „Kronika“, obec, okres
- Pod tím se připojí datum založení kroniky, razítko rady národního výboru a podpis předsedy místního národního

výboru. Na rubu titulního listu se uvede záznam o počtu stran v kronice, který se potvrdí stejným způsobem jako údaje na přední stránce titulního listu. Kronika musí být pevně vázána a její stránky ručně číslovány.

Kroniku je nutno ukládat v pevném a trvanlivém pouzdře na bezpečném a suchém místě v úřadovně místního národního výboru, v městech pak v městských archivech. Také přílohy ke kronice je třeba bezpečně uložit.

(2) Nový kronikář zapíše do kroniky vždy nejprve své jméno, jména a povolání svých spolupracovníků. Dále uvede svůj stručný životopis.

Čl. VI. Příprava zápisů

(1) Před zapisováním do kroniky si činí kronikář záznamy do příručního sešitu s číslovanými stránkami nebo na volných číslovaných listech v takovém pořadí, v jakém se události v obci staly. Tyto záznamy je třeba pořizovat soustavně v průběhu celého roku.

(2) Návrh zápisů, které mají být podle těchto záznamů provedeny, sestaví kronikář úhrnně za celý rok tak, aby výstižně zachycovaly všechny důležitější události v obci v oblasti hospodářské, politické a kulturní. Návrh zápisů za uplynulý rok předloží nejdříve do 15. března následujícího roku stálé kulturní komisi a obsah zápisů s ní projedná. Potom předloží návrh zápisů radě (místního) národního výboru ke schválení. Schválený návrh pak zapíše do kroniky.

(3) Doklady, shromážděné jako přílohy k zápisům, kronikář očísluje a uloží se seznamem ve zvláštním obalu.

Čl. VII. Účast veřejnosti

Každého roku v době od 9. do 24. května vyloží se u národního výboru kronika k veřejnému nahlédnutí. Vyložení je třeba předem veřejně vyhlásit, aby se zápisy staly předmětem diskuse občanů a sloužily tak k jejich uvědomování. Jsou-li z řad občanstva k zápisům připomínky, požádá kronikář radu místního národního výboru o rozhodnutí, zda k nim má být přihlédnuto.

Čl. VIII. Používání kroniky

(1) Zápisů v kronice používají kronikář i osvětoví pracovníci při osvětové práci, např. při besedách s občany apod.

(2) V době, kdy není kronika vyložena, je možné do ní nahlédnout jen v úřadovně národního výboru za přítomnosti kronikáře nebo zaměstnance, kterého k tomu určí rada místního národního výboru. Osoby, které nejsou k tomu oprávněny, nesmějí používat údajů uvedených v kronice k statistickému zjišťování.

Čl. IX. Archivování kronik

Díly kronik, v nichž záznamy končí zápisem starším padesáti let, je třeba uložit do příslušného okresního archivu, popř. do jeho depotu, po předběžné dohodě s jeho vedoucím. Pro osvětové a badatelské účely mohou být tyto díly kronik vyžádány kronikářem k nahlédnutí, předloží-li písemné pověření příslušného výkonného orgánu národního výboru.

Čl. X. Náklady na vedení kronik

Potřebnou částku na odměny kronikářům a na kroniky zajišťuje příslušný národní výbor ve svém rozpočtu. Poskytování odměn kronikářům bude upraveno zvlášť.

Čl. XI. Řízení a dozor

(1) Na řádné vedení kronik a dodržování lhůt stanovených pro kronikářské práce dozírají odbory kultury a pro školství a kulturu (pro kulturu) rad krajských a okresních národních výborů a ministerstvo kultury.

(2) Odbory pro školství a kulturu (pro kulturu) rad okresních národních výborů jsou povinny vést evidenci o stavu kronik v jednotlivých obcích a pečovat o politickou a odbornou výchovu kronikářů.

Čl. XII. Přechodná ustanovení

(1) V obcích, kde kronika dosud nebyla založena anebo se ztratila, musí být založena nejpozději do konce dubna 1956. V kronice, která se zakoupí z prostředků místního národního výboru, bude do té doby mimo životopis kronikáře a jeho spolupracovníků zapsán popis obce a s kronikářskými pracemi za r. 1955 musí být alespoň započato.

Události od roku 1945 do konce roku 1954 se zapíší do kroniky ve formě jediného zápisu, v němž budou souhrnně zhodnoceny nejdůležitější události, které se staly v obci v tomto období. Přitom bude zvlášť přihlédnuto k osvobození sovětskou armádou a k událostem v r. 1948. Zápis je možno podle potřeby rozdělit ve dvě stati; v první se zhodnotí události od r. 1945 do roku 1948, v druhé události od r. 1948 do konce roku 1954. Zápis lze pořídit buď podle zachovaných dokladů nebo – není-li to možné – podle výpovědí tří hodnověrných pamětníků, jejichž jména se uvedou v zápise. Tento zápis je třeba provést do konce září 1956. Zároveň se zaznamená důvod, proč kronika nebyla do té doby psána.

Zápisy za r. 1955 se provedou stejným způsobem jako zápisy za běžný rok.

(2) Byla-li kronika dříve vedena, avšak v zápisech nebylo po určitou dobu pokračováno, je nutno, aby nejdříve do konce září 1956 byly chybějící zápisy doplněny, nebo nahrazeny souhrnným zápisem, pořízeným obdobným způsobem jako v odstavci 1.

(3) V každém případě předloží kronikář návrh dodatečných zápisů, pořizovaných podle odstavců 1 a 2 za období do konce r. 1954, nejpozději do 1. září 1956; v Praze, Brně, Plzni a Ostravě nejpozději do konce roku 1956.

Čl. XIII. Závěrečné ustanovení

Touto instrukcí se ruší směrnice ministerstva informací a osvěty poř. č. 1275/50 Sb. ob.

Náměstek ministra:

Zdislav Buřival v. r.

1/e Zákon č. 132/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o kronikách obcí, stručný rozbor jeho nedostatků

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1 Úvodní ustanovení

Každá obec vede kroniku obce (dále jen „kronika“), do níž se zaznamenávají zprávy o důležitých a pamětihodných událostech v obci pro informaci i poučení budoucím generacím.

§ 2 Vedení a uložení kroniky

(1) Kronika je vedena jako ručně psaná kniha s číslovanými listy nebo v elektronické podobě s následným tiskem číslovaných listů po uzavření každého kalendářního roku na trvanlivém papíře určeném pro dokumenty*), které se zajistí vazbou.

(2) Nedílnou součástí kroniky je příloha, která obsahuje písemné, obrazové nebo zvukové dokumenty doplňující zápis v kronice.

(3) Obec zabezpečí kroniku proti ztrátě, poškození a neoprávněnému přístupu.

§ 3 Zápis do kroniky

Zápis do kroniky se provádí nejméně jedenkrát za kalendářní rok. O obsahu zápisu rozhoduje obec.

§ 4 Nahlížení do kroniky a využití kroniky

Do kroniky může každý nahlédnout ve vymezené době na obecním úřadě; pokud je nahlížení umožněno do kroniky ručně psané nebo do kroniky v podobě tištěné vázané papírové knihy s číslovanými listy, děje se tak pod dohledem kronikáře. Občan obce starší 18 let, jakož i osoba, které zákon přiznává práva občana obce, může navrhnout písemně změnu, doplnění nebo opravu zápisu v kronice. Obec na základě těchto návrhů podle okolností zápis v kronice opraví, doplní nebo jinak změní.

§ 5 Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

1. Zákon č. 80/1920 Sb. z. a n. , o pamětních knihách obecních.
2. Vládní nařízení č. 169/1932 Sb. z. a n. , o pamětních knihách obecních.

§ 6 Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem třetího kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

Zaorálek v. r.

Klaus v. r.

Paroubek v. r.

Stručný rozbor nedostatků tohoto zákona (podle J. C.):

1. Zákon vůbec nepočítá s osobou kronikáře. Zmiňuje ji pouze v § 4, kdy by se měl kronikář účastnit nahlížení do knihy. Nicméně o tom, kdo kroniku vlastně píše a kdo kronikáře jmenuje, se nedovídáme, resp. víme jen, že ji vede obec, a to je poměrně široký pojem.
2. Obdobné je to při schvalování ročního zápisu, o čemž má opět rozhodnout obec. Není zde však stanoveno, dokdy se tak má stát.
3. Obec má také provést na případný návrh z řad občanů opravu, doplnění nebo jinou změnu zápisu v kronice. Nevíme však, kdo to schválí či projedná.
4. Zákon vylučuje možnost psaní kroniky na psacím stroji.
5. Když se nehovoří o kronikáři, přirozeně chybí zprávy o jeho odměnách.
6. Zákon si nevšímá obsahové ani formální stránky knihy. Lze tedy klidně psát propisovací tužkou, vlepovat fotografie, používat ke kreslení fixové či vodové barvy atd.
7. Neuvádí se, co se do kroniky má psát a co ne a hlavně, kdo to má zapsat.
8. Výslovně není zakázáno půjčování kroniky, zákon kalkuluje pouze s nahlížením do ní.
9. Nahlížení je možné ve vymezené době, avšak kdo a kdy ji určí, zda se tak má dík pravidelně v nějakém periodickém období, se už nedovídáme.
10. Zákon neřeší případné postihy při jeho nedodržování, avšak tento fakt se objevuje u všech zákonů, směrnic a nařízení od roku 1835, které kronikářství upravovaly.

*) § 5 odst. 1 vyhlášky č. 646/2004 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby.

PŘÍLOHA - 2 -

2/a Příkaz k vedení pamětní knihy v Ledenicích v roce 1835 (27. 12. 1835), jeho transkripce a překlad
(SOKA ČB, AM Ledenice, karton 25, sign. F/3, inv. č. 264)

4450.

Das Marktgericht
in Ledenitz!

Ihre Erlaubung Ich mit königl. Reichsgericht
von 27. Octobr. J. N. 649 Kreis 239 verhalten
Erhaltung die ein- und fortführung von
Memorabilien, Zeit und Andenkbüchern auch
Chroniken betressend wird, das Marktgericht
aufgefordert des ehestens anher anzuzeigen,
welche Einleitungen dasselbe in dieser Beziehung
bisher schon getroffen habe, was dies Fall
veranlast worden und welches Individuum zu
dessen Besorgung bestimmt sein, dann ob nicht
schon dasselbst ein gedenktbuch und seit wie
lange bestehe und von wem bis nun geführt
worden sein übrigen aber thätigten dahin zu
wirken, dass diesem hohen Auftrage genau
nachgelebt werde. Vom Schutzobrigkeitlichem
Amte der Hft. Wittingau am 27. Dezbr 1835.

Ledenitz
27. Dezbr 1835.

Transkripce (J. C.):

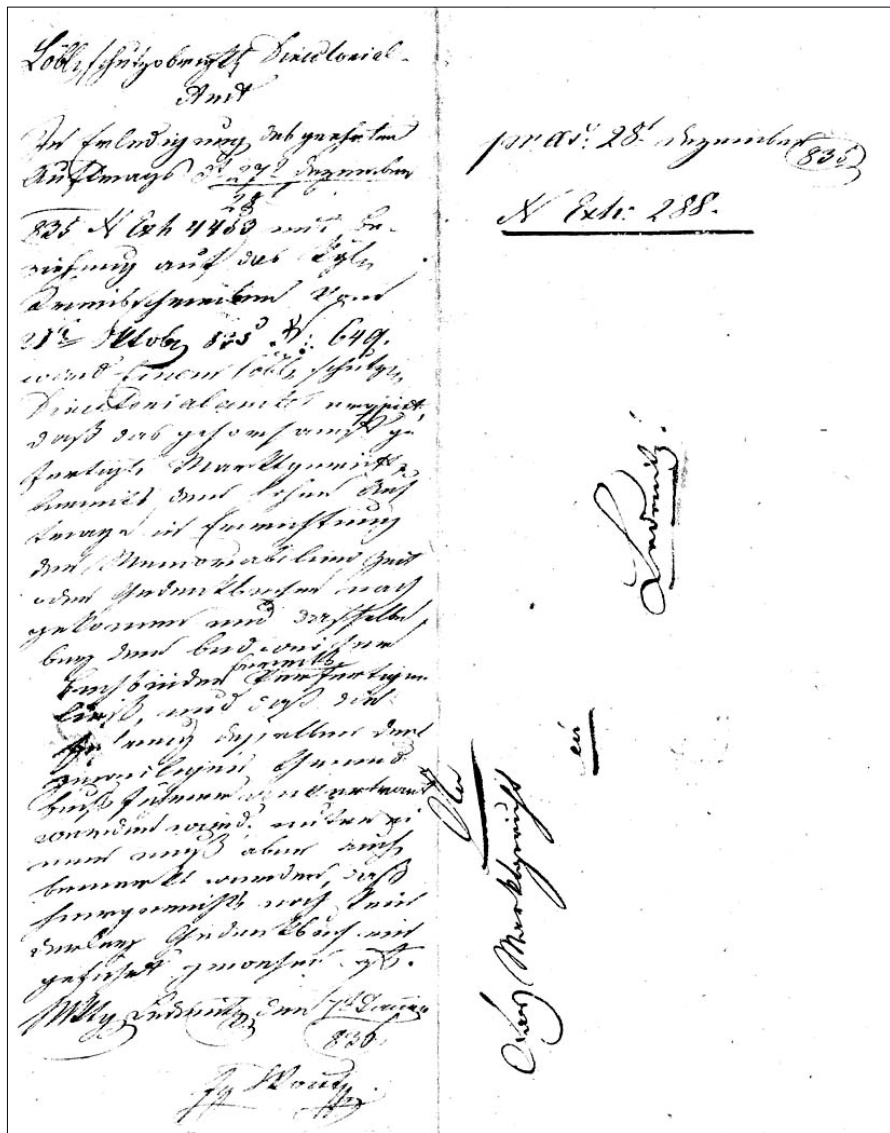
An das Marktgericht in Ledenitz!
Zur Erledigung des mit königl. Kreis schreiben von 20. October I. J. N. 649 §239 erhaltenen Auftrages die ein- und fortführung von Memorabilien, Zeit und Andenkbüchern auch Chroniken betressend wird, das Marktgericht aufgefordert des ehestens anher anzuzeigen, welche Einleitungen dasselbe in dieser Beziehung bisher schon getroffen habe, was dies Fall veranlast worden und welches Individuum zu dessen Besorgung bestimmt sein, dann ob nicht schon dasselbst ein gedenktbuch und seit wie lange bestehe und von wem bis nun geführt worden sein übrigen aber thätigten dahin zu wirken, dass diesem hohen Auftrage genau nachgelebt werde. Vom Schutzobrigkeitlichem Amte der Hft. Wittingau am 27. Dezbr 1835.

Překlad (J. C.):

Městskému úřadu v Ledenicích!
K vyřízení příkazu královské komory sepsaného 20. října tohoto roku č. 645 §239, který příkazuje zavést a vést paměti, časovou, pamětní knihu neboli kroniku, vyzýváme městský úřad, aby co nejdříve našemu úřadu oznámil, jaké kroky, které tento výnos ukládá, již v této věci vykonal, jaká osoba byla určena k jeho vyplnění, jestli už dříve neexistovaly nějaké pamětní knihy a popř. jak dlouho a kým doteď byly vedeny. Nakonec znovu připomínáme, aby toto vyšší nařízení bylo přesně dodrženo. Patronátní vrchnostenský úřad v Třeboni, 27. prosince 1835.

2/b Reakce představitelů Ledenic (1. 1. 1836) na předchozí příkaz, její transkripce a překlad

(SOKA ČB, AM Ledenice, karton 25, sign. F/3, inv. č. 264)

Transkripce (J. C.):

Löbl. Schutzobrichkeiten Directorialamt

In Erledigung des geehrten Auftrags dt. 27. Dezember 1835 N. Ext. 4453 mit beziehung auf das kgl. Kreis schreiben vom 20. October 1835 N. 649 wird einem löbl. Schutzdirectorialamt avisiert, dass das gehorsamst gefertigte Marktgericht bemerkt den hohen Auftrage in Einrichtung den Memorabilien-, Zeit-, oder Gedenkbuchen nachgekemme und dasselbe bei dem budweisem Buchbilder bereits verfertign liess und dass die Führungen desselben den geweiligen Chronikbuchs führen werden wird unter einem muss aber auch bemerkt werden, dass hiergerichts noch kein derley Gedenkbuch eingeführt geworfne ist. Mktg. Ledenitz den 1. Januar 1836.

Překlad (J. C.):

Slavné patronátní vrchnostenské ředitelství

Ve věci vyřízení váženého nařízení z 27. prosince 1835 č. 4453 se zřetelem na dopis královské komory z 20. října 1835 č. 649 je slavnému ředitelství oznámeno, že nejposlušněji podepsaný městský úřad zmiňovanou nabídku vzal na vědomí a zřízení deníkové, časové nebo pamětní knihy splní. Knihu již nechal vyrobít u budějovického knihaře a kronika bude u úřadu vedena. Musíme však také poznamenat, že zdejší úřad dosud žádnou podobnou pamětní knihu nevedl. Městský úřad Ledenice 1. ledna 1836.

PŘÍLOHA - 3 -

Tabulka 1 – Přehled ledenických obecních kronik

Kronika – název	Obsahuje léta	Kronikář	Jmenován/začal	Skončil	Zapsal léta	Strany	Poznámky
I. svazek <i>Památní (pamětní) kniha obce Ledenic</i> (rozměry 36 x 31,5 cm)	1885-1940	František Sládek	1885	1891	1885-1891	1-17	
		Emil Králík	1910	1912	1892-1912	17-37	Léta 1892-1909 zapsána zpětně
		Josef Prošek	Podzim 1923	1926	1913-1925	39-57	Léta 1913-1922 zapsána zpětně
		Antonín Rubín	10. 2. 1927	30. 4. 1939	1926-1938	58-90	Vpisky na s. 41-45, dopsal i závěr roku 1925
		Theodor Sládek	5. 6. 1939	1940	1939-1940	90-102	Osud kroniky za války je nejasný
II. svazek <i>Kronika města Ledenic</i> (rozměry 30 x 22 cm)	1945-1958	František Pohan	Květen 1945	Říjen 1945	1945	7-28	
		Karel Vaněk	Konec 1947	1950	1946-1950	29-71	Rok 1946 dopsán zpětně
		Augustin Vojta	Listopad 1950	25. 7. 1955	1951-1955	73-203	
		František Krafl	Srpen 1955	1958	1955-1958	205-386	Dopsal zbytek roku 1955
III. svazek <i>Neznáme, kronika nezvěstná</i>	1959-1967	František Krafl	Srpen 1955/1959	1959	1959	-	Dokončil předchozí kroniku
		Robert Linha	1. 1. 1960	1967	1960-1967	-	Pokračoval v další kronice
IV. svazek <i>Kronika obce Ledenice</i> (rozměry 30 x 22 cm)	1968-1987	Robert Linha	1. 1. 1960/1968		1968-1970	1-48	
		Jan Tůma	Počátek 1972	1974	1971-1974	49-133	
		PhDr. Drahoslava Kálalová	1. 1. 1981	1987	1975-1987	134-300	Léta 1975-1980 zapsána zpětně
V. svazek <i>Kronika obce Ledenic</i> (rozměry 31 x 23 cm)	1988-2007	PhDr. Drahoslava Kálalová	1. 1. 1981/1987	1994	1988-1994	1-151	Dokončila předchozí kroniku
		Jan Čížkovský	1995	2004	1995-2002	152-291	
		Jiří Cukr	1. 4. 2004	Stále píše	2003-2007	292-388	Podle poznámek Jana Čížkovského dopsal rok 2003

Tabulka 2 – Přehled kronikářů, doba a délka vedení kroniky

Kronikář(ka)	Narozen(a)/zemřel(a)	Povolání	Kroniku vedl(a) v letech	Řádky na stránce (průměr)	Věk na začátku kronikářské práce (roky)	Délka vedení (roky)	
František Sládek	1845 Ledenice/1910 Ledenice	Krejčí, tajemník úřadu	1885-1891	29	40	6	
Emil Králík	1851 Dětenice/1915 Ledenice	Rolník, tajemník úřadu	1910-1912	27	59	3	
Josef Prošek	1886 Sezimovo Ústí/1972 Ledenice	Malíř, lakýrník	1923-1926	29	37	4	
Antonín Rubín	1879 Bechlín/1958 Ledenice	Učitel	1927-1938	43	48	12	
Theodor Sládek	1894 Ledenice/1974 Ledenice	Učitel	1939-1940	31	45	2	
František Pohan	1902 Nová Cerekev/1997 Liberec	Učitel	1945	25	43	1	
Karel Vaněk	1909 Kardašova Řečice/1994 Ledenice	Poštovník	1947-1950	25	38	4	
Augustin Vojta	1911 Kouřim/nezjištěno	Učitel	1951-1955	21	39	5	
František Krafl	1898 Vrcov/1977 Ledenice	Truhlář, knihovník, předseda MNV	1955-1959	21	57	4	
Robert Linha	1902 Doudleby/1976 Ledenice	Učitel	1960-1970	30	58	11	
Jan Tůma	1920 Cehnice/1976 Ledenice	Finančník	1971-1974	22	51	4	
PhDr.Drahlava Kálalová	1935 České Budějovice	Zdravotnice, asistentka na pedagogické fakultě	1981-1994	23	46	14	
Jan Čížkovský	1925 Ledenice/2004 Ledenice	Učitel	1995-2002	25	70	8	
					Průměrný věk na začátku kronikářské práce a průměrná délka vedení	48,5 let	6 let

PŘÍLOHA - 4 -

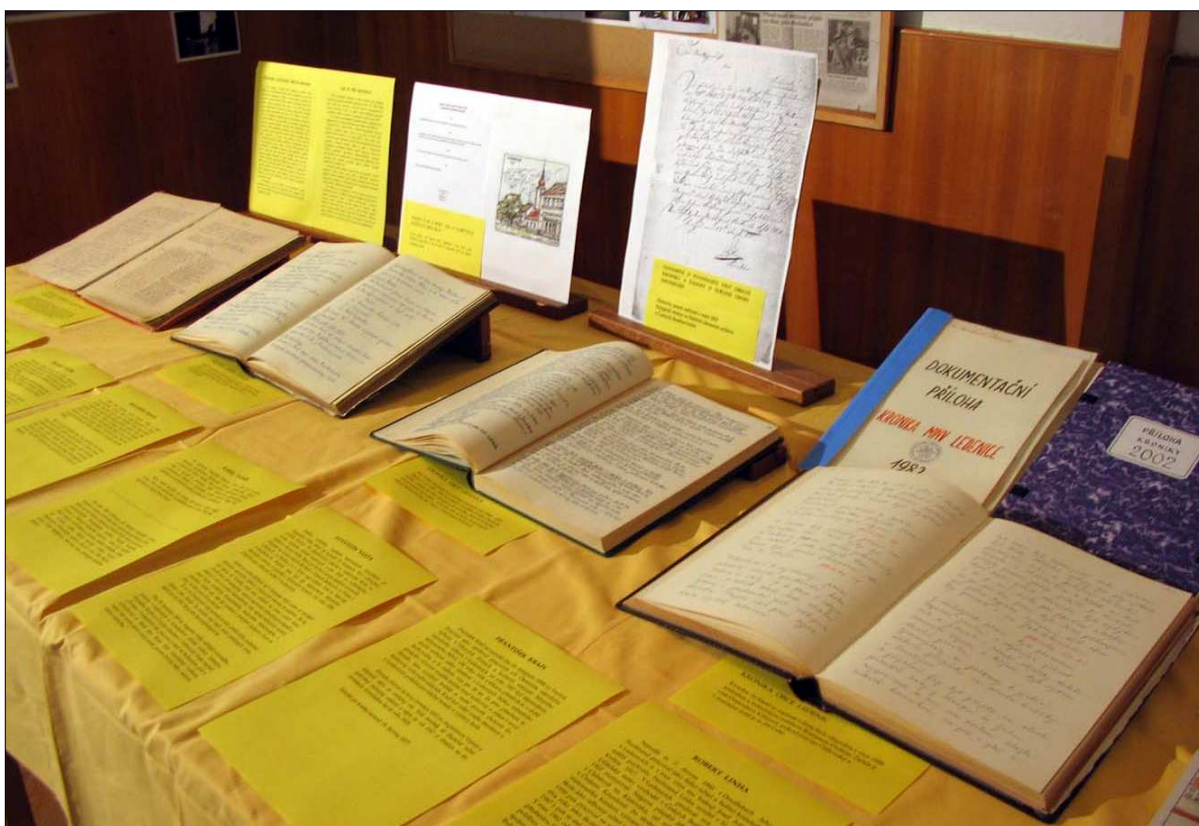
Fotografie uložení obecních kronik a dokumentačních příloh na radnici a fotografie z výstavy ledenických kronik v prosinci 2005

Uložení obecních kronik a dokumentačních příloh ve skříni na radnici (foto autor, 2006).

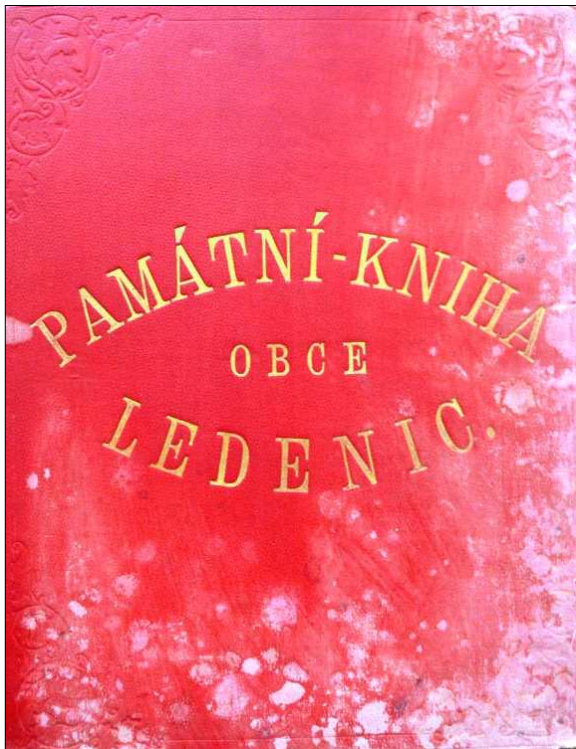
Spolkové kroniky na výstavě konané ve dnech 3.-5. prosince 2005 v Ledenicích (foto autor).

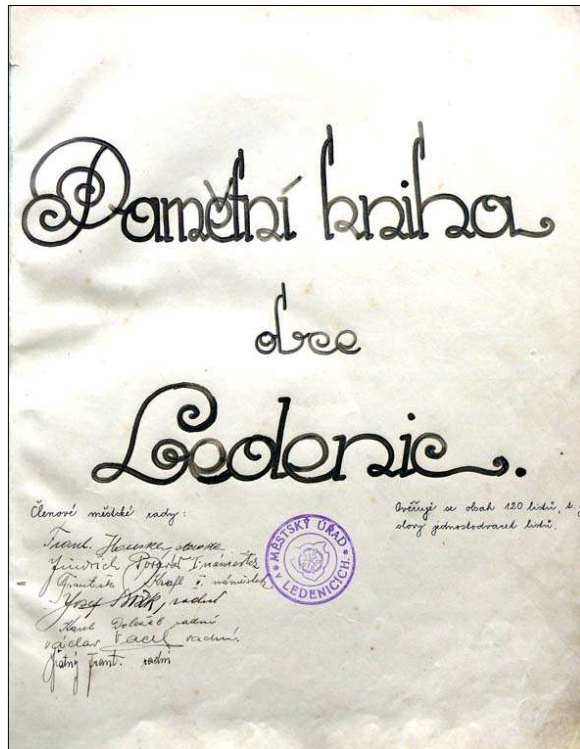
Čtyři svazky ledenické obecní kroniky a další materiály na prosincové výstavě v roce 2005 (foto autor).

PŘÍLOHA - 5 -

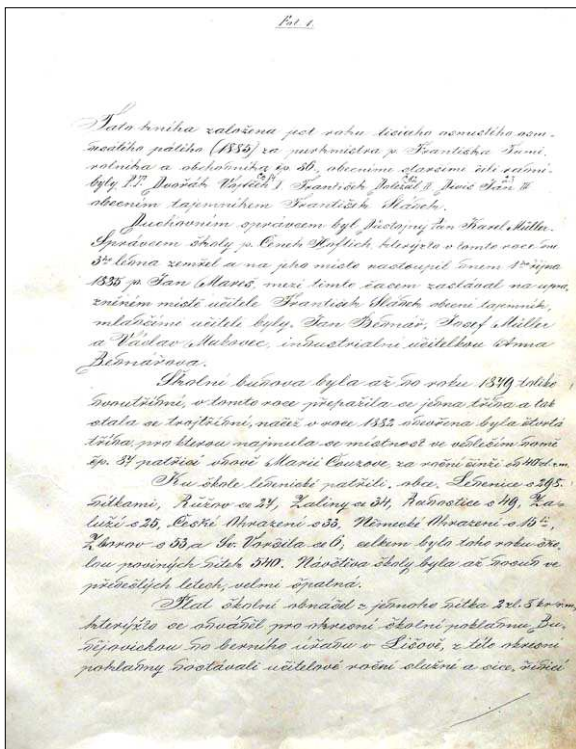
5/a Kronika se zápisy z let 1885-1940

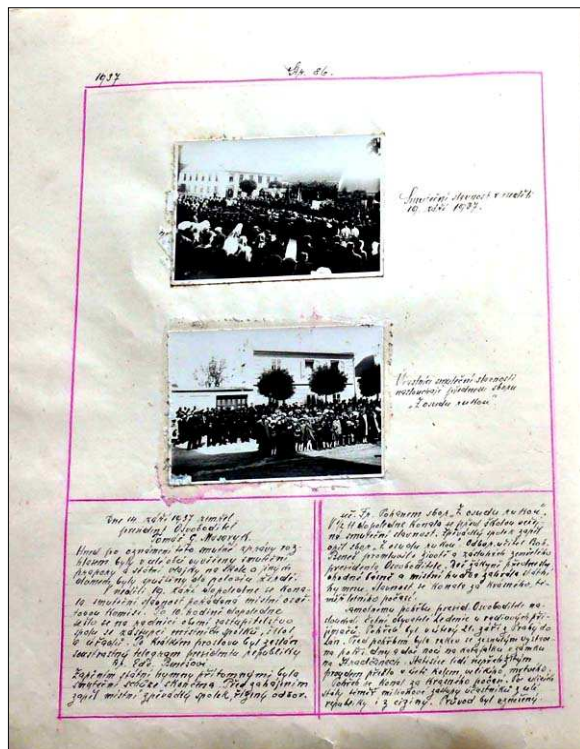
Desky knihy.

Úvodní strana v knize.

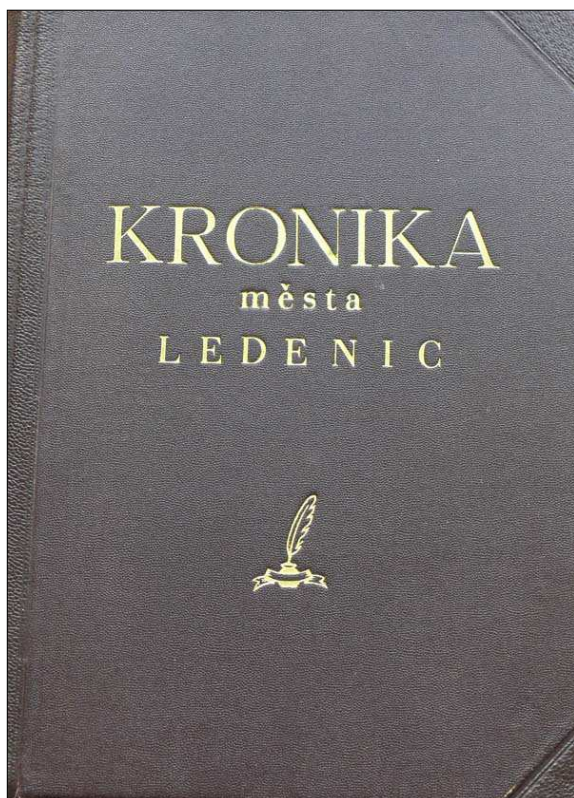

První strana nejstarší ledenické obecní kroniky s informacemi o celkových poměrech v městysi.

Fotografie z tržny za zemřelého T. G. Masaryka u zápisu z roku 1937 (s. 86).

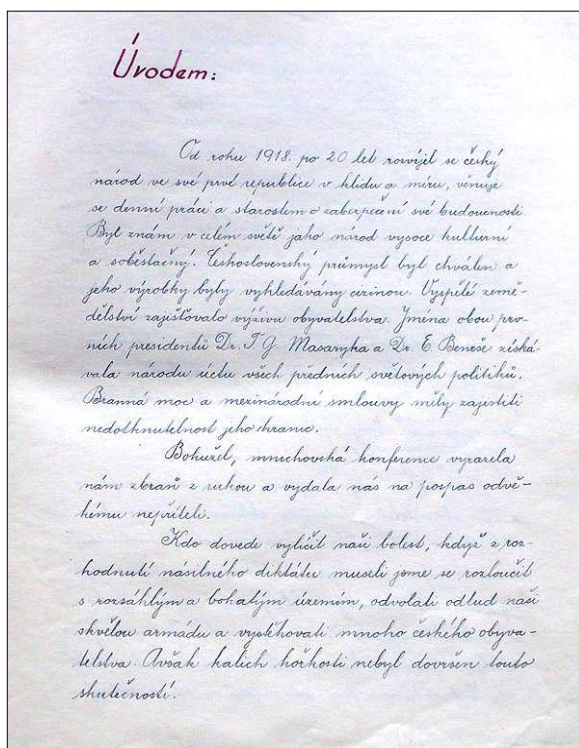
5/b Kronika se zápisy z let 1945-1958

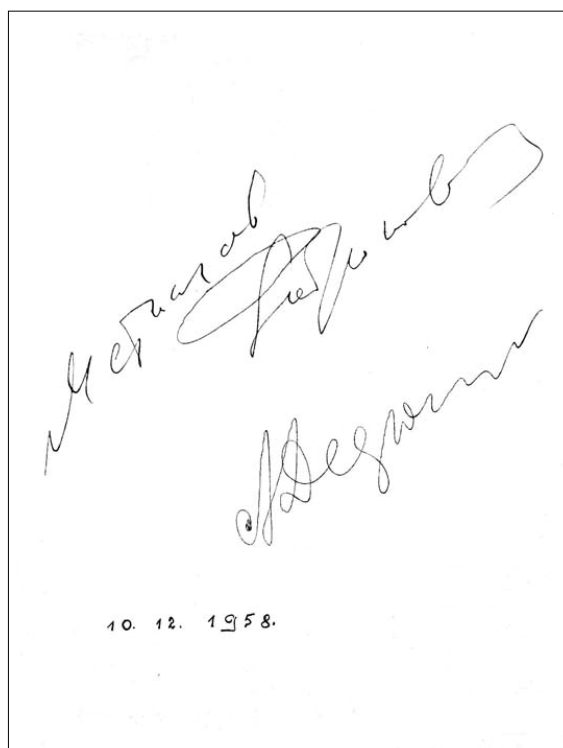
Desky knihy.

Alegorická kresba na začátku knihy.

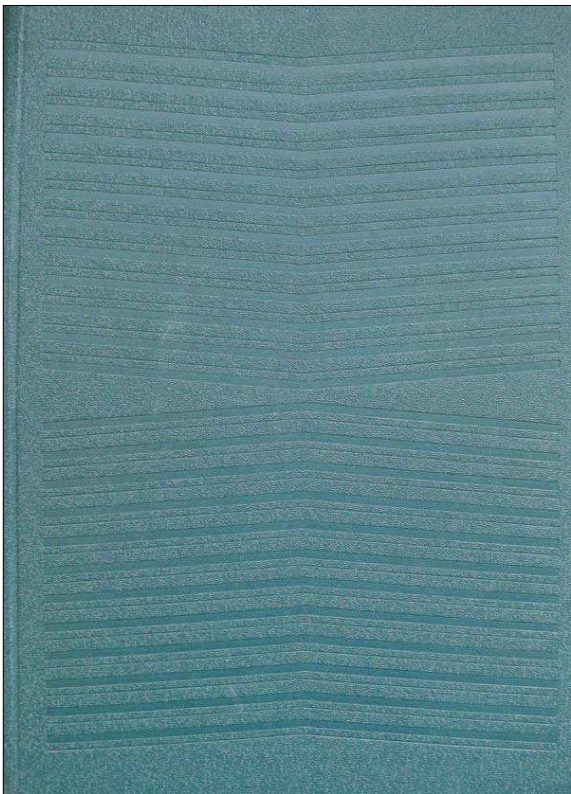

Úvod sepsaný Františkem Pohanem (s. 7).

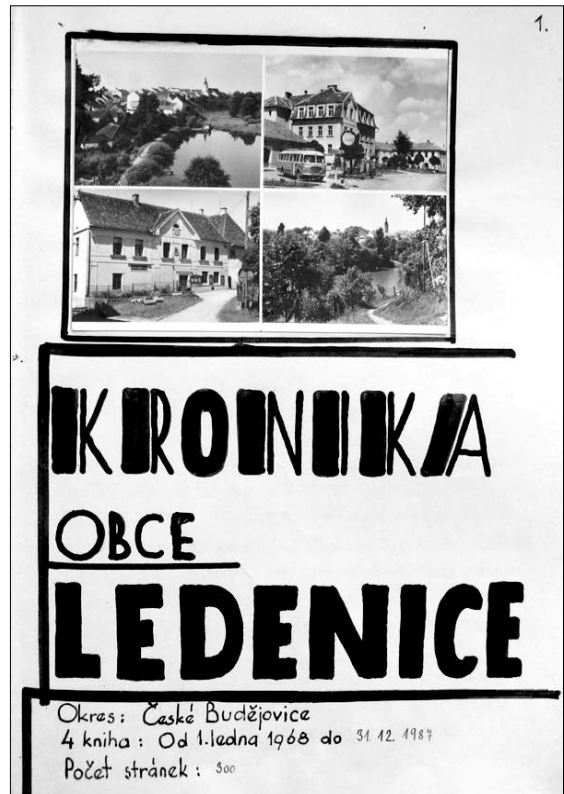

Podpis světoznámého violoncellisty Mstislava Rostropoviče v ledenické kronice (s. 386).

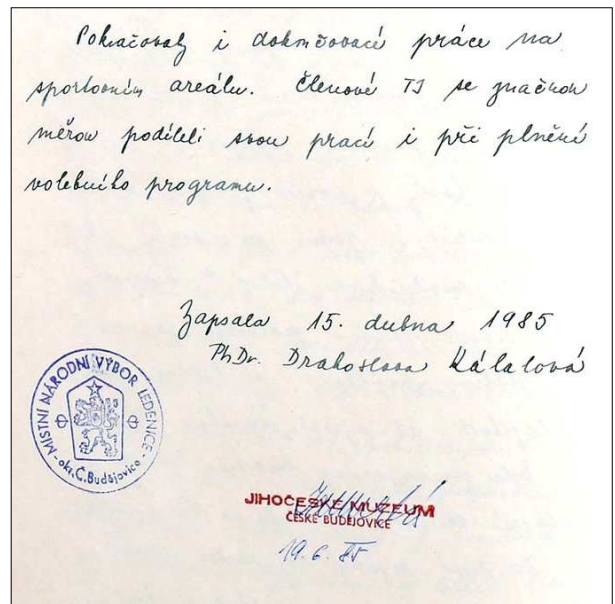
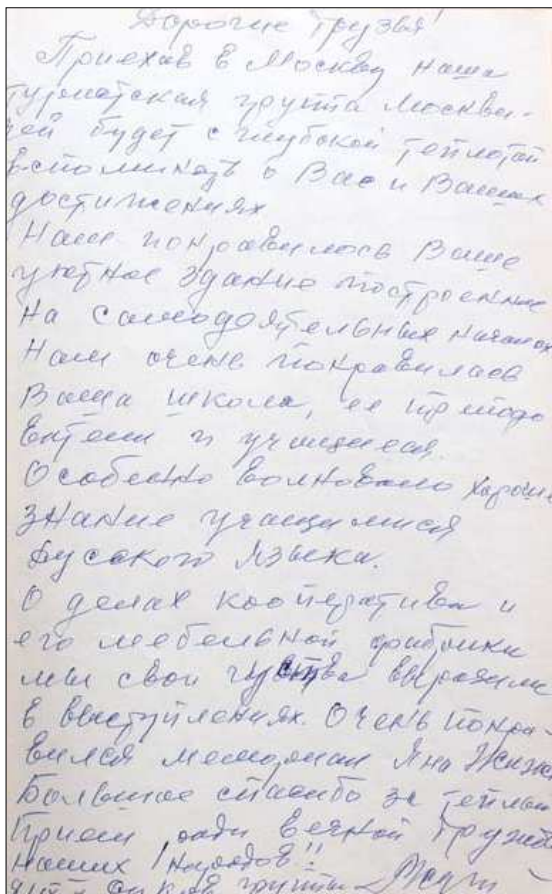
5/c Kronika se zápisy z let 1968-1987

Desky knihy.

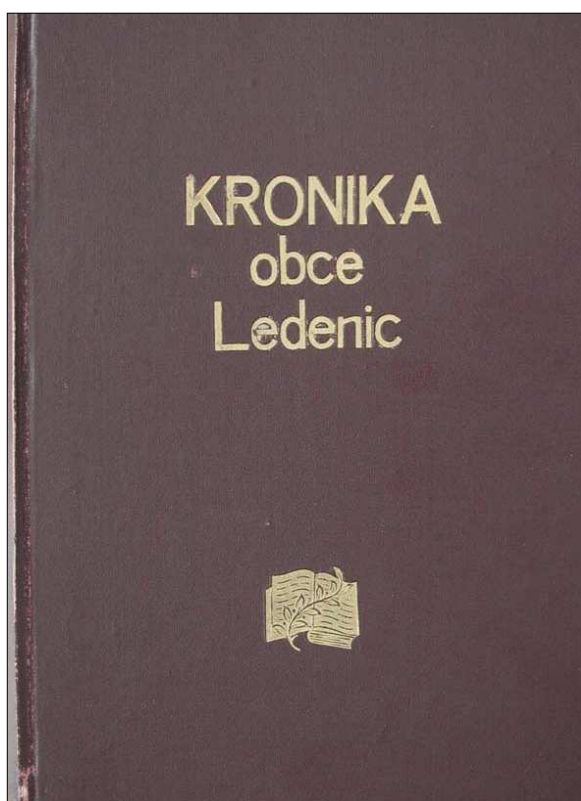
Úvodní strana v knize s vlepenou pohlednicí.

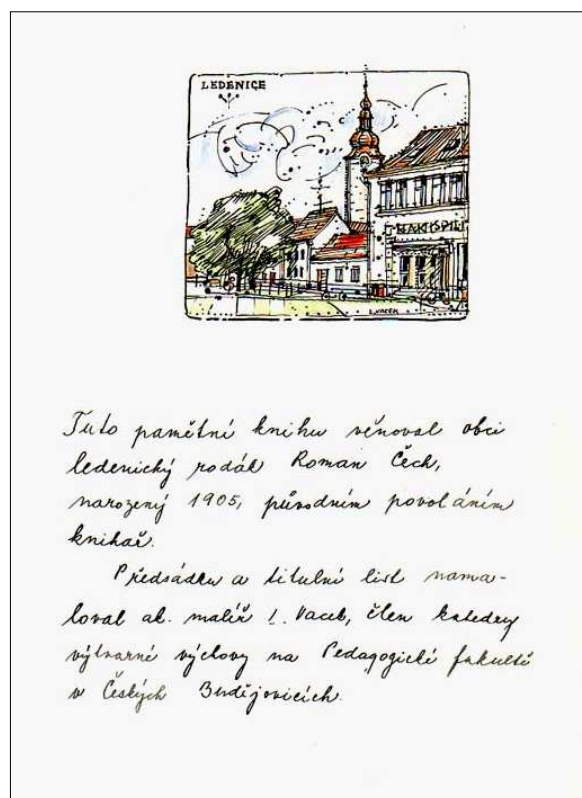
↑ Konec zápisu k roku 1984 s datem ukončení, podpisem kronikářky Kálalové a razítkem MNV, doplněný razítkem Jihočeského muzea a podpisem metodičky Marty Zavřelové (s. 230).

← Zápis sovětských turistů (nestr., vlepeno mezi s. 38 a 39).

5/d Kronika se zápisy z let 1988-2007

Desky knihy.

Obrázek Ludvíka Vacka a informace o původu knihy (úvodní nečíslovaná strana).

Fotografie Romana Čecha (1990), dárce pátého svazku ledenické kroniky (z přílohy k roku 1991).

Obrázek Ludvíka Vacka s motivem Ledenic a náležité označení první strany (s. 1).

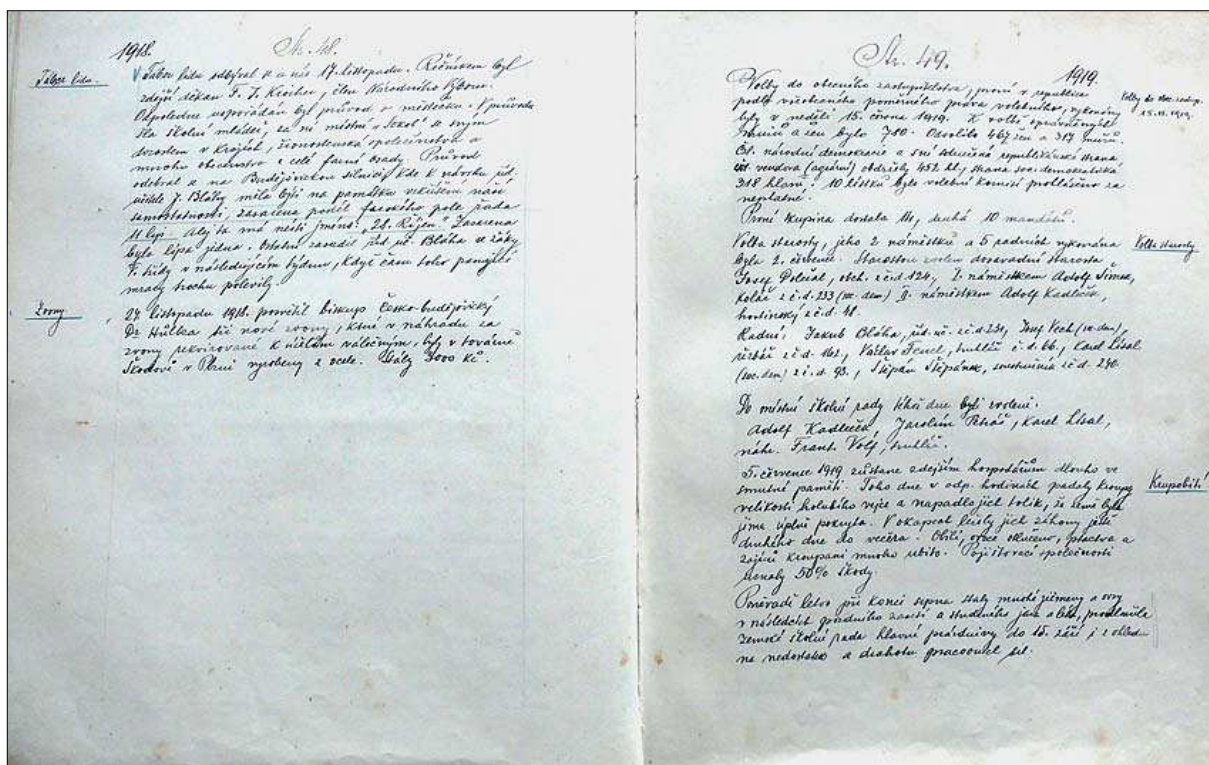
6/c Fotografie Josefa Proška, reprodukce jeho obrazu a ukázka jeho zápisů

Josef Prošek. Foto: okolo roku 1950 (z Ledenického zpravodaje, 11/2000, s. 2).

Reprodukce Proškova obrazu s motivem Ledenic (okolo roku 1947, foto archiv autora).

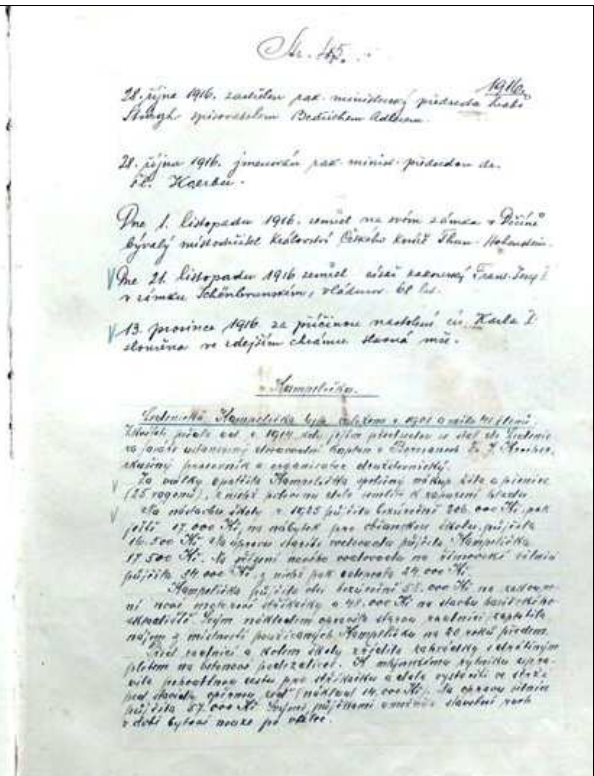
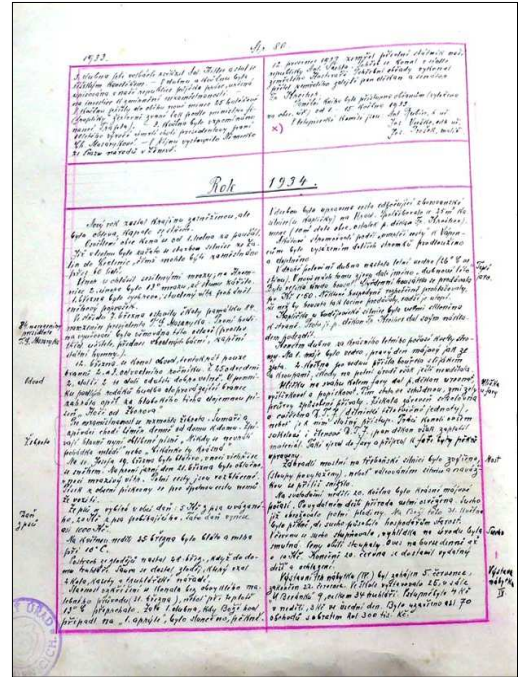
Retrospektivně učiněný zápis let 1918 a 1919 (s. 48 a 49).

6/d Fotografie Antonína Rubína s rodinou a ukázka jeho zápisů

↑ Antonín Rubín s rodinou (vpravo dcera Marie, manželka kronikáře Roberta Linhy). Foto: Josef Duda, okolo roku 1928 (archiv autora).

→ Ukázka úpravy ročního zápisu prováděná kronikářem Antonínem Rubínem (s. 80).

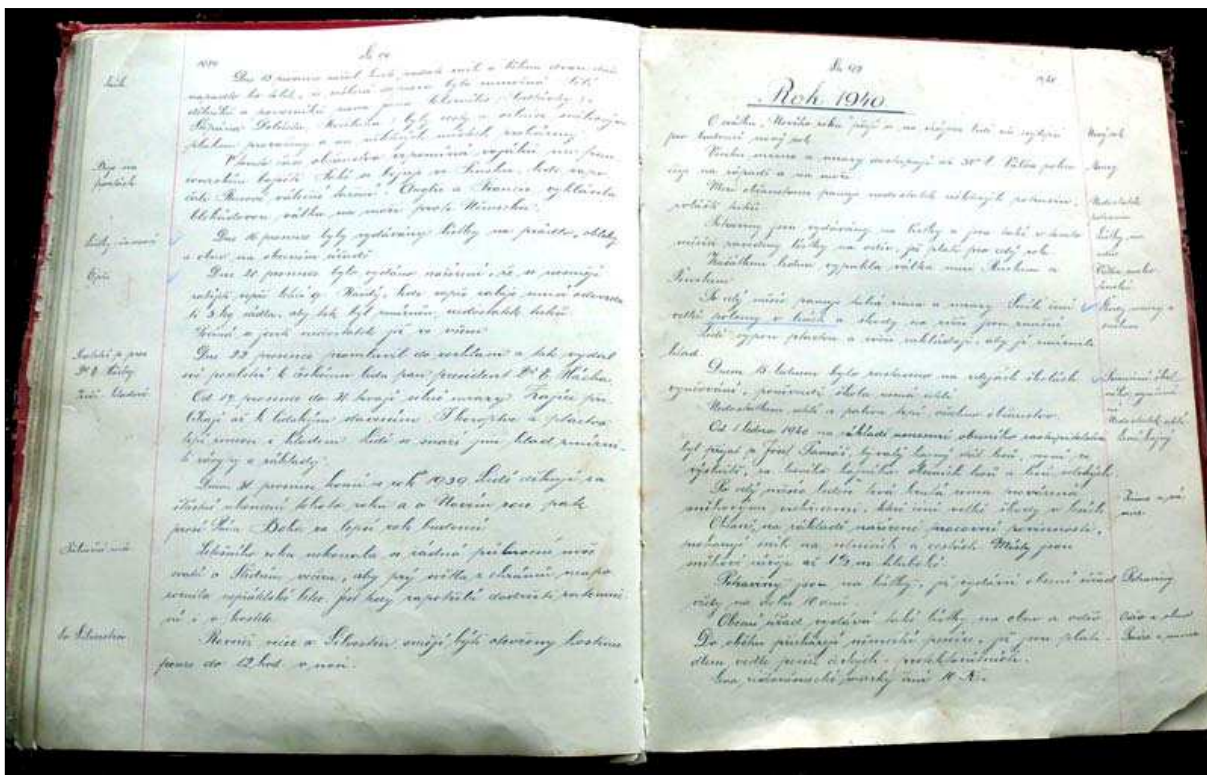
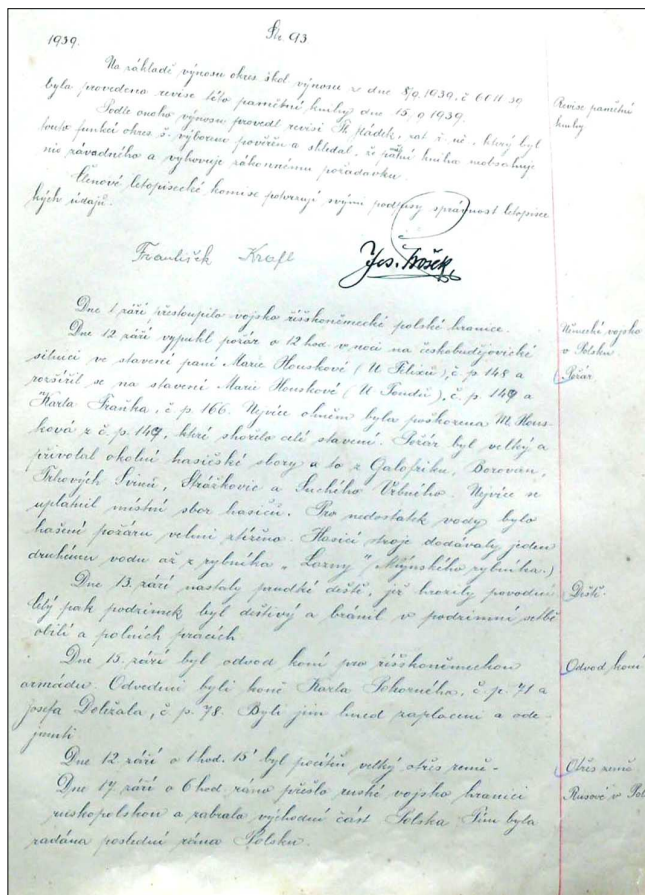
Rubínovy vpisky ke starším zápisům. Vlevo popis bankovek, které se nedochovaly, vpravo líčení dějin kampaňky u Proškova zápisu roku 1916 (s. 44 a 45).

6/e Fotografie Theodora Sládka a ukázka jeho zápisů

↑ Theodor Sládek. Foto: okolo roku 1935 (ze souboru „Ledenický nábytek – historie a současnost,“ kart. 19).

→ Část Sládkova zápisu roku 1939 s podpisy členů letopisecké komise Františka Krafla a Josefa Proška (s. 93).

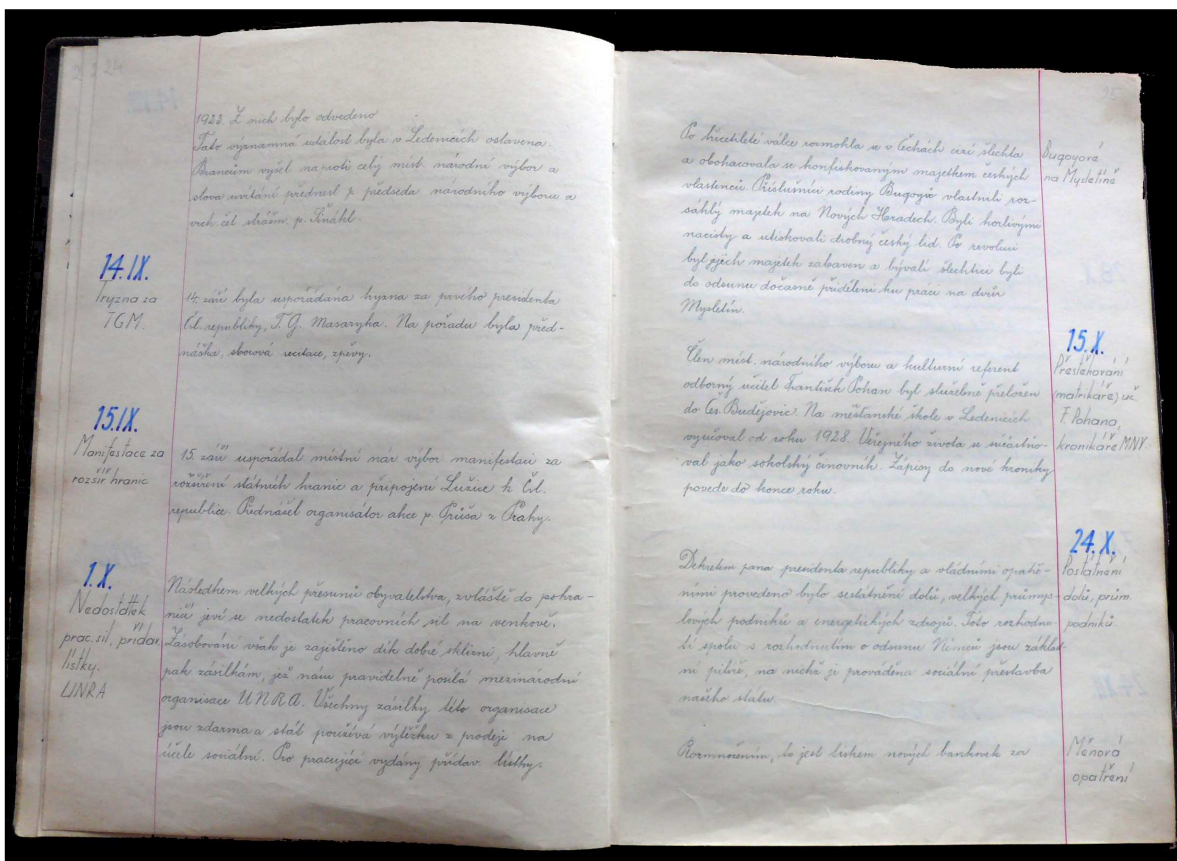
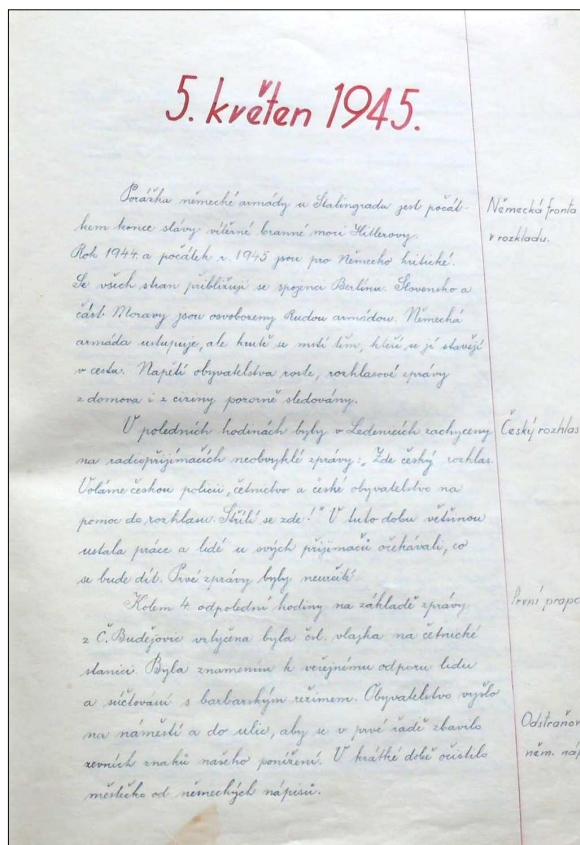
Závěr roku 1939 a začátek zápisu k roku 1940 (s. 96 a 97).

6/f Portrét Františka Pohana a ukázka jeho zápisů

↑ František Pohan. Foto: okolo roku 1940 (ze školní kroniky).

→ Začátek kronikářských zápisů obsahujících líčení událostí spojených s koncem války (s. 11).

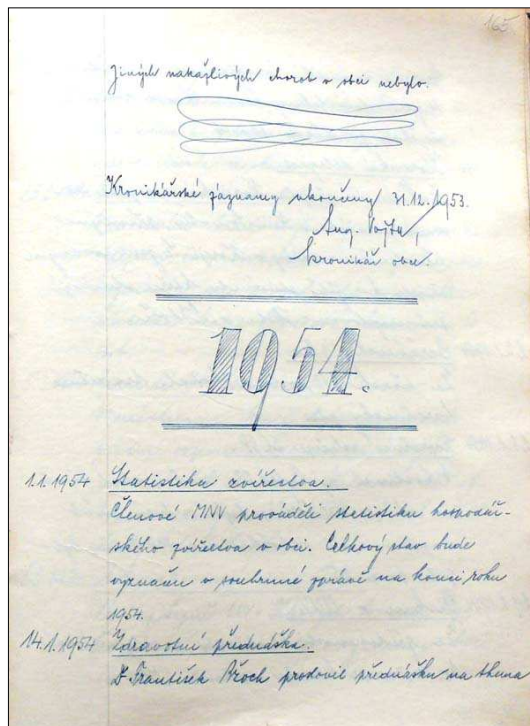

Ukázka členění zápisů a používání věčných hesel. Vpravo při datu 15. X. zpráva o Pohanově přeložení do Českých Budějovic (s. 24 a 25).

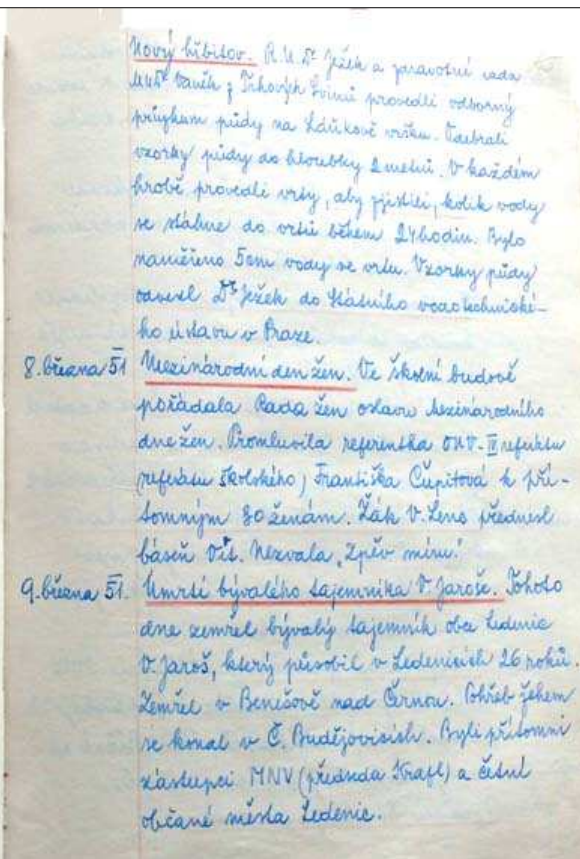
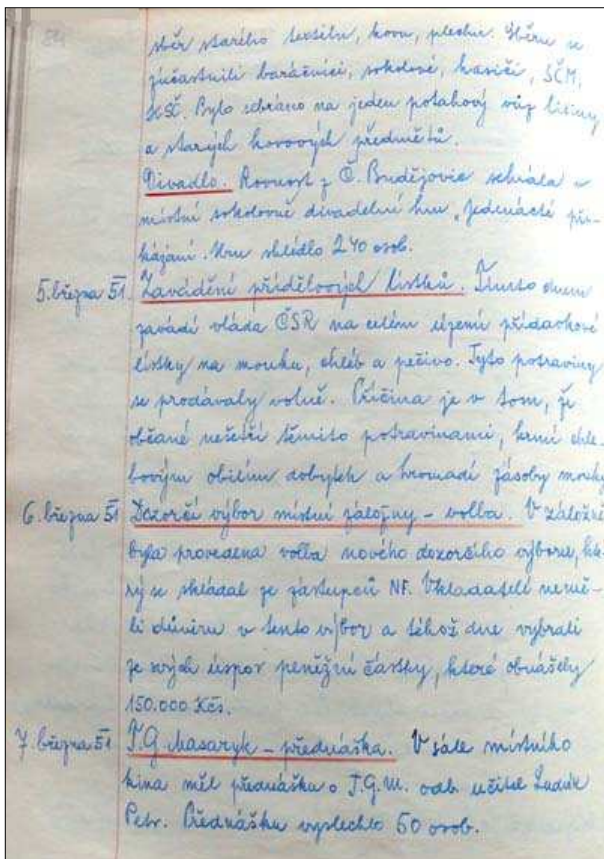
6/h Fotografie Augustina Vojty a ukázka jeho zápisů

Augustin Vojta jako třídní učitel. Foto: okolo roku 1952 (ze školní kroniky).

Konec ročního zápisu 1953 s podpisem kronikáře a začátek roku nového (s. 165).

Ukázka přehledného členění Vojtových zápisů (s. 84 a 85).

6/j Fotografie Roberta Linhy a ukázka jeho zápisů

↑ Robert Linha. Foto: rok 1970 (ze školní kroniky).

→ Začátek ročního zápisu 1968 (s. 3).

3.

Rok 1968.

Vstupujeme do roku mimořádně bohatého na jubilejní vzpomínky. Rok tak bohatý na významná historická výročí, jako je ten letošní, jsme snad v našem státním společenství Čechů a Slováků ještě nezažili. Kromě 25. února, 28. a 30. října, 30 let Mnichova, 25 let československo-sovětské smlouvy i další. Všechny události, jež si připomeneme, byly vesměs klíčovými v řetězu našeho dějinného vývoje. Šťastným předznamenáním tohoto roku je, že už v jeho prvních dnech skončila významná zasedání Ústředního výboru komunistické strany českoslov., jež jednoznačně zdůraznila potřebu změn v metodách politického řízení. Tento čin strany v neposlední řadě směřuje i proti jakémukoli deformování nejen současnosti, ale i historie. Proto všechna výročí a změny v demokratickém zřízení očekáváme s poctou důstojnosti, vyobrazení vyspělým demokratickým pohledem.

V měsíci listopadu a prosinci 1967 byla velmi mírná zima, beze sněhu. Teprve v měsíci lednu 1968 napadl v prvním týdnu sněhový poprašek. Ranní teploty až -8°C .

34.

Národní fronta v Ledenicích pořádala 8. března 1970 v sále kina ve 14 hodin oslavu „Mezinárodní den žen“.
 Pořád: Zahájil - Fratrik - kulturní program, který předvedli žáci základní devileté školy. Zakončení.

14. března 1970 konalo se plenární zasedání MNV rozšířená oslavou Národní fronty v 19 hod. v zasedací síni MNV.
 Program: Zahájení. Hodnocení činnosti MNV za období 1963-1969. Zpráva z I. konference MV v obci Č. Budějovice. Organizační otázky. Usnesení a zakončení.
 Doplnění nových poslanců za odcházející poslance ze zdravotních důvodů: Za odcházející poslance byli schvázeni noví poslanci a to:

Fratrik. Břik za odcházející M. Bilková, 8.13,
 Štěpánka Frejlichová za odcházející Jindř. Krmou, 8.10,
 Vlad. Štěrba za odcházejícího Boř. Janouškého, 8.15,
 Lad. Kordák za odcházejícího Jav. Janouškou, 8.14,
 Mil. Kubeš za odcházejícího Fr. Běňounkem, 8.10,
 Jan. Outilý za odcházejícího Václ. Soutvorným, 8.35.

Přítomní noví poslanci složili své do rukou předsedy MNV Jav. Boráčka. Rada je 7 členů a do doby než bude zvolen nový předseda školní a kulturní komise a zemědělské komise. Do této doby bude řídit a svolávat komise předseda MNV Jav. Kordák.

Vybudování provizorní cesty do Štěpánky v šířce 4 m, která bude dána do užívání v roce 1970.

Nová komunikace (s kanalizací a vodovodem) na Oborách provedena obnosem 818.824,01 Kčs podle stávajících plánů. Stavba je napojena na silnici I. třídy.

Komunikace	— 570 414,01 Kčs
Kanalizace	— 211 925,90 Kčs
Vařejná osvětlení	— 36 484,30 Kčs
Celkem	— 818 824,01 Kčs

24. března 1970 ve 23 hod. v noci přehánla se přes naše městečko první jarní bouřka.

35.

Od 1. dubna 1970 byl přijat b. Pěkal (autoopravení) pod MNV (družná provozovna) od komunistů v Tok. Světlou přivazují stroje za 14.000,- Kčs. Místo pro p. Pěkala podle moderních předpisů pro místní hospodářství (autoopravenství) a p. Pěkalova 6 Kčs za hodinu.

V pondělí 6. dubna 1970 pořádala zákl. deviletá škola v sále kina od 8-10 hod. kulturní večeři v rámci soutěže rozvojových kroužků.

Ve dnech 10. a 11. dubna 1970 (pátek a sobota) byl proveden sběr železného šrotu a ostatních sberých surovin.

Straničská organizace spolu s MNV a výborem NF v Ledenicích pořádala ve čtvrtek 20. dubna 1970 ve 20 hodin v sále místního kina slavnostní večer na počest narození V.I. Lenina, s programem: Zahájení. Slavnostní projev předsedy strany Školní inspektor Drexler z Č. Budějovic. Slavnostní koncert ve kterém účinkovali:

Milan Bláha - akordeon, prof. státní konzervatoře Praha,
 Milan Zelinka - tenor, kytara, prof. státní konzervatoře Praha,
 Alois Mádla - housle, koncertní mistr Národního divadla Praha,
 Antonín Šafářík - zpěv a mluvené slovo.

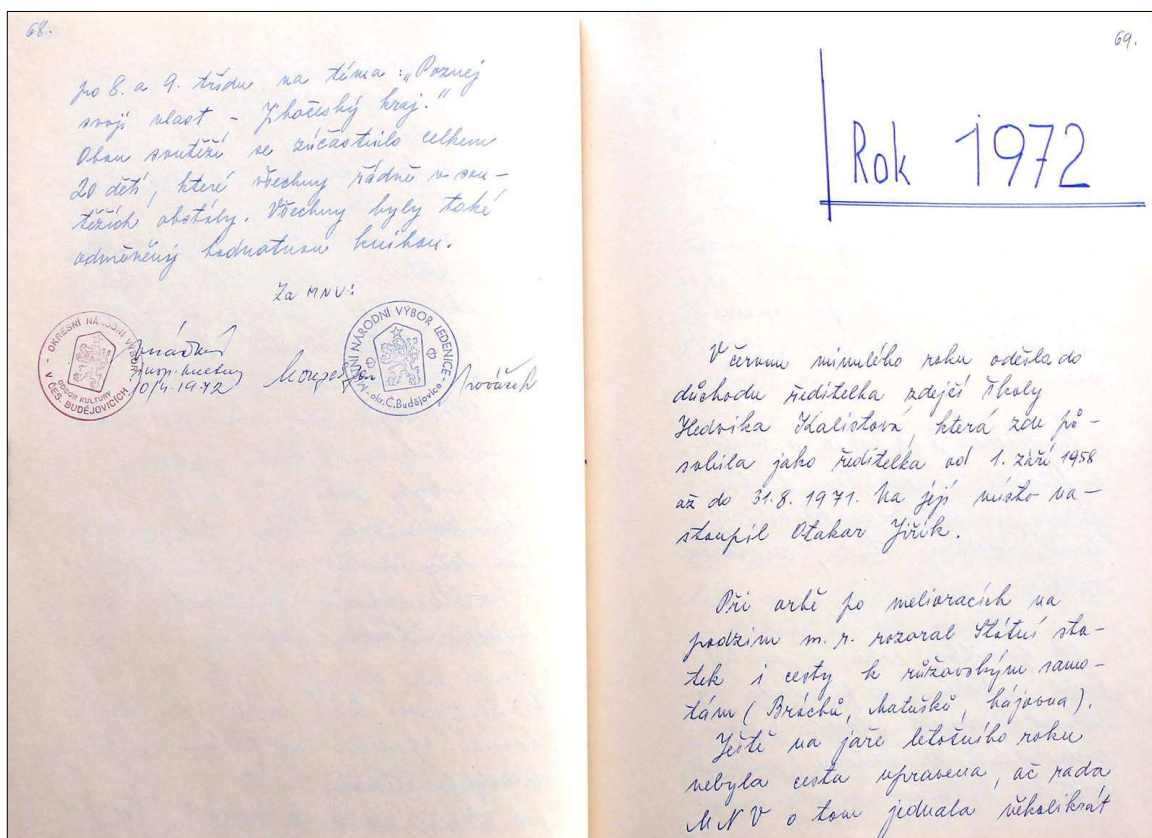
Místní organizace Čsl. zahraničkářů konala v neděli 26. dubna 1970 v sále u „tralky“ o 19 hod. přednášku na téma „Pěstování zeleniny“, kterou přednesl instruktor z Č. Budějovic.

V měsíci dubnu bylo nestálé počasí s deštěm a sněhem. Toto počasí mělo vliv na ohřívkové anemace, zejména horních část dýchacích a kůže. Bylo střídavé počasí - jeden den teplo a slunečno a druhý den a další dny opět chladné, studané a mlhavé počasí.

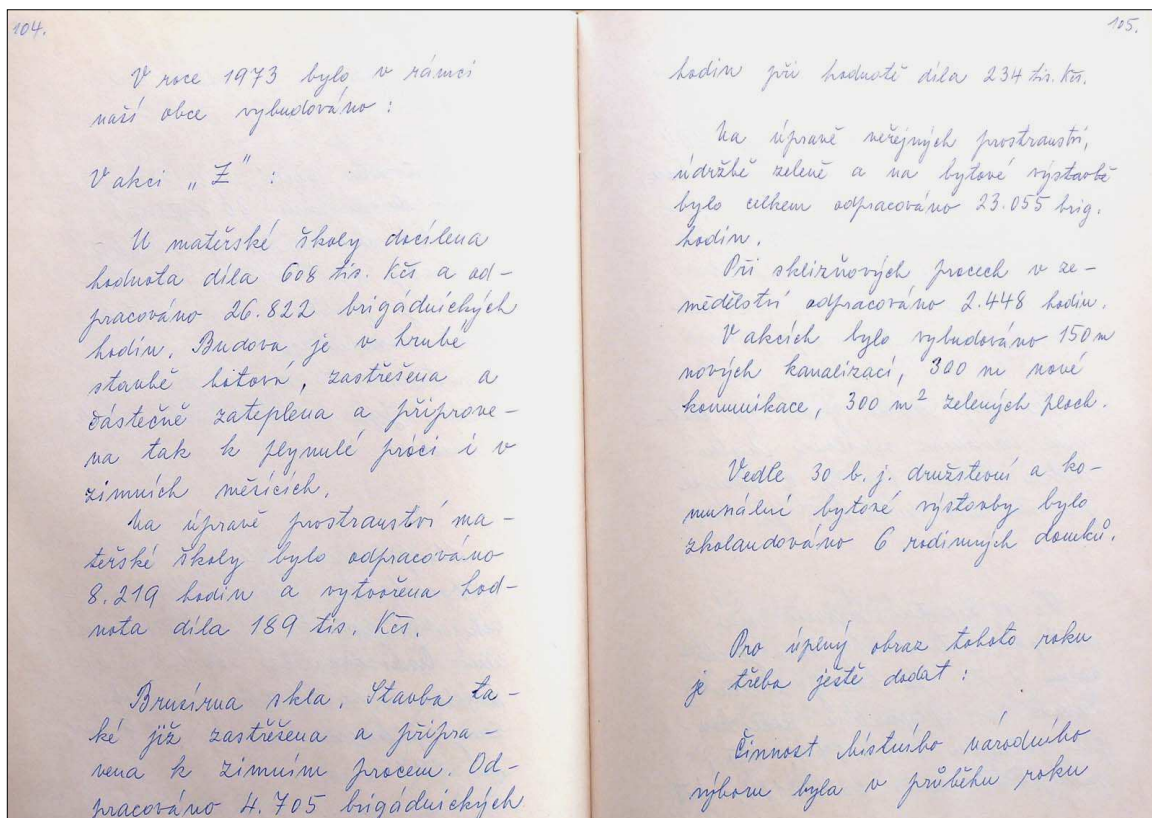
Na 1. května 1970 bylo nepřiznané občinné počasí. Dešť se sněhem po celý den. Průvazár 1. května 1970 se v Ledenicích konal tradiční majový průvod se nepřiznaným počasím. Průvod s hudbou vyjel z Trnovské ulice v 19.30 hod. na náměstí u autobusové zastávky, kde se konala

Ukázka členění ročního zápisu 1970 (s. 34 a 35).

6/k Ukázka zápisů Jana Tůmy

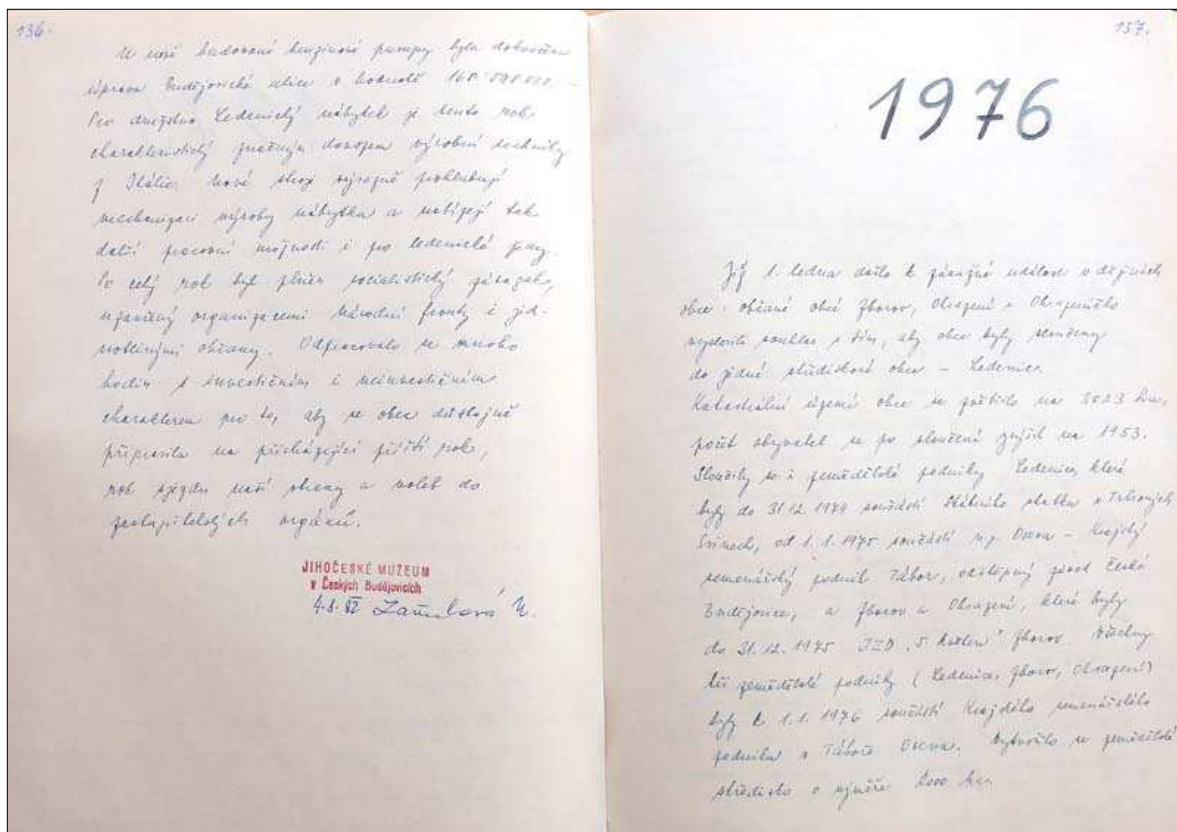

Závěr ročního zápisu 1971 zapsaný dokumentárním inkoustem s připojenými podpisy a razítky Okresního úřadu České Budějovice a MNV Ledenice. Vpravo začátek zápisů k roku 1972 zpracovaný propisovací tužkou (s. 68 a 69).

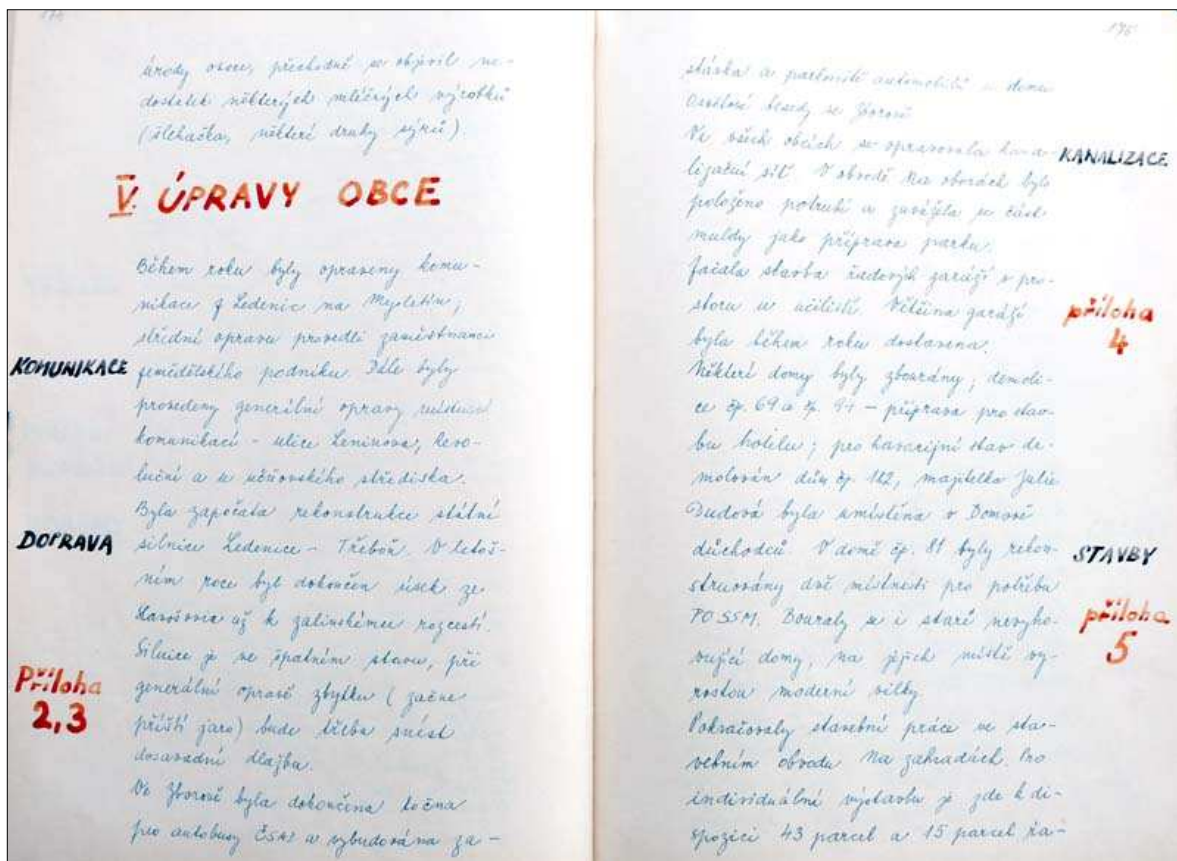

Ukázka členění ročního zápisu 1973 (s. 104 a 105).

6/1 Ukázka zápisů Drahoslavy Kálalové

Retrospektivně dopsané roky 1975 a 1976, zkontrolované v roce 1982 metodikem (s. 136 a 137).

Členění ročního zápisu 1982 s nadpisem kapitoly, věcnými hesly a odkazy na přílohy (s. 174 a 175).

6/m Fotografie Jana Čížkovského a ukázka jeho zápisů

↑ Jan Čížkovský. Foto: okolo roku 2000 (z Ledenického zpravodaje 03/2004, s. 1)

→ Začátek ročního zápisu 1995, oproti jiným záznamům psáno výrazně kaligrafičtěji (s. 153).

153.

bec - události - změny

K 1.1.1995 je v naší obci 2085 obyvatel a 561 popisných čísel. Během roku se narodilo 22 dětí, zemřelo 16 občanů, přistěhovalo 51 a odsěhovalo 39 občanů. Ukončeno se 6 sňatků, z toho 1 v kostele.

Česká republika zaznamenala v minulém roce úbytek 9772 obyvatel a měla k 1.9.1995 obyvatel 10 331 206. Bylo uskutečněno 42 798 sňatků, 23 394 rozvodů, narodilo se 74 195 dětí. Rozhřel se také ukončeno 46 567 pohřbů.

Nejstarší občani Ledenice jsou pan Karel Buda, 92 roků (* 28.10.1903) a paní Anna Bláhová, 92 roků (* 22.7.1903). Nejmladší občani Václav Bencík (* 27.12.1995) syn Václava a Slavy Věrných ze Zborova.

297.

Obchod-finance

30.1 byla schválena zpráva o hospodaření obce, ZS a ZUS v r. 2001. Příbytek 105.000,- Kč přinesen na účet ZS a ZUS. Schválen rozpočet na rok 2002.

Schválen byl prodej pozemků zadrželím za účelů a Zborova.

Kada obec schválila následující finanční příspěvky TJ Ledenice 2500,-, sdružení zdravotně postižených 1000,- Kč, SDH Zeliny 6500,-, klubu lodních modelářů 3500,- Kč. Somu dětí ve Vělni darovala 3 židani kula. Obec končíni získala dotaci na startu domu a pečovatelskou službu ze státního fondu rozvoje bydlení 25.200.000,- Kč

Zahájili výstavbu se předpokládá v polovině roku 2003 a dokončení na podzim 2004.

Končíni čina 34.547.658,- Kč je smluvně započtena s firmou Geoson group a.s. Praha.

V rámci humanitární pomoci byla shromážděno přes 200 balíčků a krabic, 2 křesla a dětský kočárek. Všechno bylo zadáno vlakem do skladu Únie - Broum. Jik patří všem adresám.

So prodaje za 220,- Kč byly dodány křesla občanů mírně Ledenice a jeho okolí. Rozměry jsou 40 x 30 cm.

Kada obec schválila příspěvek 2500,- Kč na dětský dom Ledenice a Únie. (27. srpna)

Majitel pozemku Václav Krádek chtěl cabráni v přístupu na staniční číselný odpadních voz.

Započtení obce za rok 2002.

298

Sport a kultura

5.1. novoroční volejbalový turnaj v ohrazení za účasti 30 hráčů.

1.2. skončil lanecový kurs v sále u Kralů.

16.3. v sokolovně, střelecké soutěže (vzdálost 10m) o "Pulovní pohar obce Ledenice" ve 4. kategorii (do 12 roků, do 15 r. víc než 15 roků a ženy).

9.5. žiada pro děti "Skladník "Růže" je spolčené sdružení sdružení obce Břovany, Ledenice, Slavice, Pěšičky, Pěšnice, Zár, Nová Vrána, Horní Břovany, Bencíkovo černo, Kamenná, Čížkovice, Slavice, Tichoví Věrní, Krátkovice a Druhá. Jako organizace se snaží poskytovat mládežnický a kulturní život ve spolupráci se sousedními regiony v Rakousku. Je to pro-pagační cyklojízda cílů regionem.

16.3. v sokolovně 3. ročník střelecké soutěže se vzdálostí o "Pulovní pohar obce Ledenice" tříd: 60 dětí do 15 roků a 27 nad 15 let.

10.5 schváne tenisového oddělu TJ Slavoj Ledenice

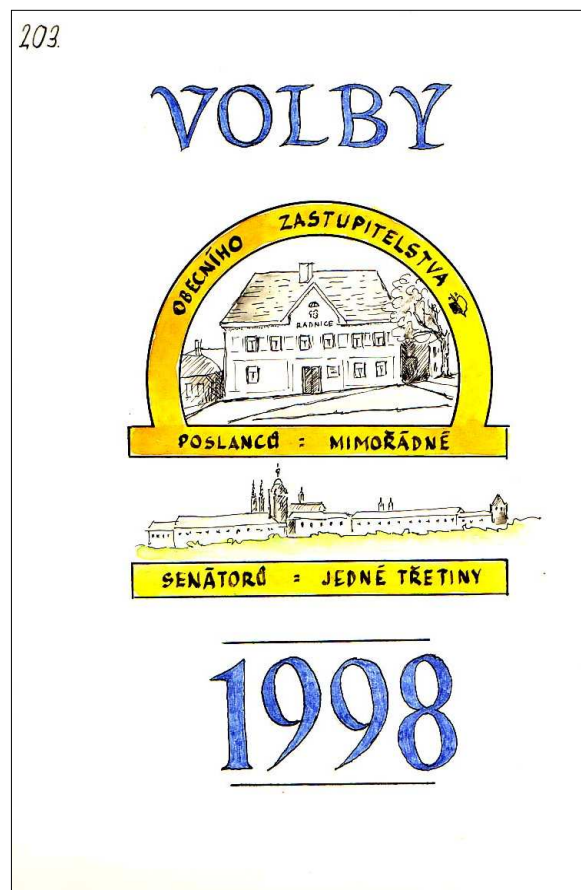
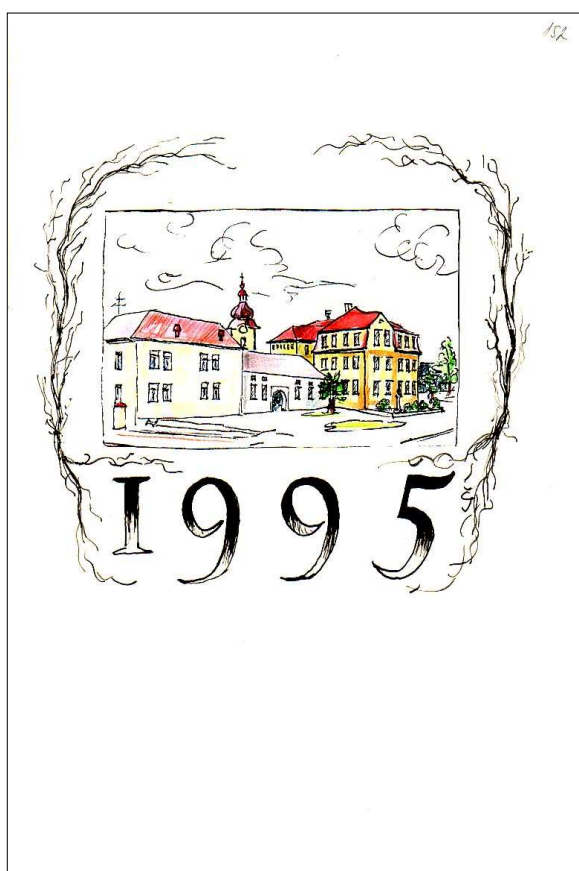
17.-19.5 se konal softballový turnaj krajského výboru Kadele. žitovští získali 3. místo. Turnaj byl hráli hráči 4 hráči ze Ledenice, 5 hráči z Jindřichova Hradce, 2 hráči z Rudolce a 4 hráči z Ledenice (P. Krátek, Jan. Krátek, Jan. Bureš a Miroslav Janoušek)

18.3. otevření hráčů pro hru "pelanque". Založený klub má 52 členů (z. členů 10%) všech tříd v republice. Na konci dubna se 12 žen účastní mistrovství republiky em v hradišce.

Ukázka členění zápisu dvou kapitol z roku 2002 se zdobnými nadpisy. Vlevo zcela dole propisovací tužkou dopsána zpráva o tom, že hospodaření obce za rok 2002 je uloženo v příloze č. 10 (s. 297 a 298).

PŘÍLOHA - 7 -

7/a Začátky ročních zápisů Jana Čížkovského s jeho ilustracemi (rok 2000 i s jeho básní)

1999

PRO TOHO, KDO PRO ZÍTŘEK CHCE VERŠE PSÁT
MÁM KRÁTKÝ VERŠ - JE TO JEDNODUCHÁ VĚTA,
KTERÁ HLAS ZVONU MÁ A UMÍ JAK SLUNCE HRÁT;
MLADÍ JE BUDOUCNOST SVĚTA!

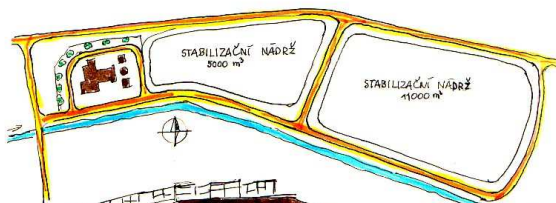

2000

2001

ČISTÍRNA ODPADNÍCH VOD

2002

